

ÁPOLÁS ÉS BETEGELLÁTÁS ALAPKÉPZÉSI SZAK
ÁPOLÓ SZAKIRÁNY

Felsőoktatási intézmény neve, címe:

Károli Gáspár Református Egyetem

1091 Budapest, Kálvin tér 9.

Szervezeti egység:

Károli Gáspár Református Egyetem

Szociális és Egészségtudományi Kar

A képzés címe:

1042 Budapest, Viola utca 3-5.

Alapképzési szak megnevezése:

Ápolás és betegellátás alapképzési szak (Nursing and Patient Care)

Szakképzettség:

ápoló - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Nurse

Szakirány: ápoló szakirány

Képzési forma: teljes idejű, nappali

A képzési idő 8 félév

az alapképzés megszerzéséhez összegyűjtendő: 240 kredit

a képzésben felveendő tanórak száma: **2175 tanóra nappali munkarendben** az *összes hallgatói tanulmányi munkaidőn* belül

a szakmai gyakorlat - *ha van* - időtartama és jellege: **1800 óra** több részben szervezhető szakmai gyakorlat

A szak **indításának tervezett időpontja: 2020/2021. tanév 1. félév** (*év/tanév*)

A **szakfelelős** oktató megnevezése (beosztása, tudományos fokozata) és aláírása

Dr. Mogyorósi András dékán, egyetemi docens, PhD

Dr. Mogyorósi András PhD

dékán, egyetemi docens, szakfelelős

Az alapszaknak a miniszter által meghatározott, közétett képzési és kimeneti követelményei (KKK)

18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról

VIII. ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLET ÁPOLÁS ÉS BETEGELLÁTÁS ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. Az alapképzési szak megnevezése: ápolás és betegellátás (Nursing and Patient Care)

2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

- végzettségi szint: alap- (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BSc-) fokozat
- szakképzettség:
 - o ápoló
- a szakképzettség angol nyelvű megjelölése:
 - o Nurse

Választható szakirány: ápoló.

3. Képzési terület: orvos- és egészségtudomány

4. A képzési idő félévekben: 8 félév

5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 240 kredit

- a szak orientációja: kiegyensúlyozott (40-60 százalék)
- a szakdolgozat készítéséhez rendelt kreditérték: 20 kredit
- intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés minimális kreditértéke: 10 kredit
- a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 12 kredit
- a szakirányhoz rendelhető minimális kreditérték: 120 kredit

6. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 723/0913

7. Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák

A képzés célja ápoló és betegellátó szakemberek képzése, akik az egyén, a család, a közösség és a társadalom egészségvédelméről és az egészség helyreállításáról, valamint az egészségügyi és szociális ellátásról szerzett ismereteik alapján képesek az egészségügyi és szociális ellátás szintjén a megelőző, gyógyító, gondozó és rehabilitációs munkában önálló felelősséggel részt venni. Képességeiket azon országban, intézményben alkalmazhatják a gyakorlatban is, ahol az alkalmazandó jogszabályok, irányelvek, protokollok ezt lehetővé teszik. Felkészültek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására.

7.1. Az elsajátítandó közös szakmai kompetenciák

7.1.1. Az ápoló és betegellátó szakemberek

a) tudása

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.
- Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét.
- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök, mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri a fiziológias szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri az egészségügyi dokumentáció típusait, módszertanát.
- Részletesen ismeri a közegészségügy-járványtan tárgyát, feladatait, felosztását, módszereit, a munkaegészségügy alapfogalmait, a megelőzés lehetőségeit, a környezet hatását az emberre.
- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokozók kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, az egészségpszichológia alapjait, a különböző életszakaszok fejlődés lélektani alapjait, a konfliktusok fajtáit, okait.
- Átfogóan ismeri a pszichológia vizsgálati területeit, módszereit, a pszichológia legfontosabb irányzatait, tudományterületeit, illetve ezek alapproblémáit.
- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapelveit, jellemzőit, intervenciós szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit, személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.

- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.
- Ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.
- Széleskörűen ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.
- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségszociológiai és kulturális elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és - fejlesztés szociológiai, egészségszociológiai megközelítését.
- Ismeri a szociális ellátás különböző formáit és a szociális gondoskodás aktuálpolitikai irányait.
- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önsegítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, valamint az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri a gyógyszerteran alapfogalmait, a leggyakoribb megbetegedések kapcsán a gyógyszeres terápia hatásmechanizmusait, szövődményeket, mellékhatásokat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Szakterületének megfelelően ismeri az akut és krónikus megbetegedések ellátásával kapcsolatos betegeokukációs feladatokat, és a hatékony betegoktatás felépítésének jellegzetességeit.
- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.
- Ismeri a legfontosabb életmentési feladatokat, a leggyakrabban előforduló egészségkárosodások esetén szükséges teendőket a mindenkor hatályos ajánlásoknak megfelelően, az alapszintű életmentő beavatkozásokat (BLS) és eszközöket.
- Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét.
- Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályielőírásokat, és az uniós szabályokat, ismeri a munkavállaló egészségét, és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, és a munkaeszközök biztonságos használatát.

- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.

- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.

- Képes a gyakorlati tevékenységébe megfelelően integrálni a biofizikai- és egészségügyi műszaki ismereteket, valamint képes alkalmazni ezeket a diagnosztikus vizsgálati eljárások és terápiás eszközök használata során.

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.

- Képes a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására.

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.

- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.

- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.

- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszicho-szomatikus szemlélet követésére, képes a beteg és az egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.

- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően tájékoztatást nyújt a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.

- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.

- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában.

- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.

- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos kliensoktatási és non-invazív alkalmazási feladatok ellátására.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a kliens életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.
- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.
- Képes alkalmazni azokat az eszköz nélküli és esetenként eszközös beavatkozásokat, melyek a hirtelen bekövetkezett egészségkárosodás esetén a beteg, sérült életét megmenthetik.
- Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humán erőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során.
- Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában a fertőző betegségek és járványok felismerésére, azok megelőzésében való közreműködésre. Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelné tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

7.1.2. A szakirányokon szerezhető sajátos kompetenciák

7.1.2.1. Az ápoló szakirányon továbbá az ápoló

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.

- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az eszköz nélküli és az eszközös légútbiztosítási eljárások indikációs körét, kivitelezésük folyamatát és szakápolói teendőit.
- Ismeri a mesterséges lélegeztetési formákat és módokat, a lélegeztetett beteg ellátásához kapcsolódó szakápolói feladatokat, a légút átjárhatóságát fenntartó beavatkozásokat és azok kivitelezésének menetét (légúti váladéklezívás, mellkasi fizioterápia), valamint a légúti mintavétel indikációs körét és kivitelezésének menetét.
- Ismeri a gyógyszerekkel kapcsolatos előkészítési és adagolási feladatokat, a gyógyszerelés és a gyógyszerfelszívás eszközrendszerét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési, betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.
- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciók stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.
- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.
- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Biopton lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a draincsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.
- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.
- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait, meghatározott megbetegedések (így egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak indikációs körét (például méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV, egyes laboratóriumi vizsgálatok), kivitelezésük menetét és a kapott vizsgálati eredmények értékelésének a menetét.
- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészségest a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allentest, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes komplex vezetői feladatok ellátására, paramedicinális ellátó team munkájának szervezeti egység szintű, valamint az adott kliens egyéni ellátása során történő koordinálására, betegoktatási programok és tájékoztatók kidolgozására.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO₂ elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes a légúti átjárhatóság biztosítására és fenntartására műfogásokkal és eszközökkel, a légzés asszisztált támogatására vagy kontrollált pótlására, a gépi lélegeztetési mód megválasztására, a lélegeztetett beteg megfigyelésére, ellátására, a lélegeztetésről történő lesozoktatásra, a légúti váladéklezívás, a mellkasi fizioterápia, emellett a légúti mintavétel elrendelésére és kivitelezésére.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fizioológias összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövödményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciók stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Biopton lámpa alkalmazására.
- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műtéti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.

- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegágy megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására, meghatározott megbetegedések (például.: egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak kivitelezésére (például.: méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prosztata vizsgálata - RDV), illetve egyes laboratóriumi vizsgálatok protokoll alapján történő indikálására.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.
- Képes a panaszkezelésre, az egészségszervezési szakmai irányelvek, tevékenységelemek és szolgáltatási folyamat menedzselésére, adatok kezelésére, jelentések értelmezésére, megosztására, az egyén elégedettségének nyomon követésére, fejlesztésére, a kapcsolattartásra az egyénnel, az orvos szakmai és segítő teamekkel.
- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre, az egészség-tanácsadással kapcsolatos tevékenységek kidolgozására, megvalósítására az egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási intézményekben, civil szervezetekben az egészségfejlesztés feltételeinek kialakítására, egészségfejlesztő projektek kidolgozására; egészségfejlesztő, életmódprogramok gyakorlati megvalósítására, a munkavégzés koordinálására, valamint a szakterületével kapcsolatos ismeretek és képességek oktatására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.

- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

8. Az alapképzés jellemzői

8.1. Szakmai jellemzők

8.1.1. A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül:

- alapozó egészségtudományok 15-20 kredit;
- alkalmazott egészségtudományok 30-35 kredit;
- ápolástudományok 4-6 kredit;
- táplálkozástudományok 2-5 kredit;
- gyógyszer tudományok 2-4 kredit;
- természettudományok 6-8 kredit;
- bölcsészettudományok 6-8 kredit;
- társadalomtudományok 8-12 kredit.

8.1.2. A szakirányok további tudományágai, szakterületei és azok kreditaránya

a) ápoló szakirány:

- alkalmazott egészségtudományok 5-10 kredit,
- ápolástudományok 75-85 kredit,
- elméleti és klinikai orvostudományok 15-20 kredit,
- mentéstudományok 5-10 kredit;

Idegennyelvi követelmény

Az alapfokozat megszerzéséhez egy élő idegen nyelvből államilag elismert középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges.

A szakmai gyakorlat követelményei

A szakmai gyakorlat időtartama 14 hét. A szakmai gyakorlat további követelményeit a szak tanterve határozza meg.

Az ápoló szakirány klinikai szakmai gyakorlatára vonatkozó további követelmények:

Ápolás gyakorlat megszerzése az általános orvostan és szakorvostan, az általános sebészet és szaksebészet, az aneszteziológia, a belgyógyászat, a bőrgyógyászat, az elmegyógyászat és pszichiátria, a fül-orr-gégészet, a gyermekgondozás és gyermekgyógyászat, az idősek gondozása és geriátria, az intenzív terápia, a közösségi ápolás, a neurológia, az onkológia, az otthoni ápolás, az oxyológia, a szemészet, a szülészet-nőgyógyászat, a terhesgondozás területein.

ismeretkör	tantárgy	tantárgynév angolul	tantárgykód	előfeltétel	k/kv/szv	követelmény	kredit			óraszám			tantárgyfelelős
							eln	gy	kg	eln	gya	kg	
1. félév													
alapozó egészségtudományok 15-20 kr	Anatómia I.	Anatomy I.	SZAP20ANBP010	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Jakubovits Edit
ápolástudományok 4-6 kr	Ápolásan I.	Nursing I.	SZAP20ANBP071	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Viziné Molnár Anna
természettudományok 6-8 kr	Biofizika és diagnosztikai képző eljárások	Biophysics and Diagnostic Imaging	SZAP20ANBP091	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Manninger Sándor
bölcsészettudományok 6-8 kr	Egyházismeret	Church Studies	SZAP20ANBP110	nincs	kötelező	kollokvium	2			30			Pap Ferenc
alapozó egészségtudományok 15-20 kr	Élettan I.	Physiology I.	SZAP20ANBP020	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Mogyorósi András
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Elsősegélynyújtás	First Aid	SZAP20ANBP081	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Zelenyák Brigitta
bölcsészettudományok 6-8 kr	Etika I.	Ethics I.	SZAP20ANBP100	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Békési Sándor
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Informatika	Informatics	SZAP20ANBP031	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Csáki-Hatalovics Gyula Balázs
társadalomtudományok 8-12 kr	Jogi ismeretek	Basics of Law	SZAP20ANBP060	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Antalóczy Péter
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Orvosi latin	Latin Terminology in Medicine	SZAP20ANBP041	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		3			30		Kovács Dóra
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Pszichológia	Basics of Psychology	SZAP20ANBP050	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Koltói Lilla
							29			330			
2. félév													
alapozó egészségtudományok 15-20 kr	Anatómia II.	Anatomy II.	SZAP20ANBP120	SZAP20ANBP010	kötelező	kollokvium	3			30			Jakubovits Edit
ápolástudományok 4-6 kr	Ápolásan II.	Nursing II.	SZAP20ANBP180	SZAP20ANBP071	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Viziné Molnár Anna
természettudományok 6-8 kr	Biokémia	Biochemistry	SZAP20ANBP190	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Hantos Mónika Beatrix
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Egészségügyi informatika	Medical Informatics	SZAP20ANBP141	SZAP20ANBP031	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Nyergesné Závodi Edit
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Egészségügyi jogi ismeretek	Basics of Medical Law	SZAP20ANBP170	SZAP20ANBP060	kötelező	kollokvium	3			30			Homicskó Árpád Olivér
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Egészségügyi kommunikáció	Medical Communication	SZAP20ANBP151	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Soós Ágnes
alapozó egészségtudományok 15-20 kr	Élettan II.	Physiology II.	SZAP20ANBP130	SZAP20ANBP020	kötelező	kollokvium	3			30			Mogyorósi András
bölcsészettudományok 6-8 kr	Bioetika	Bioethics	SZAP20ANBP200	SZAP20ANBP100	kötelező	kollokvium	3			30			Mogyorósi András
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Klinikai és egészségpszichológia	Clinical Psychology	SZAP20ANBP160	SZAP20ANBP050	kötelező	kollokvium	3			30			Szili Ilona
ápolástudományok 4-6 kr	Ápolásan területi gyakorlata	Nursing - Clinical Training	SZAP20ANBP182	SZAP20ANBP071	kötelező	gyakorlati jegy			2			120	Viziné Molnár Anna
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	kötelezően választható tantárgyak						3			30			
							29			420			

3. félév												
alapozó egészségtudományok 15-20 kr	Patológia	Pathology	SZAP20ANBP220	SZAP20ANBP130	kötelező	kollokvium	4			45		Szőke János
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy I.	Health Care Systems and Public Health I.	SZAP20ANBP231	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2		30		Velkey György
gyógyszertudományok 2-4 kr	Gyógyszer-tan	Pharmacology	SZAP20ANBP240	SZAP20ANBP190	kötelező	kollokvium	3			30		Hantos Mónika Beatrix
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Belgyógyászat I.	Internal Medicine I.	SZAP20ANBP260	SZAP20ANBP120	kötelező	kollokvium	2			30		Mogyorósi András
ápolástudományok 75-85 kr	Belgyógyászat szakápolástana I.	Nursing - Internal Medicine I.	SZAP20ANBP261	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy		3		30		Viziné Molnár Anna
ápolástudományok 75-85 kr	Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat I.	Nursing - Clinical Training in Internal Medicine I.	SZAP20ANBP262	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy			3		120	Viziné Molnár Anna
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Sebészet I.	Surgery I.	SZAP20ANBP270	SZAP20ANBP120	kötelező	kollokvium	2			30		Csóka András
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana I.	Nursing - Surgery I.	SZAP20ANBP271	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy		3		30		Bukodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana területi gyakorlat I.	Nursing - Clinical Training in Surgery I.	SZAP20ANBP272	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy			3		120	Bukodi Edit
táplálkozástudományok 2-5 kr	Dietetika	Dietetics	SZAP20ANBP291	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		2		30		Krimmer-Schoblocher Tünde
speciális intézményi ismeretkör	Idegen nyelv I.	Foreign Language I.	SZAP20ANBP541	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		3		60		INYL
							30			555		
4. félév												
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy 2	Health Care Systems and Public Health II.	SZAP20ANBP281	SZAP20ANBP231	kötelező	gyakorlati jegy		2		30		Velkey György
társadalomtudományok 8-12 kr	Társadalom- és szociálpolitika	Social Policy	SZAP20ANBP250	nincs	kötelező	kollokvium	3			30		Fehér Boróka
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Belgyógyászat II.	Internal Medicine II.	SZAP20ANBP300	SZAP20ANBP260	kötelező	kollokvium	2			30		Mogyorósi András
ápolástudományok 75-85 kr	Belgyógyászat szakápolástana II.	Nursing - Internal Medicine II.	SZAP20ANBP301	SZAP20ANBP261	kötelező	gyakorlati jegy		3		30		Viziné Molnár Anna
ápolástudományok 75-85 kr	Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat II.	Nursing - Clinical Training in Internal Medicine II.	SZAP20ANBP302	SZAP20ANBP262	kötelező	gyakorlati jegy			4		160	Viziné Molnár Anna
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Sebészet II.	Surgery II.	SZAP20ANBP310	SZAP20ANBP270	kötelező	kollokvium	2			30		Csóka András
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana II.	Nursing - Surgery II.	SZAP20ANBP311	SZAP20ANBP271	kötelező	gyakorlati jegy		3		30		Bukodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana területi gyakorlat II.	Nursing - Clinical Training in Surgery II.	SZAP20ANBP312	SZAP20ANBP272	kötelező	gyakorlati jegy			4		160	Bukodi Edit
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	kötelezően választhatók tantárgyak						6			60		
speciális intézményi ismeretkör	Idegen nyelv II.	Foreign Language II.	SZAP20ANBP551	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		3		60		INYL
							32			620		

5. félév													
társadalomtudományok 8-12 kr	Bevezetés a lelkigondozásba	Introduction to Spiritual Care	SZAP20ANBP320	nincs	kötelező	kollokvium	3			30			Németh Dávid
társadalomtudományok 8-12 kr	Társadalomkutatás módszerei I.	Methods of Social Research	SZAP20ANBP211	nincs	kötelező	beszámoló	3			30			
alkalmazott egészségtud. 5-10 kr	Angol egészségügyi szaknyelv	Medical English	SZAP20ANBP331	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		3			60		Mogyorósi András
alkalmazott egészségtud. 5-10 kr	Egészségügyi igazgatás és menedzsment I.	Health Administration and Management I.	SZAP20ANBP341	SZAP20ANBP281 SZAP20ANBP060	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Velkey György
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Gyermekegyógyászat I.	Pediatrics I.	SZAP20ANBP350	SZAP20ANBP300	kötelező	kollokvium	2			30			Fogarasi András
ápolástudományok 75-85 kr	Gyermekegyógyászat szakápolástana I.	Nursing - Pediatrics I.	SZAP20ANBP351	SZAP20ANBP301	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Závodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Gyermekegyógyászat szakápolástana területi gyakorlat I.	Nursing - Clinical Training in Pediatrics I.	SZAP20ANBP352	SZAP20ANBP302	kötelező	gyakorlati jegy			3			120	Závodi Edit
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Sebészet III. (Intenzív terápia)	Surgery III. (Intensive Care)	SZAP20ANBP360	SZAP20ANBP270	kötelező	kollokvium	2			30			Csóka y András
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana III. (Intenzív terápia)	Nursing - Surgery III. (Intensive Care)	SZAP20ANBP361	SZAP20ANBP271	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Dihelné Tóth Anikó
ápolástudományok 75-85 kr	Sebészet szakápolástana területi gyakorlat III. (Intenzív terápia)	Nursing - Clinical Training in Surgery III. (Intensive Care)	SZAP20ANBP362	SZAP20ANBP272	kötelező	gyakorlati jegy			3			120	Dihelné Tóth Anikó
ápolástudományok 75-85 kr	Önkéntes munka egészségügyi/szociális ellátó intézményben	Volunteering in a health care/social care facility	SZAP20ANBP372	nincs	kötelező	gyakorlati jegy			1			40	Mogyorósi András
	szabadon választható tantárgyak						2	4			30		
							32		580				
6. félév													
alkalmazott egészségtud. 5-10 kr	Speciális élethelyzetek lelkigondozói megközelítése I. (betegség, halálra készülés, gyász, függőség, öngyilkossági válság, társas konfliktus)	Spiritual Aspects of Life Changing Events from a Nursing Perspective I.	SZAP20ANBP380	SZAP20ANBP320	kötelező	kollokvium	3			30			Békési Sándor
alkalmazott egészségtud. 5-10 kr	Egészségügyi igazgatás és menedzsment 2	Health Administration and Management II.	SZAP20ANBP391	SZAP20ANBP341	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Velkey György
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Gyermekegyógyászat II.	Pediatrics II.	SZAP20ANBP400	SZAP20ANBP350	kötelező	kollokvium	2			30			Fogarasi András
ápolástudományok 75-85 kr	Gyermekegyógyászat szakápolástana II.	Nursing - Pediatrics II.	SZAP20ANBP401	SZAP20ANBP351	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Závodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Gyermekegyógyászat szakápolástana területi gyakorlat II.	Nursing - Clinical Training in Pediatrics II.	SZAP20ANBP402	SZAP20ANBP352	kötelező	gyakorlati jegy			3			120	Závodi Edit
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Neurológia	Neurology	SZAP20ANBP410	SZAP20ANBP120 SZAP20ANBP130	kötelező	kollokvium	2			30			Czigler Balázs
ápolástudományok 75-85 kr	Neurológia szakápolástana	Nursing - Neurology	SZAP20ANBP411	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy		2			30		Laczkófi Ágnes
ápolástudományok 75-85 kr	Neurológia szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Neurology	SZAP20ANBP412	SZAP20ANBP180	kötelező	gyakorlati jegy			3			120	Laczkófi Ágnes
mentéstudományok 5-10 kr	Oxológia	Emergency Medicine	SZAP20ANBP420	SZAP20ANBP081	kötelező	gyakorlati jegy		5			60		Zelenyák Brigitta
	szabadon választható tantárgyak				szabadon választható		6			60			
							30		540				

7. félév												
elméleti és klinikai orvostud. 15-20 kr	Kisklinikum és szakápolástana	Other Medical and Surgical Displines	SZAP20ANBP430	SZAP20ANBP260 SZAP20ANBP261 SZAP20ANBP360 SZAP20ANBP361	kötelező	kollokvium	4	5		60	90	Kovács Dóra
ápolástudományok 75-85 kr	Pszichiátria szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Psychiatry	SZAP20ANBP442	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			2			60 Kiss Judit
ápolástudományok 75-85 kr	Bőrgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Dermatology	SZAP20ANBP452	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			1			40 Krimmer-Schoblocher Tünde
ápolástudományok 75-85 kr	Fül-orr-gégészlet szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Ear, Nose and Troath	SZAP20ANBP462	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			1			40 Nyergesné Závodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Szemészet szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Ophthalmology	SZAP20ANBP472	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			1			40 Nyergesné Závodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Onkológia szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Oncology	SZAP20ANBP482	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			2			60 Bukodi Edit
ápolástudományok 75-85 kr	Szülészet-nőgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Obstetrics and Gynecology	SZAP20ANBP492	SZAP20ANBP262 SZAP20ANBP362	kötelező	gyakorlati jegy			1			40 Viziné Molnár Anna
	Szkdolgozat konzultáció I.	Thesis Consultation I.	SZAP20ANBP501	nincs	kötelező	gyakorlati jegy		10				Mogyorósi András
	szabadon választható tantárgyak				szabadon választható		3			30		
							30			460		

8. félév													
ápolástudományok 75-85 kr	Idősek gondozása, geriátria és szakápolástana	Nursing - Geriatric Medicine	SZAP20ANBP511	SZAP20ANBP300	kötelező	gyakorlati jegy		5				90	Török Virág
ápolástudományok 75-85 kr	Idősek gondozása, geriátria és szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Geriatric Medicine	SZAP20ANBP512	SZAP20ANBP302	kötelező	gyakorlati jegy			4			160	Kiss Judit
ápolástudományok 75-85 kr	Közösségi ápolás (alapellátás és otthonápolás) és szakápolástana	Nursing - Primary Care and Home Care	SZAP20ANBP521	SZAP20ANBP300 SZAP20ANBP301 SZAP20ANBP302	kötelező	gyakorlati jegy		5				90	Török Virág
ápolástudományok 75-85 kr	Közösségi ápolás (alapellátás, otthonápolás) szakápolástana területi gyakorlat	Nursing - Clinical Training in Primary Care and Home Care	SZAP20ANBP522	SZAP20ANBP302	kötelező	gyakorlati jegy			4			160	Kiss Judit
	Szakdolgozat konzultáció II.	Thesis Consultation II.	SZAP20ANBP531	SZAP20ANBP501	kötelező	gyakorlati jegy		10					Mogyorósi András
								28				500	
kötelezően választható (9 kr)													
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Szociálpszichológia			nincs	kötelezően választható	kollokvium	3						Kiss Elemeré Paszkál
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Közigazgatási, munka és TB jog			SZAP20ANBP060	kötelezően választható	kollokvium	3						Antalóczy Péter
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Család- és gyermekvédelmi jog			SZAP20ANBP060	kötelezően választható	kollokvium	3						Antalóczy Péter
alkalmazott egészségtud. 30-35 kr	Diakóniai alapismeretek			nincs	kötelezően választható	kollokvium	3						Hecker-Réz Róbert

Tantárgy neve: Anatómia 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): tematikus prezentációk, tájékozódás mulázon, csontvázon.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások, zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):</i> -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<i>A tantárgy oktatásának célja:</i> A tantárgy megfelelő alapot szolgáltat a többi egészségtudománnyal kapcsolatos szakműveltséget adó tantárgyak elsajátításához. A diplomás szakember képes legyen az egészséges testről szóló ismeretek birtokában a saját szakterületén olyan összefüggések felismerésére, amelyek lehetővé teszik a testi állapotról szóló fizikai és labor vizsgálatok eredményeinek értékeléséhez szükséges ismeretek megszerzését. Ezáltal megvalósulhatnak a szükséges képzési kompetenciák kimeneti elvárásai.	
<i>A tantárgy rövid programja:</i> <ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy bevezetése során kerül sor az anatómiai pontos névhasználat és a testen történő tájékozódás alapelveinek ismertetésére. A hallgatók megismerik az emberi test fő részeit, a síkok, irányok nevezéktanát. Hangsúlyt kap a fontosabb anatómiai szakkifejezések elsajátítása. Ezután foglalkozik a tantárgyi tematika az egyedfejlődés főbb lépéseivel, az alapszövetek típusaival, szerkezetével és előfordulásával. Ismertetésre kerülnek a csont-, izülettan és izomtan alapjai. A továbbiakban a hallgatók megismerkednek a keringési rendszer anatómiai alapjaival, majd a zsigerek általános szerkezetével és a légzőrendszer felépítésével. A tantárgyi követelmény alapvető része a felsoroltak szakszerű, pontos, funkcionális rendszerszemléletű, és a diagnosztikus gondolkodással összefüggő korrekt ismerete. 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Tarsoly Emil: *Funkcionális anatómia*. Medicina, Budapest, 2010. ISBN: 978 963 226 465

Donáth Tibor: *Anatómia atlasz*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 673 2

Ajánlott irodalom:

Paulsen F., Waschke J. (szerk.): *Sobotta Az ember anatómiájának atlasza I-III*. Medicina, Budapest, 2019. ISBN: 978 963 226 708 1

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.

b) képességei

- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Elméleti és gyakorlati ismeretek révén a hallgató képessé válik a gyógyító-, megelőző- és gondozó tevékenységben való szakszerű részvételre és a megfelelő szakmai kommunikációra.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) automómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

<ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Jakubovits Edit, adjunktus, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Jakubovits Edit, adjunktus, PhD

Tantárgy neve: Élettan 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak az emberi szervezet alapvető élettani folyamatairól, valamint azok sejtbiológiai és molekuláris alapjairól. Az energiaforgalom, anyagcsere és immunrendszer kérdéseinek tárgyalása már azok klinikai vonatkozásainak figyelembevételével történik. A klasszikus szervrendszeri felosztáson túlmutatóan az egyes rendszerek egymásra hatása is hangsúlyozottan bemutatásra kerül. A leglényegesebb élettani folyamatok ismertetése tehát már a klinikai diszciplínákra történő felkészítést is szolgálják. A hallgatók a tantárgy oktatása során alkalmazott szakmai és tudományos megközelítéssel naprakész ismereteket és készségeket szereznek.	
A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Az élettan sejtbiológiai és molekuláris alapjai • Az energiaforgalom élettana • Az immunrendszer működése • Az ideg- és izomsejtek működésének alapjai • A központi- és perifériás idegrendszer élettana 	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Fonyó Attila: <i>Az orvosi élettan tankönyve.</i> (kijelölt fejezetei) Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2011. ISBN: 978 963 226 344 1 Elérhető online: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Elettan/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)	
Ajánlott irodalom:	

Cseri Julianna: Élettani alapismeretek. Debreceni Egyetem, Debrecen, 2011. Elérhető online: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0019_1A_Elettani_alapismeretek/adatok.htm
1 (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési,

betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, non-invazív mérésrel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes az alkalmazandó FiO² elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérvizsgálat beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; Dr. Szőke János, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Ápolástan 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések, esetgyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):</p> <p>A félévi gyakorlati jegy része az évközben beadandó házi dolgozat, melyet egyszer kell teljesíteni 2-3 oldalnyi terjedelemben, ötfokozatú osztályzattal.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>Az ápolói hivatásra készülő hallgatók a tantárgy keretében megismerik a betegápoláshoz szükséges ápolási elméleteket.</p> <p>A tantárgy általános és speciális elméleti ismereteket nyújt az ápolói tevékenységre vonatkozóan.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egészség és betegség fogalma • A betegellátás keretei • Kórház feladatai, kórház típusok • Az ápolás általános kérdései • Az ápolás helye és szerepe az egészségügyi ellátó rendszerben • Az ápolás szereplői • Az ápolási folyamat • Szükségletfelmérés 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

A. Perry-P. Potter: *Az ápolás elméleti és gyakorlati alapjai*. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 242 541 3

Dr. Oláh András: *Az ápolástudomány tankönyve*, Medicina Könyvkiadó Zrt, 2012.

Elérhető online: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_apolastudomany-magyar/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., **KKK 7. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök, mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri az egészségügyi dokumentáció típusait, módszertanát.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapelveit, jellemzőit, intervenciók szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit, személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.
- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az öngyógyító programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.

- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, valamint az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Szakterületének megfelelően ismeri az akut és krónikus megbetegedések ellátásával kapcsolatos betegedukációs feladatokat, és a hatékony betegoktatás felépítésének jellegzetességeit.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, és az uniós szabályokat, ismeri a munkavállaló egészségét, és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.
- Ismeri a gyógyszerekkel kapcsolatos előkészítési és adagolási feladatokat, a gyógyszerelés és a gyógyszerfelszívás eszközrendszerét.

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Képes a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.

- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.
- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a kliens életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) automómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár, *Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár

Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár; Laczkófi Ágnes, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Elsősegélynyújtás	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetés, tematikus prezentációk, csoportmunka, páros munka	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások, esettanulmányok, dolgozatok	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy célja, hogy a felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező szakemberek hatékony elsősegély-nyújtási ismeretekkel rendelkezzenek. Nem csupán tudást adunk át, hanem szemléletet, annak fontosságát, hogy ne haladjunk el rászoruló embertársaink mellett a bajban.	
A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Elsősegélynyújtás-elsősegélynyújtó • Kommunikáció • Alapvető mentésügyi ismeretek • Betegvizsgálat és az állapot értékelése • Légútbiztosítás • Újraélesztés • Sebzés és vérzés- Kötéstípusok • Sokk • Termikus sérülések • Toxicologia • Csontvázrendszer –Traumatológia • Keringési rendszer – Szív és érrendszer eredetű rosszullétek. • Stroke • Diabetes mellitus • Központi idegrendszeri zavar által indukált görcsrohamok • Légzőrendszer • Szédülés 	

<ul style="list-style-type: none"> • Akut hasi kórképek • Súlyos sérültek alapszintű ellátása helyszínen • Nőgyógyászati kórképek • Gyermekkori kórképek • Pszichés zavarok
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Hunka Balázs – Kisiván Csaba: <i>Az elsősegélynyújtás kézikönyve</i>. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest 2018. ISBN 978 963 226 680 0</p> <p>Hornák István: <i>Elsősegélynyújtás</i>. Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar 2014. ISBN 978-963-7152-79-5</p> <p>www.reanimatio.com A Magyar Resuscitatio Társaság hivatalos honlapján megtalálható aktuális irányelvek</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a legfontosabb életmentési feladatokat, a leggyakrabban előforduló egészségkárosodások esetén szükséges teendőket a mindenkor hatályos ajánlásoknak megfelelően, az alapszintű életmentő beavatkozásokat (BLS) és eszközöket. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes alkalmazni azokat az eszköz nélküli és esetenként eszközös beavatkozásokat, melyek a hirtelen bekövetkezett egészségkárosodás esetén a beteg, sérült életét megmenthetik. <p>c) attitűdje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elkötelezett az emberi élet védelme iránt. - Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat. - Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait. - Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza. - Empatikus módon viszonyul a kliensekhez. - Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik. - Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett. - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre. - Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik. - Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére. - Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Zelenyák Brigitta, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Zelenyák Brigitta, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Biofizika és diagnosztikai képalkotó eljárások	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): kihelyezett szemináriumi órák az MRE Bethesda Gyermekkórháza Radiológiai Osztályán	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy célja a biofizikai alapismeretek, képalkotó eljárások kapcsán alkalmazott fontos fizikai alapjelenségek, valamint a képalkotó eszközök működése alapjainak megismertetése. Diagnosztikai képalkotás alapjainak elsajátítása, elsősorban az indikációkra és a diagnosztikus algoritmusokra fókuszálva.	
A tantárgy rövid programja: Biofizikai alapismeretek, valamint a képalkotó módszerek fizikai működésének ismertetése. Képalkotó módszerekhez kapcsolódó alapismeretek, így a beteg előkészítés, tájékoztatás, kontrasztanyagok alkalmazása, kontraindikációk, szövődmények elhárítása. A test különböző régiói képalkotó diagnosztikai vizsgálómódszereinek ismertetése elsősorban az indikációkra, valamint a diagnosztikus algoritmusokra fókuszálva.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Barócsi Attila: <i>A biofizika alapjai</i> . Typotex Kiadó, Budapest, 2011. ISBN 978-963-279-465-5. Elérhető online: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_2A_Barocsi_Atila_A_biofizika_alapjai/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.) Fráter Lóránd: <i>Radiológia</i> . Medicina, Budapest, 2014. (kijelölt fejezetek) ISBN 978 963 226 509 4	
Ajánlott irodalom:	

Prof. Dr. Bogner Péter: *Az orvosi képalkotás fizikája*. Medicina, Budapest, 2014. ISBN 978 963 226 450 9. Elérhető online:
http://tamop.etk.pte.hu/tamop412A/tananyag/az_orvosi_kepalkotas_fizikaja/az_orvosi_kepalkotas_fizikaja.pdf (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét.

b) képességei

- Képes a gyakorlati tevékenységébe megfelelően integrálni a biofizikai- és egészségügyi műszaki ismereteket, valamint képes alkalmazni ezeket a diagnosztikus vizsgálati eljárások és terápiás eszközök használata során.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Manninger Sándor Péter, megbízott oktató (AE), PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Manninger Sándor Péter, megbízott oktató (AE), PhD; Dr. Bozsonyi Károly, egyetemi docens, PhD;

Tantárgy neve: Etika 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): zárthelyi dolgozatok megírása	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):</i> -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p><i>A tantárgy oktatásának célja:</i></p> <p>Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.</p> <p><i>A tantárgy rövid programja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ethosz és etika • Kicsoda az ember? Teológiai antropológia • Evangélium és törvény • Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat • Rendek, mandátumok és intézmények • A keresztyén ókor etikái • A skolasztika etikája • A reformáció etikája • A liberális teológiai etika • A 20. századi protestáns etika 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kijelölt fejezetek az alábbi kötetekből:

Szűcs Ferenc: *Teológiai etika*. A Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993. ISBN 963 836 001 1

Török István: *Etika*. Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997. ISBN nélkül

Sebestyén Jenő: *Református etika*. Budapest, Gödöllő, 1993. ISBN 963-8079-17-7

Szathmáry Sándor: *Theológiai antropológia dióhéjban : az emberről szóló keresztyén tanítás (antropológia) hatása a hívők világban élésére*. Református Zsinati Iroda, Budapest, 1990. ISBN 963-300-355-5

Barth Karl: *Evangelium és törvény*. Kálvin János Kiadó, Budapest, 1996. ISBN 963 300 660 0

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.

b) képességei

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Munkáját az emberi élet védelméért, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakma etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.

Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat)</i> : Dr. Békési Sándor, egyetemi docens, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat)</i> : Dr. Antalóczy Péter, docens, PhD, Dr. Békési Sándor, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Egyházismeret	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja: Az egyetem egyházi jellegének megfelelően a hallgatók megismertetése a legfontosabb egyházi fogalmakkal és kérdésekkel.</p> <p>A tantárgy rövid programja: A tananyag rövid bevezetést nyújt a teológiai gondolkodás történetébe és néhány fontosabb teológiai fogalmat tisztáz. Tömören bemutatja az egyház születését, és a keresztyén egyház életének első századait. Kellő tömörséggel ismerteti az ősegyház, az óegyház, a középkori egyház, és a modern kor meghatározó teológusait és teológiai irányzatait. Kiemelt figyelmet kíván fordítani a reformáció korára, azon belül is a protestáns, közelebbről pedig a református hagyomány bemutatására. Különös hangsúly esik azoknak a fogalmaknak és eszméknek a megismertetésére, amelyek a protestantizmusban, azon belül a református egyház tanításában meghatározó szerepet töltenek be, pl. kijelentés, krisztológia, bűn, megigazulás, sákramentumok, szabad akarat és eleve elrendelés. Ehhez kapcsolódva a kurzus rövid áttekintést nyújt a magyar reformációról, valamint a XX. századi magyar református gondolkodás meghatározó személyeiről. A tantárgy célja továbbá az MRE istentiszteleti és szervezeti rendjének megismertetése, valamint az ökumenikus mozgalmak, szervezetek átfogó bemutatása.</p> <p>Témakörök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi az egyház? • Az első keresztyén közösség: dinamika, misszió, apológia. A keresztyén lét feszültsége. Egyházatyák. • Egyház a szabadság lehetőségében: szimbólumok, hitvallás. • Niceától Khalkedónig. Augustinus. Az egyház intézményes megszilárdulása. • Khalkedontól Niceáig: kelet és nyugat. 	

<ul style="list-style-type: none"> • A középkori egyház: szerzetesrendek, misztika, skolasztika, humanizmus, nominalizmus. Előreformáció. • A reformáció, és a modern kor meghatározó teológusai és teológiai irányzatai. <ul style="list-style-type: none"> • A magyar reformáció. A reformáció mellékágai. Az angol reformáció. Skót reformáció: John Knox. Pietizmus, puritanizmus. Az ellenreformáció gondolkodása. • Felvilágosodás és a keresztyén gondolkodás. Embertől az Istenhez, vagy Istentől az emberhez? A vallás modernkori fogalma. XX. századi irányzatok. Az új ortodoxia. • Katolikus gondolkodás a XIX-XX. században. Magyar református gondolkodás a XX. században. • Egyház és állam. Egyház a társadalomban. Keresztyén szabadság és polgári rend. • Ökumenikus kitekintés. Az MRE szervezeti felépítése, szolgálati ágai.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Lane, Tony: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i>, Budapest, Harmat-Kálvin, 2016. ISBN 978-963-558-338-6</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Huber, Wolfgang, <i>Az egyház korszakváltás idején</i>, Budapest, Kálvin Kiadó, 2002 ISBN: 9633009278</p> <p>Kálvin János, <i>Institutio I-II.</i> Kálvin Kános Kiadó, Budapest, 2014. ISBN 9789635582815</p> <p>Luther Márton, <i>Bűnbánat, Keresztség, Úrvacsora. Három sermo a szentségekről 1519.</i> Luther Kiadó, Budapest, 2011 ISBN: 9789639979307</p> <p>Zwingli Ulrich, <i>Commentarius</i>, Kálvin János Társaság, Budapest, 1999 ISBN 963-03-8412-4</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <p>-</p> <p>b) képességei</p> <p>-</p> <p>A KRE SZMSZ III. Hallgatói Követelményrendszer, Tanulmányi és vizsgaszabályzat 22.§ (4) bekezdés alapján az Egyetem valamennyi nem hitéleti alapképzésében minden hallgató számára kötelező tantárgy.</p>
<p>Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): *Dr. Antalóczy Péter, docens, PhD</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>):</p> <p>Dr. Borsi Attila János, adjunktus, PhD</p>

Tantárgy neve: Informatika	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): két dolgozat (számítógépes) elkészítése</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):</i> -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja segítséget nyújtani a hallgatóknak a tanulmányaik során felmerülő informatikai alkalmazások felhasználásában.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>A tantárgy keretében a hallgatók elsajátítják a szövegszerkesztés, dokumentumkezelés, táblázatkezelés alapismereteit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az informatika tárgya, módszerei. • Nyílt forráskódú szoftverek használata. • A szövegszerkesztés alapfogalmai. Képek, ábrák kezelése. Körlevélkészítés. Táblázatok kezelése szövegszerkesztés alatt. Hosszú dokumentumok kezelése, címsorok, jegyzékek, hivatkozások készítése. • Statisztikai képletek kezelése. Excel használat. Statisztika Excellel. Alapvető képletek kezelése, grafikonok, űrlapok készítése. • A szövegszerkesztő, táblázatkezelő és levelező programok együttes használatának szinergiái. • Bevezetés az internet használatába. Professzionális keresés az interneten. • Bemutató Powerpointtal és más eszközökkel. • Elektronikus jogi adatbázisok (jogszabály-nyilvántartások) kezelése, keresés az adatbázisokban. • Az elektronikus ügyintézési felületek áttekintése, alapvető funkcióik. 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Bártfai B.: <i>Office 2010. World, Excel, Access, Outlook, PowerPoint</i>. BBS-INFO Kiadó, 2011. ISBN 9789639425729</p>	

Négyesi I., Muha L.: <i>Nyílt forráskódú rendszerek alkalmazása</i> . NT Nonprofit Közhasznú Kft, Budapest, 2013. ISBN 978-963-88855-1-7
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb.</i> , <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
<p>a) tudása</p> <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára. <p>c) –</p> <p>d) –</p> <p>Az ápolás és betegellátás alapképzési szak ápoló szakiránynak megfelelő digitális kompetencia és szakmaspecifikus digitális készségek, a médiatudatosság, a biztonságos internethasználat, valamint digitális technológia hatékony alkalmazásának, tanulási célok elérését szolgáló digitális megoldások ismeretének elsajátítását segíti elő a tantárgy¹.</p>
Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. Csáki-Hatalovics Gyula Balázs, egyetemi docens, PhD
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>):</p> <p>Dr. Csáki-Hatalovics Gyula Balázs, egyetemi docens, PhD , Gazdag Zoltán gyakorlati tanár</p>

¹ A felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet 2. § (1) bekezdése szerint: „Az alap- és mesterképzési szakokon, felsőoktatási szakképzésekben az elsajátítandó szakmai kompetenciák részét képezi a szaknak, szakképzésnek megfelelő digitális kompetencia és szakmaspecifikus digitális készségek, a médiatudatosság, a biztonságos internethasználat, valamint digitális technológia hatékony alkalmazása tanulási célok elérését szolgáló digitális megoldások ismerete, továbbá az egészségfejlesztési, fenntartható fejlődési alapismeretek, amelyek magukban foglalják a környezet-, baleset-, munka- és fogyasztóvédelem alapismereteit is.”

Tantárgy neve: Jogi Ismeretek	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):-</i>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy oktatásának célja a hallgatók számára bemutatni a jogrendszer alapfogalmait, valamint megismertetni velük a joganyag azon részét, amellyel leggyakrabban találkozhatnak. Ilyen témák többek között a jogtudomány fejlődése, kapcsolata az államszervezettel; a jog fogalma, szerepe a mindennapokban; bepillantás a jogászai gondolkodásba (jogszerűség, jogbiztonság, méltányosság); alapvető alkotmányjogi, polgári jogi, büntetőjogi ismeretek; az Európai Unió központi intézményrendszere és jogrendje.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az állam-és jog kialakulása • Modern állam, államszervezet, államtipológia • Hatalommegosztás • A jog fogalma és a jogérvényesülés • A magyar jogrendszer • Alkotmányjog • Polgári jog • Büntetőjog • Európai Unió központi intézményrendszere és jogrendje 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

Sztárayné Kézdy Éva (szerk.): *Jogi alapismeretek – bölcsészeknek és társadalomtudósoknak*. Patrocinium, Budapest, 2013. ISBN 9786155337109

Ajánlott irodalom:

Szilágyi Péter: *Jogi alaptan*. Eötvös, Budapest, 2011. ISBN 9789633120729

Pozsár-Szentmiklós Zoltán – Somody Bernadette (szerk.): *Alkotmányos alapok*. HVG-ORAC, Budapest, 2016. ISBN 9789632582931

Simon Zoltán: *Döntéshozatal és jogalkotás az Európai Unióban*. L'Harmattan, Budapest, 2013. ISBN 9789637343247

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.
- Széleskörűen ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.

b) képességei

- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően tájékoztatást nyújt a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): *Dr. Antalóczy Péter, egyetemi docens, PhD, Dr. habil. Szuchy Róbert, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), : *Dr. Antalóczy Péter, egyetemi docens, PhD, Dr. habil. Szuchy Róbert, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy neve: Orvosi latin	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben , Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A klasszikus latin nyelv alak- és mondattani alapjainak, valamint az egészségügyi latin nyelv alapszókincsének elsajátítása. Az egészségügyi/orvosi szakkifejezések helyes használata. Az általános nyelvi, grammatikai és terminológiai ismereteken túlmenően a tantárgy az orvosi latin szaknyelv helyesírási kérdéseit is tárgyalja az akadémiai irányelvek alapján.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>Orvosi, egészségügyi, gyógyszerészeti terminusok esetében</p> <ul style="list-style-type: none"> • ige szótári alakja, coniugatiók rendszere, létige, • melléknév szótári alakja, II. declinatio, főnév–melléknév egyeztetés, jelzős szerkezetek ragozása, birtokos szerkezet, • III. declinatio: msh-tő, gyenge –i tő, erős –i tő, melléknévek ragozási rendszere (I–II., III. declinatio), névmási ragozás, passivum fogalma, activum–passivum mondatátalakítás, • IV. declinatio, névmási melléknévek, számnevek • melléknévfokozás • V. declinatio, passzív perfektum fordíthatósága 	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Diricziné Barna Gyöngyi: <i>Orvosi latin</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2016. ISBN 9789631665703</p> <p>Latin-magyar, magyar-latin szótár az MK-6603 Orvosi latin című tankönyvhöz.</p> <p>Elérhető online:</p> <p>http://mkkonyvkiado.hu/wp-content/uploads/2015/04/orvosilatinszotar.pdf</p> <p>(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>	

Ajánlott irodalom:

Belák Erzsébet: *Orvosi terminológia*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2005. ISBN 9639214582.

Ferenczi Attila, Monostori Martina: *Latin nyelvkönyv*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002. ISBN 963-19-3133-1.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei

- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):*** **Dr. Mogyorósi András**, egyetemi docens, PhD., **Bányai Tibor Márk** gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Bányai Tibor Márk** gyakorlati tanár, **Dr. Kovács Dóra Csilla**, adjunktus, PhD; **Dr. Mogyorósi András**, egyetemi docens, PhD; **Dr. Jakubovits Edit**, adjunktus, PhD; **Dr. Czigler Balázs**, egyetemi docens, PhD; **Dr. Hantos Mónika Beatrix**, egyetemi docens, PhD; **Dr. Frazer-Imregh Monika**, egyetemi docens, PhD

1. Tantárgy neve: Pszichológia	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): recenzió készítése	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók pszichológiai műveltségének megalapozása, az egyénről és a közösségről való korszerű szemlélet kialakítása, amivel további tantárgyakhoz nyújtunk alapismereteket.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>A kurzus során a hallgatók az elsajátított pszichológiai ismereteik révén gazdagítják látásmódjukat, növelik önismeretüket és kritikai önreflexiójukat, fejlesztik kapcsolatteremtő és együttműködő képességeiket, valamint differenciálódik a pszichikus működésről való gondolkodásuk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pszichológiai irányzatok emberképei. • Önmagunk észlelése: énkép, önértékelés, önismeret. • A személyiség, mint rendszer. • A személyiség szerkezetéről és működéséről. • A személyiség fejlődése. • A szociális fejlődésről. • Stressz, szorongás, megküzdés. • Pszichológiai jóllét. • Társas kapcsolatok. • Személyközi kommunikáció • Konfliktus- és krízis-kezelés. 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

Atkinson, C.R. – Hilgard, E.: *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. (ISBN: 9789633897133)

Ajánlott irodalom:

Oláh A. – Bugán A. (szerk.): *Fejezetek a pszichológia alapterületeiből*. ELTE Eötvös K. Budapest, 2006. (ISBN: 9789634634782)

Pléh Cs. – Boross O.: *Bevezetés a pszichológiába*. Osiris Kiadó, 2006. (ISBN: 9789633894781)

N. Kollár K. – Szabó É. (szerk.): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I – III*. Osiris Kiadó, 2017. (ISBN: 9789632762791)

Forgács J.: *A társas érintkezés pszichológiája*. Kairosz Kiadó, 2007. (ISBN: 9789639137714)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, az egészségpszichológia alapjait, a különböző életszakaszok fejlődés lélektani alapjait, a konfliktusok fajtáit, okait.
- Átfogóan ismeri a pszichológia vizsgálati területeit, módszereit, a pszichológia legfontosabb irányzatait, tudományterületeit, illetve ezek alapproblémáit.

b) képességei

- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszichoszomatikus szemlélet követésére, képes a beteg és az egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.

c) attitűdje

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Koltói Lilla, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Koltói Lilla, adjunktus, PhD

Tantárgy neve: Anatómia 2.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): tematikus prezentációk, tájékozódás mulázson, csontvázon, bonctermi látogatás	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások, zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy megfelelő alapot szolgáltat a többi egészségtudománnyal kapcsolatos szakműveltséget adó tantárgyak elsajátításához. A diplomás szakember képes legyen a testről szóló ismeretek birtokában a saját szakterületén olyan összefüggések felismerésére, amelyek lehetővé teszik a testi állapotról szóló fizikai és labor vizsgálatok eredményeinek értékeléséhez szükséges ismeretek megszerzését. Ezáltal megvalósulhatnak a szükséges képzési kompetenciák kimeneti elvárásai.	
A tantárgy rövid programja: Az Anatómia tantárgy második félévében a zsigertan ismertetése folytatódik az emésztőrendszer, a kiválasztás és a nemi szervek rendszerének áttekintésével. A következő részben kerül sor az endokrin rendszer, az idegrendszer, valamint az érzékszervek tárgyalására. A tantárgyi követelmény alapvető része a felsoroltak szakszerű, pontos, funkcionális rendszerszemléletű, és a diagnosztikus gondolkodással összefüggő korrekt ismerete.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Tarsoly Emil: <i>Funkcionális anatómia</i> . Medicina, Budapest, 2010. ISBN: 978 963 226 465 Donáth Tibor: <i>Anatómia atlasz</i> . Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 673 2	
Ajánlott irodalom: Paulsen F., Waschke J. (szerk.): <i>Sobotta Az ember anatómiájának atlasza I-III</i> . Medicina, Budapest, 2019. ISBN: 978 963 226 708 1	

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.

b) képességei

- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Elméleti és gyakorlati ismeretek révén a hallgató képessé válik a gyógyító-, megelőző- és gondozó tevékenységben való szakszerű részvételre és a megfelelő szakmai kommunikációra.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) automóiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Jakubovits Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Jakubovits Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy neve: Élettan 2.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Élettan 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak az emberi szervezet alapvető élettani folyamatairól, valamint azok sejtből és molekuláris alapjairól. Az energiaforgalom, anyagcsere és immunrendszer kérdéseinek tárgyalása már azok klinikai vonatkozásainak figyelembevételével történik. A klasszikus szervrendszeri felosztáson túlmutatóan az egyes rendszerek egymásra hatása is hangsúlyozottan bemutatásra kerül. A leglényegesebb élettani folyamatok ismertetése tehát már a klinikai diszciplínákra történő felkészítést is szolgálják. A hallgatók a tantárgy oktatása során alkalmazott szakmai és tudományos megközelítéssel naprakész ismereteket és készségeket szereznek.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Endokrin szervek élettana • Az emésztőrendszer élettana • A kardiovaszkuláris rendszer • A légzőrendszer élettana • A vizeletkiválasztó és -elvezető rendszer működése, sav-bázis szabályozás 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Fonyó Attila: <i>Az orvosi élettan tankönyve.</i> (kijelölt fejezetei) Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2011. ISBN: 978 963 226 344 1</p> <p>Elérhető online:</p> <p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Elettan/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Ajánlott irodalom:</p>	

Cseri Julianna: Élettani alapismeretek. Debreceni Egyetem, Debrecen, 2011. Elérhető online: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0019_1A_Elettani_alapismeretek/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési,

betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív mérésrel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes az alkalmazandó FiO² elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; Dr. Szőke János, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Biokémia	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): A félév aláírásának feltétele az előadásokon való kötelező részvétel és a sikeres félévközi zárthelyi dolgozat (9. héten)	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók tanulmányaik során megfelelő tájékozottságot szerezzenek a szervezetben lejárló legfontosabb biokémiai folyamatokról, átfogó képet kapjanak a szervezetet felépítő molekulák egyszerű leírásától az életfolyamatok szabályozásáig. A tantárgy témájának összeállítása során lényeges, hogy a hallgatók megismerjék a leendő szakmájukban felmerülő gyakorlati problémák megértéséhez szükséges molekuláris szintű történéseket.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>A sejtek kémiai felépítése.</i> Az elemek részvétele az élő anyagban. A víz biológiai jelentősége. A kolloid állapot és az ozmózis jelentése. • <i>A szénhidrátok biológiai jelentősége.</i> Monoszacharidok: triózok, pentózok és hexózok szerkezete. A glükóz és fruktóz származékai. Diszacharidok: a maltóz, cellobióz és szacharóz szerkezete. Oligoszacharidok és polysacharidok főbb típusai, jelentőségük. • <i>A lipidek biológiai jelentősége.</i> A lipidek tulajdonságai, csoportosításuk. Neutrális zsírok, viaszok, foszfolipidek, szfingolipidek, glikolipidek, steroidok, karotinoidok. • <i>A fehérjék biológiai jelentősége.</i> Az aminosavak szerkezeti tulajdonságai. A proteinszerkezet különböző szintjei, fehérjék csoportosítása, egyszerű és összetett fehérjék. A fehérjék funkció szerinti felosztása. • <i>Enzimek.</i> Az enzimek katalitikus funkciója. Az enzimek osztályai. Koenzimek és prosztetikus csoportok, enzimek néhány gyakorlati alkalmazása az orvosi diagnosztikában. <i>A nukleinsavak.</i> A DNS szerkezete. A DNS replikációja. Az RNS típusai. • <i>Biológiai fehérjeszintézis.</i> A riboszómákon lejátszódó fehérjeszintézis részfolyamatai, a polipeptid szintézisének mechanizmusa. A keletkező fehérjemolekulák irányítása. • <i>A szénhidrátok anyagcseréje.</i> A szénhidrátok emésztése, felszívódása és a glükóz 	

<p>bejutása a sejtbe. A glikolízis helye az anyagcserében, reakciói, energiamérlege. A glukóz aerob és anaerob lebontása. Specifikus sajátosságai, klinikai, patológiai vonatkozások. Glukoneogenezis - a glukóz de novo szintézise. Tejsavas acidózis, fruktóztolerancia. A glikogén szintézise és lebontása. Glikogéntárolási betegségek. A vércukorszint szabályozási mechanizmusa. A diabetes mellitus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>A citrátciklus.</i> A citrátciklus reakciói, helye az intermedier anyagcserében. A citrátkör anabolikus és katabolikus jellege. • <i>Terminális oxidáció - oxidatív foszforiláció.</i> A mitokondriumok szerkezete, a mitokondriális légzési lánc alkotói, terminális oxidáció folyamata. Mitokondriális fehérjék szintézisének zavarai. • <i>A lipidek anyagcseréje.</i> A legfontosabb zsírsavak és jelölésük. Trigliceridek és az energiaraktározás. A zsírsavak bioszintézise. A zsírsavlánc elongációja. A trigliceridek szintézise és raktározása. Lipolízis - a raktározott zsírsavak mobilizálása. A zsírsavak oxidációja. Ketontestek keletkezése és felhasználása. A koleszterin metabolizmusa epesavak keletkezése, jelentősége. A lipidek szállítása. Lipoproteinek. A koleszterin szállítása. Szabad zsírsavak, zsírok emésztése és felszívódása. • <i>Az aminosavak anyagcseréje.</i> A fehérjék emésztése. A táplálékból származó aminosavak. A nem esszenciális aminosavak bioszintézise. Az aminosavak átalakulásai, a nitrogén és a szénlánc sorsa. Az aminosavakból képződő nitrogéntartalmú vegyületek. <i>A nukleotidok anyagcseréje.</i> A nukleotidok szerkezete. A nukleotidok bioszintézise. A nukleotidok bioszintézisét befolyásoló vegyületek.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Gaál Ödön: <i>Biokémia</i>. HIETE Egészségügyi Főiskolai Kar, Budapest, 1998. ISBN 0609001413521 John W.Pelley, Edward F.Goljan: <i>Biokémia</i>. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 978 963 226 254 3</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat. - Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. <p>b) képességei</p> <p>c) attitűdje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett. - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Hantos Mónika Beatrix, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Dr. Hantos Mónika Beatrix, egyetemi docens, PhD

2. Tantárgy neve: Ápolástan 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések, -gyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):</p> <p>A félévi gyakorlati jegy része az évközben beadandó házi dolgozat, melyet félévente egyszer kell teljesíteni 2-3 oldalnyi terjedelemben, ötfokozatú osztályzattal.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Ápolástan 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>Az ápolói hivatásra készülő hallgatók a tantárgy keretében megismerik a betegápoláshoz szükséges ápolási elméleteket.</p> <p>Általános és speciális elméleti ismereteket nyújtson az ápolói tevékenységre vonatkozóan.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ápolási tevékenység megvalósítása • Az ápolás önálló funkciói • Az ápolás nem önálló funkciói • Az ápolás együttműködő funkciói • Értékelés • Dokumentációs szabályok • Prevenció, rehabilitáció, betegoktatás 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>A. Perry-P. Potter: Az ápolás elméleti és gyakorlati alapjai. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 242 541 3</p> <p>Dr. Oláh András: Az ápolástudomány tankönyve, Medicina Könyvkiadó Zrt, 2012.</p> <p>Elérhető online:</p> <p>http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_apolastudomany-magyar/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>	

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök, mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri az egészségügyi dokumentáció típusait, módszertanát.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapelveit, jellemzőit, intervenciók szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit, személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.
- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az öngyógyító programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, valamint az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Szakterületének megfelelően ismeri az akut és krónikus megbetegedések ellátásával kapcsolatos betegdukációs feladatokat, és a hatékony betegoktatás felépítésének jellegzetességeit.

- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat, és az uniós szabályokat, ismeri a munkavállaló egészségét, és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.
- Ismeri a gyógyszerekkel kapcsolatos előkészítési és adagolási feladatokat, a gyógyszerelés és a gyógyszerfelszívás eszközrendszerét.

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Képes a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.
- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok

elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a kliens életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.

- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.

- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.

- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) automómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár, Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): **Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár**

Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár; Laczkófi Ágnes, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok

Tantárgy neve: Ápolástan területi gyakorlata	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Az ápolói hivatásra készülő hallgatók a tantárgy keretében megszerzik a betegápoláshoz szükséges gyakorlati ismeretet. Általános és speciális gyakorlati ismereteket nyújtson az ápolói tevékenységre vonatkozóan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A gyakorlólé helyismeretének megszerzése - Betegfelvétel, anamnézis felvétel - Betegdokumentáció megismerése, a dokumentáció vezetés szabályainak elsajátítása - Ápolási- gyógyítási eszközök megismerése - Ápolási szükséglet megállapítása - Ápolás tervezése - Ápolás végrehajtása - Értékelés, visszacsatolás - Segédkezés az osztályos team tagjainak az ápolási beavatkozások elvégzésében - Együttműködés a betegellátás résztvevőivel - Speciális ápolási feladatok elsajátítása - Higiénés szabályok betartása - Fertőtlenítési technikák alkalmazása - Kommunikáció fejlesztése - Adatvédelmi szabályok betartása - Betegtájékoztatás 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Egészségügyi informatika	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): adatfeldolgozási feladatok Medworks programmal, kihelyezett gyakorlati órák az MRE Bethesda Gyermekkórháza Informatikai és Finanszírozási Osztályán</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): adatfeldolgozási tesztfeladatok megoldása</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Informatika	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék az egészségi állapotra vonatkozó különleges személyes adatok és az azokhoz kapcsolódó személyes adatok kezelésére vonatkozó, illetve az intézményi finanszírozáshoz kapcsolódó szabályokat, eljárásokat és gyakorlatot. A gyakorlati profil erősítése érdekében fontosnak tartjuk, hogy a hallgatók ne csak bemutatókon keresztül lássák az adatkezelést és az adatbázisok működését, hanem maguk is gyakorolják az ezzel kapcsolatos feladatok végrehajtását. Az e-Medworks programban elsajátítják az adatok rögzítését, kezelését, lekérdezését, a kihelyezett órákon pedig a program működését a napi munkavégzés közben is megismerhetik.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az <i>egészségi</i> állapotra vonatkozó különleges személyes <i>adatok</i> és az azokhoz kapcsolódó személyes <i>adatok kezelésére vonatkozó szabályok</i> • Nemzetközi és hazai adatbázisok (egészségbiztosítási adatbázisok, népegészségügyi adatbázisok) • Betegségosztályozási kódrendszer • Finanszírozási kódrendszer • Fekvő/járóbeteg szakmakódok • Regiszterek • Humán erőforrás adatbázisok, az Egészségügyi Humán erőforrás Monitoring Projekt • Intézményi finanszírozást támogató adatbázisok • E-Medworks program <ul style="list-style-type: none"> • menürendszere (személyi adatok, vizsgálatkérés, laborkérés menü) 	

<ul style="list-style-type: none"> • adatok, dokumentumok rögzítése • adatok, dokumentumok lekérése • adatszolgáltatás
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Ködmön József: <i>Egészségügyi informatika</i>. Debreceni Egyetem, Debrecen, 2011. ISBN nélkül. Elérhető a https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0019_1A_Egeszsegugyi_informatika/adatok.html oldalon. (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Endrei Dóra – Ágoston István – Boncz Imre: <i>Egészségügyben használatos adatbázisok és kódrendszerek</i>. PTE ETK, Pécs, 2015. ISBN 978-963-642-926-3 Elérhető online: https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/eukodrendszerek/EubenHasznalatosKodrendszerek_20160118jo.pdf (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Globenet: <i>E-Medworks felhasználói kézikönyv</i>. Globenet, Budapest, 2015. ISBN nélkül. Elérhető a http://www.szszbmk.hu/pdf/nyh/medworks/user_guide_2016_februar.pdf oldalon. (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség</i> stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri az egészségügyi dokumentáció típusait, módszertanát. - Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír. - Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket. - Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában. - Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára. <p>c) attitűdje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár; Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Egészségügyi jogi ismeretek	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Jogi alapismeretek	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók bevezetése az egészségügyi szabályozás alapjaiba. Megismerkednek az egészségügyi rendszerrel, az abban részt vevő felekkel, a köztük lévő jogi kapcsolattal. Megtanulják az egészségügyben részt vevő feleket megillető jogokat, az őket terhelő kötelezettségeket. Betekintést nyernek az egészségügyi törvény egyes rendelkezéseibe, annak értelmezésébe. A hallgatók a tantárgy végén megismerik az egészségügyre vonatkozó alapvető jogi szabályokat munkajog, társadalombiztosítási és polgári jogi megközelítésből.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az egészségügyi jog fogalma. Az egészségügyi jog elhelyezése a jogrendszerben. Az egészségügy feladata. A magyar egészségügyi ellátás rendszerének és működésének általános bemutatása. - Az egészségügyi igazgatás szervezetrendszere. Az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények. - Az élethez, az egészséghez és az egészségügyi ellátáshoz való jog szabályozásának bemutatása. - Az egészségügyi ellátáshoz való jog általában. Az egészségügyi ellátáshoz való jog részjogosítványai. - Az egészségügyi tevékenységek csoportosítása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján. - Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdései, munkajogi alapismeretek. - Az egészségügyi szolgáltatások rendszere, tekintettel a progresszív betegellátás alapelveire. A beutalási rendszer. - A betegjogokról általánosságban. A betegjogok személyi és tárgyi hatálya. Az emberi méltósághoz való jog és az önrendelkezési jog. Az egészségügyi ellátás visszautasításának joga. A kapcsolattartás joga, az intézmény elhagyásának a joga, a beteg tájékoztatáshoz való joga. Az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga és az orvosi titoktartáshoz való jog. 	

<ul style="list-style-type: none"> - A beteg kötelezettségei. Az egészségügyi dolgozók jogai és kötelezettségei. Az ellátási kötelezettség. Vizsgálati és terápiás módszerek jogszabály keretei közötti szabad megválasztásának joga, az egészségügyi ellátás megtagadásának joga. - Az egészségügyi adatok kezelése és védelme. Tájékoztatási kötelezettség, dokumentációs kötelezettség és titoktartási kötelezettség. - A betegek jogainak érvényesítése. A betegjogi képviselő és a közvetítő tanács szerepe a betegjogi rendszerben. Bírósági eljárás. - Az egészségügyi dolgozói jogviszony. Az orvos/ápoló és a beteg közötti jogviszony, mint bizalmi kapcsolat, valamint az orvos/ápoló és az egészségügyi intézmény közötti jogviszony elemző vizsgálata. Az egészségügyi dolgozói jogviszony keletkezése, módosulása és megszűnése. A jogi és az etikai megközelítés eltérései. Polgári jogi felelősség. A kártérítési felelősség megállapításának feltételei. Az alkalmazott és a megbízott károkozása. A sérelemdíj megtérítése. - Orvos-biológiai kutatás és kísérlet. Az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások. Az embriókkal és az ivarsejtekkel végzett kutatások. A művi meddővé tétel. Szerv- és szövetátültetés. A halottakkal kapcsolatos rendelkezések. Vérellátás. Katasztrófa-egészségügyi ellátás. Pszichiátriai betegek gyógykezelése és gondozása. Az orvosok és az egészségügyi dolgozók büntetőjogi felelőssége. 	<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Homicskó Árpád Olivér: <i>Az egészségügyi szolgáltatások rendszertana</i>. Károli Gáspár Református Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Budapest, 2010. ISBN 978-963-9808-24-9</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Tarr György: <i>Élet és egészség, orvos és beteg, jog és erkölcs, az emberi méltóság fogalom szférájában</i>. Püski Kiadó, 2003. ISBN 9639906198</p> <p>dr. Dósa Ágnes, dr. Hanti Péter, dr. Kovácsy Zsombor: <i>Kommentár az egészségügyi törvényhez</i>. Wolters Kluwer, Budapest, 2017. ISBN 9789632955438</p>	<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit. - Széleskörűen ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló főbb jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit. - Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit. 	

- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően tájékoztatást nyújt a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat)*: **Dr. habil. Homicskó Árpád Olivér, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat)*:

Dr. habil. Homicskó Árpád Olivér, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Egészségügyi kommunikáció	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások, rövid beszámolók, témagyakorlatok	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A betegellátás alapfeltétele főként ápolói szinten a betegekkel való jó kommunikáció kialakítása. A hatékony gyógyítás alapeleme, hogy az ápoló a beteggel olyan kapcsolatot tudjon kiépíteni, hogy az bizalomteljes, információ gazdag és a beteg részéről az együttműködés maximális szintjét tudja generálni. Az oktatás célja a kommunikációs módszerek alapjainak átadása: a betegek meghallgatása, kikérdezése, tájékoztatása és együttműködésük kialakítása.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>Az ápolói kommunikáció általános szabályszerűségeinek ismertetése. A különböző szintek felmérése: gyermek, idős, baleset, szenvedélybeteg kommunikáció sajátosságai. Hangsúlyt helyezve arra, hogy az ápoló - beteg kapcsolat elemei az ápoló személyiségén keresztül vezetnek a beteg problémáinak megértéséhez, megbeszéléséhez, felismeréséhez és feltárásához. A különböző szerepjátékok és feladatgyakorlatok kapcsán az ápoló személyzet saját személyiségének megismerése. A tantárgy része kell, hogy legyen az agresszivitás, az ön- és közveszélyes betegek felismerése és kezelése. A fentiek alapján mód és lehetőség van a különböző betegcsoportok személyiségének feltérképezésére, megértésére és kezelésére.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Pappné Víg Ágnes: <i>Kommunikáció az egészségügyi szolgáltatásban</i>. ÁEEK, Budapest, 2012. ISBN nélkül</p> <p>Smith, Susan: <i>Kommunikáció az ápolásban</i>. Medicina, Budapest, 2015. ISBN 978 963 226 550 6</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Dr. Pilling János: <i>Orvosi kommunikáció a gyakorlatban</i> (kijelölt fejezetek). Medicina Kiadó, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 700 5</p>	

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Szakterületének megfelelően ismeri az akut és krónikus megbetegedések ellátásával kapcsolatos betegegyredukációs feladatokat, és a hatékony betegoktatás felépítésének jellegzetességeit.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos kliensoktatási és non-invazív alkalmazási feladatok ellátására.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a kliens életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.
- Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.
- Képes a panaszkezelésre, az egészség-szervezési szakmai irányelvek, tevékenységelemek és szolgáltatási folyamat menedzselésére, adatok kezelésére, jelentések értelmezésére, megosztására, az egyén elégedettségének nyomon követésére, fejlesztésére, a kapcsolattartásra az egyénnel, az orvos szakmai és segítő teamekkel.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

c) attitűdje

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Soós Ágnes, megbízott oktató (AE)**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Soós Ágnes, megbízott oktató (AE); Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Bioetika	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): zárthelyi dolgozatok megírása	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Etika 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszűrésre készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.	
A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) • A beszéd etikája (III. parancsolat) • Ünnepek és munka (IV. parancsolat) • A tisztelet etikája (V. parancsolat) • Az élet tisztelete (VI. parancsolat) • Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) • Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) • Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) • A bűnös vágy (X. parancsolat) 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kijelölt fejezetek az alábbi kötetekből: Szűcs Ferenc: <i>Teológiai etika</i> . A Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993. ISBN 963 836 001 1 Török István: <i>Etika</i> . Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997. ISBN nélkül	

Weber, Max: *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme*. Cserépfalvi, Budapest, 1995. ISBN 9638364580

Douma, J.: *A Tízparancsolat*. Iránytű, Budapest, 1994. ISBN 963 450 858 8

Lochman, Jan Milic: *A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz*. Kálvin János Kiadó, Budapest, 1993. ISBN 963-300-571-X

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.

b) képességei

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):* **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Békési Sándor, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Klinikai és egészségpszichológia	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100 % elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): prezentáció vagy szakanyag fordítása adott témakörben	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Pszichológia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A klinikai pszichológia elmélete, gyakorlata és kutatása hármas egységében tárgyalja a klinikai lélektant.</p> <p>Az elméleti alapok tekintetében visszautal a személyiségpszichológia alapelméleteire mind az egészség-betegség felfogás, mind a terápiás koncepciók tekintetében.</p> <p>A gyakorlati ismeretanyag két fő területét tárgyalja 1., a személyiség klinikai megismerési útjait, 2., nem pszichiátriai diagnosztikai aspektusból az emberi életben alapvető szerepet játszó lelki jelenségek megjelenési formáit.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A klinikai pszichológia mint tudomány és professzió • A klinikai pszichológiai tevékenység spektruma (primer prevenció, mentálhigiéné, klinikum és rehabilitáció stb.) • Egészségélmény-betegségélmény • Életszakaszok és pszichikai problémák • Klinikai pszichodiagnosztikai munka • A személyiség klinikai pszichológiai szempontú megismerése • A klinikai pszichológiai kutatások rendszere és iránya • A pszichoterápia hatékonyságának vizsgálata • A klinikai pszichológia jelene és jövője (hazai és nemzetközi vonatkozásai) 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Comer, R. J. (2014): <i>A lélek betegségei. Pszichopatológia.</i> Osiris Kiadó, Budapest. 9789632762425</p>	

Helembai Kornélia: *Általános ápoláslélektan - A beteg-kliensvezetés pszichológiája*. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 9789632262154

Ajánlott irodalom:

Viorst, J. (2002): *Szükséges veszteségeink*. Lélekkontroll sorozat, Háttér Kiadó, Budapest. ISBN 9639365114

Bagdy, E. (szerk) (1998): *A klinikai pszichológia és a mentálhigiéné szakmai protokollja*. Animula, Budapest. ISBN 9634080812

Phares J. E., Trull, T.J. (2004): *Klinikai pszichológia*. Osiris, Budapest. ISBN 9789633896846

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a személyiség fogalmát, az egészséges személyiség jellemzőit, a normatív kríziseket, pszichoszomatikus multidiszciplináris megközelítést, különböző életszakaszok normál fejlődési kríziseit, főbb pszichiátriai kórképeket, kiváltképp az öngyilkosság megelőzése, segítő szakember szerepe, kiégés a segítő szakmában
- Átfogóan ismeri a pszichológia vizsgálati területeit, módszereit, a pszichológia legfontosabb irányzatait, tudományterületeit, illetve ezek alapproblémáit.

b) képességei

- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszichoszomatikus szemlélet követésére, képes a beteg és az egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.

c) attitűdje

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szerkezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Dr. Szili Ilona, egyetemi docens, PhD, ***Dr. Szabó Gergely, egyetemi adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Szili Ilona, egyetemi docens, PhD, PhD, Dr. Szabó Gergely, egyetemi adjunktus, PhD

Tantárgy neve: Patológia	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 75% elmélet – 25 % gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea.+ szem. és óraszám: 45 (30 + 15) az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): kihelyezett szemináriumi órák Patológiai Osztályon (boncterem, laboratórium)</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Élettan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A patológia oktatásának célja, hogy a hallgató megismerje a betegségek kialakulásának okát, folyamatát és a betegségekhez társuló, vagy az azok háttérében álló különböző szintű (molekuláris, sejt, szöveti és szervrendszeri) eltéréseket. Ennek megfelelően a sejt- és molekuláris biológiai alapok, valamint az általános patológia és a szervek, szervrendszerek patológiája alapfelosztást követi a képzési terv.</p> <p>Mivel a patológia szolgáltatja a gyakorló orvostudomány alapjait, a képzés során a patológiai vizsgáló és diagnosztikus módszerek ismertetése mellett hangsúlyt fektetünk a kliniko-patológiai összefüggések tárgyalására, amelynek eredményeként a hallgató képes későbbi klinikai gyakorlati munkája során alkalmazni patológiai tudását.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>Általános patológia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevezetés a patológiába: A patológia helye és szerepe az orvoslásban • Diagnosztikus technikák a patológiában • Halál fogalma, halottkezelés • Molekuláris biológiai és molekuláris patológiai alapismeretek • Sejtpatológia, sejtkárosodás, sejthalál és adaptációs mechanizmusok • Gyulladás és seb/szövetgyógyulás • Keringési rendellenességek, thrombosis, embolia, shock, oedema • Immunpatológia és transzplantációs patológia • Gyermekkori és örökletes/genetikai megbetegedések • Daganatos megbetegedések patológiája • Környezeti és nutricionális patológia • Fertőző betegségek patológiája <p>Szervek, szervrendszerek patológiája</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Vértképző és nyirok rendszer • Szív és erek • Tüdő • Mediastinum • Fej-nyak régió • Gyomor-bél traktus • Epeút és exocrin pancreas • Máj • Vese és húgyúti rendszer • Férfi genitális traktus • Női genitális traktus • Emlő és terhesség • Endokrin szervek • Idegrendszer • Csontok, ízületek és lágyrészek • Bőr
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>V Kumar, AK Abbas, JC Aster. Robbins: <i>A patológia alapjai</i>. 10. kiadás. Medicina, Budapest, 2019 (ISBN 978-963-226-682-49) ISBN 978 963 226 682 4</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Szentirmay Z, Szőke J, Tímár J, Tóth E. Daganatpatológia. In. Kásler Miklós 8szerk.): <i>Az onkológia alapelvei</i>. Medicina, Budapest, 2017 (3. fejezet 89-131.o) ISBN 978 963 226 653 4</p> <p>Szőke J, Tóth E. A daganatok szövettani és molekuláris diagnosztikája. In Polgár Csaba (szerk.): <i>Onkológia és sugárterápia</i>. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2018 (1.4. fejezet 23-32.o) ISBN 9789633314401</p> <p>Dr. Matolcsy András: <i>A patológia alapjai – szókratészi modorban</i> 2. kiadás Medicina, Budapest, 2015. ISBN 978 963 226 567 4</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. - Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait. - Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét. - Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási

lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.

- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait, meghatározott megbetegedések (így egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak indikációs körét (például méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV, egyes laboratóriumi vizsgálatok), kivitelezésük menetét és a kapott vizsgálati eredmények értékelésének a menetét.

b) képességei

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes megérteni a betegellátás során a Gyógyszertan, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására, meghatározott megbetegedések (például.: egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak kivitelezésére (például.: méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV), illetve egyes laboratóriumi vizsgálatok protokoll alapján történő indikálására.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

<ul style="list-style-type: none"> - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Szőke János, egyetemi docens, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Szőke János, egyetemi docens, PhD, Dr. Török Virág, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A népegészségügy oktatásának célja az egészség multidiszciplináris meghatározottságának bemutatása. A társadalom egészségi állapotát befolyásoló tényezők értelmezése, az ezeket befolyásoló folyamatok megértése és ismerete a tantárgy oktatásának hozadéka.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egészség fogalma, egészség- és betegség definíciók. A megelőzés, gyógyítás, rehabilitáció helye az egészség megőrzésében és helyreállításában. • A népegészségügy és az egészségügy kultúrájának fejlődése. A népegészségügy fogalma, funkciói, népegészségügyi ciklus. • Epidemiológiai alapismeretek. Incidencia, prevalencia, kockázati mutatók, nyers, specifikus és standardizált arányszámok. Epidemiológiai korszakok. • Demográfiai alapismeretek. Csecsemőhalálozás. Morbiditási mutatók. Halálozási indikátorok. • A nem fertőző betegségek epidemiológiája: rosszindulatú daganatos betegségek, keringési rendszer betegségei, anyagcsere betegségei, az emésztőrendszer betegségei, légzőszervi betegségei, mozgásszervi betegségei, mentális betegségek. Balesetek, öngyilkosság, mérgezések. • Primer, szekunder és terciér prevenció. Népegészségügyi programok, szűrővizsgálatok, egészségértés. 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Ádány Róza (szerk.): *Megelőző orvostan és népegészségtan*. Medicina, Budapest, 2012. ISBN 978 963 226 385 4

Ajánlott irodalom:

Ádány R., Vargáné Hajdú P.: *Epidemiológiai szótár*. Medicina, Budapest, 2003. ISBN 9632427882

Monostori Judit-Öri Peter-Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai portré 2015*. KSH, Budapest, 2015. ISSN 2061 3741

Elérhető online:

<http://demografia.hu/kiadvanyokononline/index.php/demografiaiportre/article/view/2485/2483>
(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a közegészség-tan-járványtan tárgyát, feladatait, felosztását, módszereit, a munka-egészség-tan alapfogalmait, a megelőzés lehetőségeit, a környezet hatását az emberre.
- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészség-szociológiai és kulturális elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és - fejlesztés szociológiai, egészség-szociológiai megközelítését.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, valamint az egészség-tanácsadás lényegét.

- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, és az uniós szabályokat, ismeri a munkavállaló egészségét, és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait, meghatározott megbetegedések (így egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak indikációs körét (például méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV, egyes laboratóriumi vizsgálatok), kivitelezésük menetét és a kapott vizsgálati eredmények értékelésének a menetét.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában a fertőző betegségek és járványok felismerésére, azok megelőzésében való közreműködésre. Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómialis surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és ellátatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására, meghatározott megbetegedések (például.: egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak kivitelezésére (például.: méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV), illetve egyes laboratóriumi vizsgálatok protokoll alapján történő indikálására.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.
- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre, az egészség-tanácsadással kapcsolatos tevékenységek kidolgozására, megvalósítására az egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási intézményekben, civil szervezetekben az egészségfejlesztés feltételeinek kialakítására, egészségfejlesztő projektek kidolgozására; egészségfejlesztő,

életmódprogramok gyakorlati megvalósítására, a munkavégzés koordinálására, valamint a szakterületével kapcsolatos ismeretek és képességek oktatására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár; Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Gyógyszertan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb: koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): A félév aláírásának feltétele az előadásokon való kötelező részvétel és a sikeres 2 félévközi zárthelyi dolgozat (6. és a 12. héten)	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Biokémia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy megismerjék a hallgatók a gyógyszer-tan általános alapfogalmait, a gyógyszerek hatásmechanizmusát (farmakokinetika, farmakodinámia), a főbb megbetegedések gyógyszeres terápiájának indikációit, a mellékhatásokat, az ellenjavallatokat és az együtt alkalmazott gyógyszerek lehetséges interakcióit, a gyógyszerek jelentősebb hatástani csoportjait, a gyógyszerek szervezetbe való bejuttatásának különböző módjait. Megismerjék a különböző gyógyszerformák alkalmazását és ennek eszközrendszerét.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bevezetés a gyógyszer-tanba:</i> A gyógyszerek hatásmechanizmusa, Farmakokinetikai és farmakodinámiás alapfogalmak, gyógyszerformák, gyógyszerek hatását befolyásoló tényezők, gyógyszer-mellékhatások. • <i>Az idegrendszer gyógyszer-tana:</i> A központi idegrendszer, a vegetatív idegrendszer és a perifériás idegrendszer gyógyszer-tana. Helyi érzéstelenítők, anesztézia. • <i>A szív és érrendszer gyógyszer-tana:</i> A szívelégtelenség, szívritmus zavarok, hipertónia, ischaemia, zsírsanyagcsere zavarok, metabolikus szindróma terápiája, perifériás keringéscsökkentők. • <i>A veseműködés gyógyszer-tana:</i> Diuretikumok, antidiuretikumok • <i>A légzőrendszer gyógyszer-tana:</i> Köptetők, köhögéscsillapítók, az asthma bronchiale terápiája. • <i>A vér és a vérképzőrendszer gyógyszer-tana:</i> A vérképzésre ható gyógyszerek, a véralvadás gyógyszer-tana. • <i>Az emésztőrendszer gyógyszer-tana:</i> A gyomor működését befolyásoló gyógyszerek, hashajtók, obstipációk, hánytatók, hányáscsillapítók, a máj - és epeműködésre ható 	

<p>szerek, enzimpótlás</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>A gyulladásos megbetegedések gyógyszerterapeúti szempontjai</i>: NSAID, köszvény ellenes szerek, krónikus gyulladásos bélbetegségek gyógyszerei, allergia ellenes szerek. • <i>Az anyagcsere gyógyszerterapeúti szempontjai</i>: a szénhidrát anyagcsere zavarok, folyadék- és elektrolitháztartás zavarai és kezelésük, az ionháztartás zavarainak gyógyszeres kezelése, csontanyagcsere zavarok, vitaminok. • <i>A belső elválasztású mirigyek gyógyszerterapeúti szempontjai</i>: hypothalamus és a hypophysis hormonjai, a pajzsmirigy betegségeinek gyógyszeres kezelése, kortikoszteroidok, nemi hormonok fogamzásgátlók. • <i>Antibakteriális szerek gyógyszerterapeúti szempontjai</i>: I., II., III. • <i>Vírus, gomba és protozoon ellenes szerek</i>: Fertőtlenítőszer • <i>A daganatos betegségek gyógyszeres kezelése és az immunrendszer működésére ható szerek</i>
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Vágvölgyi Ágnes: <i>Gyógyszerterápia</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2017. ISBN: 978 963 16 6580 2</p> <p>Neal M.J.: <i>Rövid farmakológia</i>. Medicina, Budapest, 2017. ISBN 978 963 226 644 2</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat. - Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját. - Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét. - Ismeri a Gyógyszerterápia alapfogalmait, a leggyakoribb megbetegedések kapcsán a gyógyszeres terápia hatásmechanizmusait, szövődményeket, mellékhatásokat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét. - Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dózированияát, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat. - Ismeri a gyógyszerekkel kapcsolatos előkészítési és adagolási feladatokat, a gyógyszerelés és a gyógyszerfelszívás eszközrendszerét. - Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás

és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.

b) képességei

- Képes megérteni a betegellátás során a Gyógyszertan, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos kliensoktatási és non-invazív alkalmazási feladatok ellátására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének; a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

c) attitűdje

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Értékelné tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.

- Törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.

- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Hantos Mónika Beatrix, egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Hantos Mónika Beatrix, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Belgyógyászat 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): időszaki zárthelyi dolgozatok</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia 2., Élettan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a legfontosabb belgyógyászati betegségekkel. A belgyógyászati betegségek diagnosztikájának áttekintése alapoz az anatómia és élettan tantárgyakban elsajátított ismeretekre. A belgyógyászati betegségek klasszikus szervrendszeri felosztásán túlmutatóan a hallgatók elsajátítják az egyes kórfolyamatok egymásra hatásának legfontosabb jellemzőit. A hallgatók a tantárgy oktatása során alkalmazott szakmai és tudományos megközelítéssel naprakész ismereteket és készségeket szereznek.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A belgyógyászat helye a modern medicinában • Genetikai és környezeti tényezők szerepe egyes belgyógyászati kórképek kialakulásában • Alapvető farmakológiai ismeretek • Fertőző betegségek • A kardiovaszkuláris rendszer betegségei • A légzőrendszer betegségei 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Tulassay Zsolt: <i>A belgyógyászat alapjai 1-2.</i> (kijelölt fejezetei). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2010. ISBN: 978 963 226 299 4.</p> <p>Elérhető online:</p> <p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_1/a_datok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_2/a_datok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>	

Ajánlott irodalom:

Petrányi Gyula: *Belgyógyászati diagnosztika* (kijelölt fejezetei). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2009. ISBN: 978 963 226 240 6.

Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_2/a_datok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Kornáth Anikó: *Klinikai ismeretek a belgyógyászat köréből ápolók részére*. Medicina, Budapest, 2007. ISBN 963 226 006 6

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dózizsát, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a

BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.

- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési, betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.

- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a draincsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO₂ elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön

keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülon keresztüli gyógyszerbeadásra.

- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.

- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.

- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) automónája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; Dr. Hantos Mónika Beatrix, egyetemi docens. PhD

Tantárgy neve: Belgyógyászat szakápolástana 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): A félévi gyakorlati jegy része az évközben beadandó házi dolgozat, melyet egyszer kell teljesíteni 2 oldalnyi terjedelemben, ötfokozatú osztályzattal.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Ápolástan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy az ápolói hivatásra készülő hallgatók ismerjék meg a belgyógyászati diagnózisokhoz tartozó alap és speciális ápolási feladatok elméletét.</p> <p>Ismerjék meg a belgyógyászati betegségek etiológiáját, patogenezisét, a diagnosztikában alkalmazott vizsgáló módszereket, azok hatását a betegre vonatkozóan.</p> <p>Ismerjék meg a diagnosztikus és terápiás beavatkozásoknál szükséges ápolói közreműködői feladatok- és az önálló feladatok elméleti alapjait.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A betegellátás során használatos eszközök, módszerek ismertetése - Szív- és érrendszeri betegségek - Légzőszervi betegségek és vizsgálómódszerek - Légzőszervi betegek ápolása - Endokrin betegségek vizsgálata 	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Bonnie Allbaugh – Kathy V. Gettrust: <i>Belgyógyászati szakápolástan</i>. Medicina, Budapest, 1999. ISBN 963 242 582 0</p> <p>Kornáth Anikó: <i>Klinikai ismeretek a belgyógyászat köréből ápolók részére</i>. Medicina, Budapest, 2007. ISBN 963 226 006 6</p>	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési, betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciósi stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.
- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.
- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.
- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit
- Képes az alkalmazandó FiO₂ elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülon keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események,

szövegművek felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.

- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

- Munkáját az emberi élet védelméért, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.

- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.

- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.

- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár; Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlat célja, hogy az ápolói hivatásra készülő hallgatók sajátítsák el a diagnosztikus és terápiás tevékenységhez tartozó gyakorlati ismereteket, ismerjék meg a betegellátás során használatos eszközöket, módszereket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ápolási folyamat kivitelezése • Panaszok és tünetek észlelése, értékelése • Beteg szükségleteinek felmérése, dokumentálása, elemzése • Asepsis, antisepsis szabályainak betartása • A betegellátás során használatos eszközök, módszerek ismertetése – különösen a Belgyógyászat szakápolástana 1. tantárgy keretében részlezett szív- és érrendszeri, légzőszervi és endokrin betegek ápolására koncentrálna 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Sebészet 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A kurzus célja, hogy lehetővé tegye a hallgatók számára a speciális ápolási és sebészeti ellátás ismereteinek megszerzését. Ezenkívül a hallgatók a szakmai és tudományos megközelítéssel kapcsolatosan fejlett elméleti és gyakorlati ismereteket és készségeket szereznek.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sebészi vizsgáló módszerek (anamnézis, fizikális vizsgálat, laboratóriumi, röntgen, EKG- és ultrahangos vizsgálatok, eszközös vizsgálatok) • Sebészeti beavatkozások kórélettani vonatkozásai (műtéttel kapcsolatos anyagcsere változások, sav-bázis egyensúly, víz- és elektrolitháztartás, vitaminok, nyomelemek, posztoperatív állapot) • Műtét előtti teendők (anamnézis, kivizsgálás, műtéti kockázatok, konzultáció, műtéti előkészítés) • Műtét (műtéti indikáció, kontraindikáció, beavatkozás feltételei, műtéti technika, a műtét lefolyása, műtétek elnevezése) • Aneszteziológiai ismeretek (légzés és keringés élettana, aneszteziológiai ellátás folyamata, feltételei, eszközei, módszerei, gyógyszerei) • Sebek (seb fogalma, sebgyógyulás, sebgyógyulási zavarok, sebkezelés, vérzéscsillapítás, krónikus sebek) • Asepsis • Antisepsis • Nosocomialis infekciók • Sebészeti fertőzések (helyi infekció, általános fertőzés, sepsis, SIRS, posztoperatív sebfertőzések, anaerob, specifikus, parazitás fertőzések, vírusfertőzések) • Kötözés (kötözés a sebgyógyulás fázisaiban, kötözési elvek, kötözőanyagok) 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Gaál Csaba (szerk.): *Sebészet*. (kijelölt fejezetek) Medicina, Budapest, 2016. ISBN 978 963 226 572 8

Ajánlott irodalom:

Flautner Lajos . Sárváry András (szerk.): *A sebészet és a traumatológia tankönyve*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 9639214167

Bonnie Allbaugh: *Sebészeti szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2010. ISBN 963 242 390 9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövödményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközzrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközzrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközzrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközzrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközzrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközzrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenció

stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Biopton lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

b) képességei

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terapiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapcsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terapia, Bioptron lámpa alkalmazására.
- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műtéti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.
- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegágy megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

<ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli. - Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében. - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
<p>Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD; Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár</p>

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetés</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Ápolástan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a sebészet alapjaival, a sebészeti ellátás sajátosságaival, a diagnosztikai eljárások és terápiás módszerek specifikumaival. Megtanítani a hallgatóknak a műtéti és krónikus sebek ellátásának szabályait, a sebkezelés formáit, különös tekintettel a sebészeti fertőzések felismerésére és ellátására. A hallgatókat képessé kell tenni a sebészeti ápolás sajátosságainak megismerésére. Tanulmányaik során képessé kell válni az általános és speciális műtéti előkészítés kivitelezésére, a leggyakoribb sebészeti szövődmények felismerésére, valamint azok elhárítási módjainak ismeretére.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A sebészeti osztály felépítése, működése, az ápolói munka sajátosságainak megismerése a perioperatív ellátásban (sebészeti osztály, műtő) • Alapvető szükségletek felmérése és kielégítése, a sebészeti diagnosztika ápolási vonatkozásai • Az ápolási folyamat alkalmazása (szükségletfelmérés, ápolási diagnózisok megállapítása, ápolási terv készítése rövid-, közép- és hosszú távra), dokumentáció • Mintavétel laboratóriumi vizsgálatokhoz (vérvétel, vizeletvizsgálat), vizsgálatkérés, a minták laboratóriumba juttatása, dokumentáció • Előkészítés különféle műszeres, eszközös vizsgálatokra (röntgen, hasi UH, CT, MRI, endoscopy), vizsgálat utáni megfigyelés • Sebellátás (műtéti és krónikus sebek), kötözés, drainelek megfigyelése, ellátása • Injekciózás, infúziós terápia (előkészítés, segédkezés az orvosnak, beteg megfigyelése az infúzió alatt, után) • Sebészeti fertőzések megfigyelése, ellátása • Vérzéscsillapító eljárások alkalmazása 	

<ul style="list-style-type: none"> • A perioperatív ellátás (általános és speciális műtéti előkészítés), ápolás speciális kérdései, ápolói megfigyelések, beavatkozások • Dokumentáció a sebészeti és perioperatív ellátásban • A műtő és a műtőben folyó munka, a fertőtlenítés, sterilizálás folyamatainak megismerése, alkalmazása • Sebészeti műszerek megismerése, használata a műtőben és az osztályon • A sebészeti osztályhoz tartozó szakambulanciák munkája, az ambuláns és egynapos sebészeti ellátás feltételei, az ott elvégezhető beavatkozások, azok speciális ápolási vonatkozásai • A beteg edukáció módszerei, eszközei az ellátás során
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>M.Elkin- A. Perry- P.Potter: <i>Ápolói beavatkozások és műveletek</i>. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 226 415 8</p> <p>Bonnie Allbaugh: <i>Sebészeti szakápolástan</i>. Medicina, Budapest, 2010. ISBN 963 242 390 9</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Flautner Lajos . Sárváry András (szerk.): <i>A sebészet és a traumatológia tankönyve</i>. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 9639214167</p> <p>Gaál Csaba (szerk.): <i>Sebészet</i>. Medicina, Budapest, 2016. ISBN 978 963 226 572 8</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét. - Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén. - Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól. - Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat. - Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok

típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Bioptron lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőráltetés utáni ápolási teendőket.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning

oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapcsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Bioptron lámpa alkalmazására.
- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műteti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.
- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegágy megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.

- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat): Bukodi Edit, gyakorlati tanár*

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*

Bukodi Edit, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana területi gyakorlat 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlatok célja: irányított kórházi gyakorlatok keretében a hallgatók megismerjék a kórházi intézményrendszert, hivatásuk gyakorlásának helyszínét. Szerezzenek általános ismereteket az ápolás és ellátás általános és speciális módszerairól. Ismerjék meg az ellátó team résztvevőit, feladatait az ellátás rendszerében. Ismerjék meg a páciens, a hozzátartozók és az ellátószemélyzet kapcsolatrendszerét, a betartandó kommunikációs szabályokat. Ismerjék meg az egyes ellátási formákat és a betartandó szakmai alapelveket.</p> <p>A különféle gyakorlati helyeken (sebészeti-, urológiai-, nőgyógyászati-, kisklinikumi osztályokon, ezek műtői részlegében, ITO-n, központi sterilizáló részlegben), a hallgatók sajátítsák el a betegellátás során adódó beavatkozásokat (vérvétel, vizeletvétel, sebellátás-kötözés, injekciózás, vérzéscsillapítás, általános és speciális műtéti előkészítés, műszerek ismerete, fertőtlenítés-sterilizálás).</p> <p>Szakmai követelmények:</p> <p>A hallgató:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkalmazza az ápolási filozófiát a sebészeti osztályon • ismerje az ápolási folyamatokat és a sebészeti dokumentációt • ismerje az antisepsis, asepsis és a nosocomialis infectio fogalmát • ismerje az általános és speciális műtéti előkészítést • ismerje a sebgondozás ápolói feladatait • ismerje a műtött betegek észlelését, ápolását 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: kötelező részvétel a gyakorlati órákon + gyakorlati napló vezetése; megengedett hiányzás mértéke: 20% (igazolás és a hiányzás pótlása szükséges).</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Bukodi Edit, gyakorlati tanár	

4. Tantárgy neve: Dietetika	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): sikeres ZH dolgozat megírása	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy oktatásának célja, a diéta jelentőségének, mint a gyógyítás egyik lényeges tényezőjének megismerése. Cél, a hallgatókat képessé tenni arra, hogy felismerjék a helytelen táplálkozási tényezők szerepét az egyes betegségek kialakulásában. Ismerjék meg a beteg ember energia- és tápanyagszükségletének megváltozását az egyes kórfolyamatokban, valamint a dietoterápia jelentőségét a gyógyítás folyamatában. Képessé tenni a hallgatókat arra, hogy a páciens számára, a diéta összetevőinek és a diéta összeállításához szükséges ismeretek birtokában, alapvető étrendi javaslatokat tudjanak megfogalmazni.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>Táplálkozás-élettani ismeretek összefoglalása</p> <p>Energiaszükséglet és befolyásoló tényezők</p> <p>Egyes tápanyagok ismertetése és szerepük a táplálkozásban</p> <p>Az egészséges táplálkozás alapelvei, alternatív táplálkozási formák</p> <p>Életkorok szerinti tápanyagigény:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egészséges felnőttek kiegyensúlyozott táplálkozása • A terhes és szoptató nő táplálkozása, a csecsemő táplálás kérdéseinek ismertetése • A gyermekek táplálkozása, a felvilágosítás lehetőségei • Az idősek táplálkozása <p>Az elhízás kezelése, divatfogyókúrák</p> <p>Egységes diétás rendszer (EDR)</p> <p>Étrendi terápia a betegek kezelésében:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vizsgálati /diagnosztikus étrendek • Gyógyszer – táplálék interakció <p>Étrendi javaslatok különböző megbetegedésekben:</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Gasztrointesztinális traktust érintő megbetegedések, különböző táplálék allergiák és intoleranciák diétás kezelése • Szív- érrendszeri betegségek, anyagcsere megbetegedések, vesebetegségek és diétás kezelésük <p>Tápláltsági állapot megítélése, malnutrició</p> <p>Mesterséges táplálás, enterális, parenterális táplálási módok dietetikai megközelítése</p> <p>Tápszertípusok, szonda típusok és alkalmazásuk</p> <p>Táplálkozás szerepe a daganatos betegségek kialakulásában. Daganatos betegek étrendje</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott</i> irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Dr. Polyák É., Breitenbach Z., Szekeresné Dr. Szabó Sz.: <i>Klinikai és gyakorlati dietetika</i>, Medicina Könyvkiadó Zrt, Bp. 2015 I SBN 978 963 226 562 9</p> <p>Elérhető online: https://www.etk.pte.hu/public/upload/files/Palyazati_iroda/elnyert/Klinikai_es_gyakorlati_dietetika.pdf (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Gubicskóné K. A., Szabó Z.: <i>Élelmiszer-tudományi ismeretek</i>: Medicina Könyvkiadó Zrt, Bp. 2015 ISBN 978 963 226 561 2</p> <p>Elérhető online: https://www.etk.pte.hu/public/upload/files/Palyazati_iroda/elnyert/Ellelmiszertudomanyi_ismeretek.pdf (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Figler Mária – Kubányi Jolán: <i>Dietetika a háziorvosi gyakorlatban</i>. SpringMed Kiadó, Budapest, 2015. ISBN: 9786155166136</p> <p>Dr. Oláh András: <i>Az ápolástudomány tankönyve</i>. Medicina Könyvkiadó Zrt, 2012.</p> <p>Elérhető online: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_apolastudomany-magyar/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a malnutrició tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét. - Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmzési rendszereket.

b) képességei

- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat): Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár*

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*

Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

IDEGEN NYELVI BLOKK

Az Idegen Nyelvi Lektorátus nyelvórái (<http://www.kre.hu/portal/index.php/home/szervezeti-egysegek/idegen-nyelvi-lektoratus.html>)

Kiemelten:

1. Tantárgy neve: Angol nyelv - kezdő	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : angol) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak) : -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak) : dolgozatok.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4-7. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy célja a hallgatók nyelvi szintjének fejlesztése, a feladatalapú, nyelvhasználat-orientált, kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása, a kommunikációs készségeket mind a négy alapvető nyelvi készség fejlesztésével kívánjuk javítani; a nyelvi készségeket integráltan fejlesztjük. A tantárgy rövid programja: nyelvtan: kérdő sorrend, birtokos névmások, Present Simple, Present Continuous, Simple Past, Past Continuous, múltidejű igealakok gyakorlása, szabálytalan igék, Present Continuous, going to szerkezet, WILL használatai, Present Perfect alakjai, időhatározói (ever, never, yet, already etc.), kérdések PP-tel, összevetése Simple Past-tal, hasonlítás: középfok, felsőfok kifejezése-mellékevek fokozása, igék+infinitive/-ING, have to /must alakjai, ”tilos” kifejezése, IF-es mondatok 1. típusa, If-es mondatok 2. típusa, a két típus megkülönböztetése, lehetőség kifejezése: may/might, etc., should használata, USED TO szerkezet használata, passzív alakok, something/anything/nothing, Phrasal verbs, Past Perfect használata, alakjai, Past Perfect a függő beszédben (Reported Speech) társalgás: üdvözlés, bemutatkozás, jóslatok, ígérek, ajánlatok, döntések kifejezése, dolgok összehasonlítása, lakóhely jellemzése szóban, javaslatétel	

<p>szituáció: repülőtér, konferencián, a hotelben, probléma az étteremben, vásárlás, hajókirándulás, telefonálás</p> <p>írásbeli készségek: jellemezd magadat!, múltbeli történet, események elmesélése, kérdések a múltba vonatkozólag, baráti levél kifejezései, jellemzői, lakóhely jellemzése fogalmazásban</p> <p>különböző helyszíneken, formális, informális levél, egy épület leírása</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Oxenden-Latham-Koenig-Seligson: New English File Pre-Intermediate Student's Book Oxford University Press, 2005. ISBN: 9780194384339</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség</i> stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel. <p>c) attitűd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik. - Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett. - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre. - Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra. - Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni. <p>d) autonómia és felelősség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
<p>Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Mile András Imre, nyelvtanár</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Mile András Imre, nyelvtanár; INYL oktatói</p>

2. Tantárgy neve: Angol nyelv - haladó	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben, <i>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol)</i></p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők <i>(ha vannak):</i> -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok <i>(ha vannak):</i> dolgozatok.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4-7. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak): szintfelmérő teszt</i>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók nyelvi szintjének fejlesztése, a feladatalapú, nyelvhasználat-orientált, kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása, a kommunikációs készségeket mind a négy alapvető nyelvi készség fejlesztésével kívánjuk javítani; a nyelvi készségeket integráltan fejlesztjük.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>nyelvtan: igeidők ismételése célzott feladatokon keresztül</p> <p>társalgás: ismerkedés, bemutatkozás,</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Besznyák, Harmat, Kiszely, Sikiné: BME Próbanyelvvizsga angol nyelvből. Maxim Könyvkiadó, 2018. ISBN: 9789632619859</p> <p>Illés Éva, Rády Annamária: Szóbeli feladatok angol középfokú nyelvvizsgára. Akadémiai kiadó, 2012. ISBN: 9789630592475</p> <p>Angol Középfok -Írásbeli Mintafeladatok Gyűjteménye -Bme - BME írásbeli mintafeladatok gyűjteménye. PI Innovációs Kft., 2002. ISBN: 9789632023595</p>	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek <i>(tudás, képesség stb., KKK 7. pont)</i> a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása</p> <p>- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.</p>	

b) képességei

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.

c) attitűd

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

d) autonómia és felelősség

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Mile András Imre, nyelvtanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Mile András Imre, nyelvtanár; INYL oktatói

3. Tantárgy neve: Német nyelv – kezdő	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100 (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: német)</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): dolgozatok.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4-7. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók nyelvi szintjének fejlesztése, a feladatalapú, nyelvhasználat-orientált, kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása, a kommunikációs készségeket mind a négy alapvető nyelvi készség fejlesztésével kívánjuk javítani; a nyelvi készségeket integráltan fejlesztjük.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>nyelvtan: a német ábécé, szabályos igék ragozása, a határozott névelők, a személyes névmások alanyesete, a sein ige ragozása, számnevek, szórend, a többhangváltós ige ragozása, az umlautos igék, tagadás, felszólítás, gyakori igék: möchten ragozása, Viel,viele, Schon, noch, Lang, lange, a tárgyeset, részeseset használata, helyhatározó, Von előljáró, birtokos névmások</p> <p>társalgási témák: bemutatkozás, család, szabadidő, vásárlás, ételek, Oktoberfest, napirend</p>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Maros Judit-Szittnyainé Gottlieb Éva: <i>Start!</i> Kiadó: Eszterházi Károly Egyetem-OFI, 2014. ISBN: 9789631975116</p> <p>Maros Judit-Szittnyainé Gottlieb Éva: <i>Start! Munkafüzet</i> Kiadó: Eszterházi Károly Egyetem-OFI, 2014. ISBN: 9789631975550</p> <p>Klett, Langenscheidt Netzwerk A1.1 Kiadó: Langenscheidt KG, Berlin und München, 2011. ISBN: 9783468468025</p>	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása	

<ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel. <p>c) attitűd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik. - Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett. - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre. - Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra. - Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni. <p>d) autonómia és felelősség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
<p>Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Antal Edit, nyelvtanár</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Antal Edit, nyelvtanár; INYL oktatói</p>

4. Tantárgy neve: Német nyelv – haladó	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: német) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): dolgozatok.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4-7. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): szintfelmérő teszt	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók nyelvi szintjének fejlesztése, a feladatalapú, nyelvhasználat-orientált, kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása, a kommunikációs készségeket mind a négy alapvető nyelvi készség fejlesztésével kívánjuk javítani; a nyelvi készségeket integráltan fejlesztjük.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>nyelvtan: szenvedő szerkezet, állapotot kifejező, folyamatot kifejező szenvedő igeragozás, szenvedő értelmű szerkezetek, Perfekt, Imperfekt ismétlése, a rendhagyó jelen idejű igék ismétlése, ragozása, melléknévragozás áttekintése, fokozás ismétlése, Rektion der Verben, igevonzatok, elváló, nem elváló igekötős igék, jövő idő, befejezett jövő, gyenge ragozású főnevek áttekintése, feltételes mód, konjunktívII, jelen idő, múlt idő, elöljárószók tárgy, részes, birtokos esetben, szórendek, kötőszók ismétlése, módosítószók, szóképzés, szókincs gyakorlatok, Relativer, Superlativ, prepozíciók</p> <p>társalgás: nők, férfiak, különbségek, sztereotípiák, munkák, hivatások, karrier, munkanélküliség, környezetvédelem, a hit boldoggá tesz, világvallások, sztereotípiák, a németek, a bajorok, az osztrákok, svájciak, szokások, tradíciók ünnepek itthon és német nyelvterületen, a nevetés egészséges, nagyszülők, unokák, családok régen és most, a modern család ma, a számítógép, internet, a gépek világa, szórakozás, koncert, színház, mozi, kiállítás, művészet, építészet, természet, állatok, növények, ember, sport</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Dömök Szilvia: Gyakorló német nyelvtan. Akadémiai Kiadó, 2016. ISBN: 9789630594028</p> <p>Somló Katalin-Andreas Kentsch: Schrittweise3 Haladóknak. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2005. ISBN: 9631922197</p>	

B2-es hanganyag. internet
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel. <p>c) attitűd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik. - Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett. - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre. - Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra. - Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni. <p>d) autonómia és felelősség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Antal Edit, nyelvtanár
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>):</p> <p>Antal Edit, nyelvtanár; INYL oktatói</p>

Tantárgy neve: Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A népegészségügy oktatásának célja az egészség multidiszciplináris meghatározottságának bemutatása. A társadalom egészségi állapotát befolyásoló tényezők értelmezése, az ezeket befolyásoló folyamatok megértése és ismerete a tantárgy oktatásának hozadéka.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A fertőző betegségek epidemiológiája, járványtani alapismeretek. • Mikrobiológiai alapfogalmak, mikrobák, fertőzések kialakulása és terjedése. • Mikrobiológiai mintavétel és diagnosztika. Antimikrobás kezelés, antibiotikum kezelés. • Asepsis, antisepsis, nosocomialis surveillance. • Járványügyi prevenció, védőoltások. • Környezet-egészségtani alapismeretek. Humánökológia. A klímaváltozás hatása az egészségre és az egészségügyre. • Társadalmi és gazdasági helyzet, szociális helyzet és iskolázottság hatása az egészségi állapotra. Egészséges életmód, egészségmagatartás, egészségértés. • Munkaegészségtan: foglalkozási megbetegedések, munkahelyi expozíciók. 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Ádány Róza (szerk.): <i>Megelőző orvostan és népegészségtan</i>. Medicina, Budapest, 2012. ISBN 978 963 226 385 4</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Ádány R., Vargáné Hajdú P.: <i>Epidemiológiai szótár</i>. Medicina, Budapest, 2003. ISBN 9632427882</p> <p>Monostori Judit-Őri Peter-Spéder Zsolt (szerk.): <i>Demográfiai portré 2015</i>. KSH, Budapest, 2015. ISSN 2061 3741</p>	

Elérhető online:

<http://demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2485/2483>

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a közegészségtan-járványtan tárgyát, feladatait, felosztását, módszereit, a munka-egészségtan alapfogalmait, a megelőzés lehetőségeit, a környezet hatását az emberre.
- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).
- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészség-szociológiai és kulturális elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és - fejlesztés szociológiai, egészség-szociológiai megközelítését.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, valamint az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, és az uniós szabályokat, ismeri a munkavállaló egészségét, és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait, meghatározott megbetegedések (így egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak indikációs körét (például méhnyakrákszűrés, emlő vizsgálat, prostata vizsgálat - RDV, egyes laboratóriumi vizsgálatok), kivitelezésük menetét és a kapott vizsgálati eredmények értékelésének a menetét.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában a fertőző betegségek és járványok felismerésére, azok megelőzésében való közreműködésre. Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására, meghatározott megbetegedések (például.: egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak kivitelezésére (például.: méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prosztata vizsgálata - RDV), illetve egyes laboratóriumi vizsgálatok protokoll alapján történő indikálására.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.
- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre, az egészség-tanácsadással kapcsolatos tevékenységek kidolgozására, megvalósítására az egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási intézményekben, civil szervezetekben az egészségfejlesztés feltételeinek kialakítására, egészségfejlesztő projektek kidolgozására; egészségfejlesztő, életmódprogramok gyakorlati megvalósítására, a munkavégzés koordinálására, valamint a szakterületével kapcsolatos ismeretek és képességek oktatására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betarttatásában.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

<ul style="list-style-type: none"> - Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért. - Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival. - Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi. - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár</i>
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár; Dr. Mogorósi András, egyetemi docens, PhD</i>

Tantárgy neve: Társadalom- és szociálpolitika	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja és programja: A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a szociálpolitikai főbb fogalmi rendszerét és tudjanak tájékozódni a következő fogalmi körökben: szabadság és biztonság, generációk közti és a társadalmi szolidaritás, jóléti újraelosztás, igazságosság, állampolgáriság és az ezzel járó jogok fejlődése. A szociálpolitika színterei, célcsoportjai és eszközei. A szegénypolitika – szociálpolitika – társadalompolitika összefüggései és eltérései. A gazdaság és szociálpolitika egymásra utaltsága. A szociálpolitika szereplői - jóléti pluralizmus. Alapelvek és értékek a szociálpolitikában.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Krémer Balázs: <i>Bevezetés a szociálpolitikába</i> . Budapest, Napvilág Kiadó, 2009. ISBN: 978-963-9697-49-2 Ajánlott irodalom: Dögei Ilona - Ferge Zsuzsa: A szubjektív szegénység és néhány társadalmi érték megítélése - az állam szerepe. <i>Esély</i> , 4. szám (2002), 40-72. Elérhető online: http://www.esely.org/kiadvanyok/2002_4/DOGEI.PDF (Letöltés időpontja: 2019. március 20.) Ferge Zsuzsa (2017): <i>Magyar társadalom- és szociálpolitika</i> , 1990-2015. Osiris, Budapest. ISBN 9789632762838	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása	

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségszociológiai és kulturális elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és - fejlesztés szociológiai, egészségszociológiai megközelítését.

- Ismeri a szociális ellátás különböző formáit és a szociális gondoskodás aktuálpolitikai irányait.

- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önsegítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.

b) képességei

- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

c) attitűdje

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Fehér Boróka, főiskolai docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Fehér Boróka, főiskolai docens, PhD

Tantárgy neve: Belgyógyászat 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): időszaki zárthelyi dolgozatok</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a legfontosabb belgyógyászati betegségekkel. A belgyógyászati betegségek diagnosztikájának áttekintése alapoz az anatómia és élettan tantárgyakban elsajátított ismeretekre. A belgyógyászati betegségek klasszikus szervrendszeri felosztásán túlmutatóan a hallgatók elsajátítják az egyes kórfolyamatok egymásra hatásának legfontosabb jellemzőit. A hallgatók a tantárgy oktatása során alkalmazott szakmai és tudományos megközelítéssel naprakész ismereteket és készségeket szereznek.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nefrológiai kórképek, elektrolit-zavarok, sav-bázis rendellenességek • Endokrinológiai és anyagcsere-betegségek • Rheumatológiai és immunrendszeri megbetegedések • A hematológia és onkológia alapjai • Belgyógyászati intenzív terápia • Belgyógyászati betegségek dermatológiai manifesztációi 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Tulassay Zsolt: <i>A belgyógyászat alapjai 1-2.</i> (kijelölt fejezetei). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2010. ISBN: 978 963 226 299 4.</p> <p>Elérhető online:</p> <p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_1/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_2/adatok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p>	

Ajánlott irodalom:

Petrányi Gyula: *Belgyógyászati diagnosztika* (kijelölt fejezetei). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2009. ISBN: 978 963 226 240 6.

Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_A_belgyogyaszat_alapjai_2/a_datok.html (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Kornáth Anikó: *Klinikai ismeretek a belgyógyászat köréből ápolók részére*. Medicina, Budapest, 2007. ISBN 963 226 006 6

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövödményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának

kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.

- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési, betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.

- Ismeri a malnutrició tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészségest a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön

keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fízioiogiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövödményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülon keresztüli gyógyszerbeadásra.

- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.

- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.

- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövödmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Belgyógyászat szakápolástana 2.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben,</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):</p> <p>A félévi gyakorlati jegy része az évközben beadandó házi dolgozat, melyet egyszer kell teljesíteni 2 oldalnyi terjedelemben, ötfokozatú osztályzattal.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat szakápolástana 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>Az ápolói hivatásra készülő hallgatók ismerjék meg a belgyógyászati diagnózisokhoz tartozó alap és speciális ápolási feladatok elméletét.</p> <p>Ismerjék meg a belgyógyászati betegségek etiológiáját, patogenezisét, a diagnosztikában alkalmazott vizsgáló módszereket, azok hatását a betegre vonatkozóan.</p> <p>Ismerjék meg a diagnosztikus és terápiás beavatkozásoknál szükséges ápolói közreműködői feladatok- és az önálló feladatok elméleti alapjait.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emésztőrendszeri betegségek vizsgálata, betegek ápolása • Nefrológiai betegségek vizsgálata, betegek ápolása • Urológiai betegségek belgyógyászati vonatkozásainak áttekintése, betegek ápolása 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Bonnie Allbaugh – Kathy V. Gettrust: <i>Belgyógyászati szakápolástan</i>. Medicina, Budapest, 1999. ISBN 963 242 582 0</p> <p>Kornáth Anikó: <i>Klinikai ismeretek a belgyógyászat köréből ápolók részére</i>. Medicina, Budapest, 2007. ISBN 963 226 006 6</p>	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
a) tudása	

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a fő vércsoportrendszereket, a kompatibilitási vizsgálatok kivitelezésének menetét, a fő vérkészítményeket, a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési,

betegmegfigyelési feladatokat, továbbá a transzfúziós terápia lehetséges szövődményeit és az ezzel kapcsolatos ápolói teendőket.

- Ismeri a malnutrició tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.

- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.

- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó

vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.

- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.

- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.

- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).

- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit

- Képes az alkalmazandó FiO₂ elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események,

szövegművek felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.

- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

- Munkáját az emberi élet védelméért, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.

- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.

- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.

- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat): Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár*

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*

Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár; Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 2.	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlat célja, hogy az ápolói hivatásra készülő hallgatók sajátítsák el a diagnosztikus és terápiás tevékenységhez tartozó gyakorlati ismereteket, ismerjék meg a betegellátás során használatos eszközöket, módszereket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belgyógyászati betegek ellátása, speciális ápolásának megfigyelése különösen a Belgyógyászat szakápolástana 2. tantárgy keretében részletezett emésztőrendszeri, nefrológiai és belgyógyászati vonatkozású urológiai betegségekkel kezelt betegek ápolására koncentrálna • Betegek előkészítése diagnosztikus- és terápiás beavatkozásokra • Egészségnevelési feladatokban való részvétel 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt-. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Sebészet 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Sebészet 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A kurzus célja, hogy lehetővé tegye a hallgatók számára a speciális ápolási és sebészeti ellátás ismereteinek megszerzését. Ezenkívül a hallgatók a szakmai és tudományos megközelítéssel kapcsolatosan fejlett elméleti és gyakorlati ismereteket és készségeket szereznek.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posztoperatív gondozás (betegészlelés, vitális funkciók, posztoperatív fájdalom, fájdalomcsillapítás, laboratóriumi vizsgálatok, beteg fektetése, mozgatása, sebellenőrzés, varratszedés, drénázs, gyomor és béltraktus) • Gyógyszerelés • Antibiotikumok alkalmazása • Posztoperatív szövődmények (sebgyógyulási zavar, légzési, szív- és érrendszeri, hasúri szövődmények, gyomor- és bélműködés, májműködési, vizeletkiválasztási zavar, láz, embólia, gyógyíthatatlan beteg, exitus) • Kórházi fertőzések • Haemostasis • Thrombosis • Embolia • Onkológiai sebészet • Égési sérülés • Vegyi égések, maródások • Fagyás • Minimálisan invazív sebészet • Rehabilitáció, fizioterápia 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Gaál Csaba (szerk.): *Sebészet*. (kijelölt fejezetek) Medicina, Budapest, 2016. ISBN 978 963 226 572 8

Ajánlott irodalom:

Flautner Lajos . Sárváry András (szerk.): *A sebészet és a traumatológia tankönyve*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 9639214167

Bonnie Allbaugh: *Sebészeti szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2010. ISBN 963 242 390 9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközzrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközzrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközzrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközzrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközzrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközzrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenció

stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Biopteron lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

b) képességei

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terapiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapcsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Bioptron lámpa alkalmazására.
- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műteti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.
- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegágy megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiai fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat):* **Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*
Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana 2.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetés	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Sebészet szakápolástana 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók tudatosan alkalmazzák az antisepsis és az asepsis szabályait, valamint ismerik és alkalmazzák a nosocomiális fertőzések megelőzésének, felismerésének és elhárításának módszereit, eszközeit. A hallgatók kompetensek legyenek a perioperatív ellátást nyújtó osztályok munkafolyamatainak szervezésében, ellenőrzésében, a team tagjaival történő folyamatos és hatékony kommunikációban. Tanulmányaikból adódóan a hallgatók kompetensek az információk gyűjtésében, átadásában, a betegek, a család és a környezet oktatásában, a dokumentáció vezetésében.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mindennapos beavatkozások végzése (katéterezés, beöntés) • Gyógyszerelés, dokumentáció • O₂ terápia kivitelezése, légzőtorna megfigyelése, kivitelezése • Lélegeztetett beteg megfigyelése, ellátása • Gyomorszonda levezetése, ellátása, folyadék egyenleg mérése, dokumentálása • Előkészítés transzfúzió adásához, segédkezés az orvosnak, beteg megfigyelése a transzfúzió alatt, után, transzfúzió utáni teendők megfigyelése, elvégzése • Centrális véna kanülálás megfigyelése, a kanül napi megfigyelése, ellátása • Acut, életveszélyes állapotok megfigyelése és a beteg ellátása (segédkezés) • Daganatos betegek ápolása, a kezelési módok megismerése • Perioperatív mesterséges táplálás megfigyelése, kivitelezése (NG szonda, PEG, PEJ) • Stomák megfigyelése, ellátása • Rehabilitáció, utókezelés, utógondozás az egyes kórképekben • A team tagok munkájának megfigyelése (sebész, ápoló, műtősnő, aneszteziológus, gyógytornász, dietetikus, asszisztensek stb.), részvétel a team- munkában • Postoperatív megfigyelés, monitorizálás, ellátás, észlelőlap vezetése (a műtét és az anesztézia típusának megfelelően) 	

<ul style="list-style-type: none"> • Műtét utáni mobilizáció
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>M.Elkin- A. Perry- P.Potter: <i>Ápolói beavatkozások és műveletek</i>. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 226 415 8</p> <p>Bonnie Allbaugh: <i>Sebészeti szakápolástan</i>. Medicina, Budapest, 2010. ISBN 963 242 390 9</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Flautner Lajos . Sárváry András (szerk.): <i>A sebészet és a traumatológia tankönyve</i>. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 9639214167</p> <p>Gaál Csaba (szerk.): <i>Sebészet</i>. Medicina, Budapest, 2016. ISBN 978 963 226 572 8</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét. - Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén. - Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól. - Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat. - Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis,intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét. - Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét. - Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenció stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.
- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.
- Ismeri az enterostomák típusait, indikációs körét, a stoma lehetséges helyének kimérését, meglévő stomák ápolási teendőit (Koch reservoir kezelés, stoma irrigálás, beöntés, fistula-drain kezelés), és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Bioptron lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.
- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.
- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás,

beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.

- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.

- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.

- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapcsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Bioptron lámpa alkalmazására.

- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műtéti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.

- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegség megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.

<ul style="list-style-type: none"> - Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően. - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat): Bukodi Edit, gyakorlati tanár</i>
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Bukodi Edit, gyakorlati tanár; Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana területi gyakorlat 2.	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlatok célja: kialakítani a hivatás és felelősségtudatot, továbbá az, hogy fejlessze a jártasságokat és képességeket. A hallgatók ismereteik birtokában kompetensek a sebészeti betegek szükségleten alapuló, holisztikus megközelítésű, individualizált ápolására, a perioperatív időszakban történő ápolásra, gondozásra a sebészeti ellátás különböző területein.</p> <p>A különféle gyakorlati területeken (sebészeti-, urológiai-, nőgyógyászati-, kisklinikumi osztályok ezek műtői részlegei, központi sterilizáló részleg, intenzív terápiás osztály), a hallgatók sajátítsák el a betegellátás során alkalmazott beavatkozásokat (katéterezés, beöntés, irrigálás, gyógyszerelés, O₂ terápia, centrális kanül behelyezés, gyomorszonda levezetés, mesterséges táplálás, transzfúzió, stomák, műtét utáni mobilizáció).</p> <p>Szakmai követelmények:</p> <p>A hallgató képes legyen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az adott kórházi egység felszerelését, műszereit ismerni, szakszerűen használni. • az ápolói hivatásnak megfelelő magatartást gyakorolni, valamint a kórházi magatartás protokolláris szabályait betartani • pozitív módon kommunikálni a beteggel, a hozzátartozókkal és a betegellátó team más tagjaival • ismerje a gyógyító team tagjait (dietetikus, műtőrészleg személyzete, vérellátó szolgálat személyzete, sterilizáló részleg dolgozói, gyógytornász, fizioterápiás szakember), vegyen részt a betegellátást végző team munkájában • munkáját az antisepsis és az asepsis szabályainak betartásával végezni • a beteget a korszerű betegközpontú szemleletnek megfelelően vezetni. 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: kötelező részvétel a gyakorlatokon + gyakorlati napló vezetése; megengedett hiányzás mértéke: 20% (igazolás és a hiányzás pótlása szükséges).</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Bukodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Bevezetés a lelkigondozásba	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben . Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak): -</i>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A hallgatók a kurzus révén bevezetést nyernek a lelkigondozásban (poimenika) történetbe, valamint a lelkigondozás alapvető elméletébe. Ezen keresztül alapvető ismeretekre tesznek szert ezen a munkaterületen belül. Ebből kiindulva a továbbiakban saját igényük és szükségük szerint már tájékozódni tudnak a lelkigondozás speciális – így elsősorban laikusként végzett – munkaterületén végzett szakirodalmában.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A lelkigondozás helyének meghatározása a gyakorlati teológiában; • A XX. sz.-i lelkigondozás fő irányvonalai: a kerygmátikus - a terapeutikus - a <ul style="list-style-type: none"> ◦ hermeneutikus pasztoráció értelmezési keretei; • A pásztori gondoskodás és a pszichológia viszonya; • A lelkigondozás funkciói; • Pasztorális gondoskodás az individuum szintjén; • A pasztorális gondoskodás háttere a gyülekezet; • A pasztorális beszélgetés fő vonalakban; • A szupervízió szerepe a pasztorációban. 	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Baumgartner, Isidor: <i>Pasztorálpszichológia</i>. Párbeszéd, Budapest, 2006. ISBN 9632065093</p> <p>Bukowski, Peter: <i>Hogyan vigyük be a Bibliát a beszélgetéseinkbe?</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. ISBN 963 300 780 1</p> <p>Faber, H. – Schoot, E. van der: <i>A lelkigondozói beszélgetés lélektana</i>. Híd Családsegítő Központ Budapest 1990. ISBN 963-04-0440-0</p>	

Geest, H. van der: <i>Négyszemközt. Példák a sikeres lelkigondozásra. Párbeszéd (Dialogus)</i> Alapítvány, Budapest 2013. ISBN 963-7166-75-0 Gyökössy E.: <i>Magunkról magunknak.</i> Szent Gellért Kiadó, Budapest, 2011. ISBN 9789639691589
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása - b) képességei -
Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof. Dr. Németh Dávid, egyetemi tanár, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof. Dr. Németh Dávid, egyetemi tanár, PhD; Prof. Dr. Kocsev Miklós, egyetemi tanár, PhD; Dr. habil. Siba Balázs, habilitált egyetemi docens, PhD

Tantárgy neve: Társadalomkutatás módszerei 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 50% elmélet - 50% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea.+szem. és óraszám: 45 (30+15) az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): kutatási terv készítése, prezentációk készítése és elemzése</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a tudományos kutatások módszertanával, megértsék a tudományos kutatások logikáját, a kutatások menetét, az egyes módszerek lényeges tulajdonságait. Az előadás külön fókuszál a kutatások lehetséges elméleti aspektusaira, a tudományelméleti háttérelemekre, valamint azok empirikus következményeire. Áttekintést nyújt a tudományos dolgozatok megírásának alapvető követelményeiről (témaválasztás, cím, stílus, hivatkozások, idézés, jegyzetek, bibliográfia), valamint az eredmények szóbeli bemutatásának (prezentáció) technikáiról. A kutatáselmélet alapvetéseinek megismerése, a különböző kutatási módszerek előnyeinek és hátrányainak elsajátítása, a legmegfelelőbb kutatási és adatgyűjtési módszer kiválasztásának készsége az adott kutatási problémához, a szakdolgozat/tanulmányírás és a prezentációkészítés alapkövetelményei.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hétköznapi megismerés és a társadalomtudományi megismerés. • A tudományos magyarázatok válfajai. Az okság fogalma a társadalomtudományi kutatásban. A tudományos paradigmák. A deduktív és az induktív logikai elméletalkotás modellje. • A kutatás típusai. A kutatási terv –a megismerési folyamat felépítése. • Az elméleti irodalom „feltárásának” fontossága és eljárásai. Irodalomhasználat és a hivatkozások sztemerdjei. • Könyvtár- és internetes keresőfelületek használata. • Az alkalmas módszerek kiválasztása. Beavatkozásmentes vizsgálatok. Másodelemzések, tartalomelemzés, történeti kutatások. • Kvalitatív módszerek – interjú, fókuszcsoport, résztvevő megfigyelés. • Kvantitatív módszerek – kérdőíves technikák. • A mintavétel jelentősége. • A kérdőívszerkesztés alapjai. • Az eredmények bemutatása. Hogyan írjunk tudományos dolgozatot? 	

<ul style="list-style-type: none"> • Az eredmények bemutatása. Prezentációs technikák.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Sztárayné Kézdy Éva: Kutatásmódszertan és prezentációkészítés. KRE BTK, Budapest, 2013. E-book (http://www.kre.hu/ebook/) ISBN nélkül (Letöltés időpontja: 2019. március 20.)</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Budapest, Kairosz Kiadó, 1999. ISBN 963 9137 53 7</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség</i> stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír. <p>b) képességei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában. <p>c) attitűdje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre. - Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására. - Törekszik az önképzésre. <p>d) autonómiaja és felelőssége</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli. - Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében. - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
<p>Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. Ferencz Zoltán József, adjunktus, PhD</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. Ferencz Zoltán József, adjunktus, PhD</p>

Tantárgy neve: Angol egészségügyi szaknyelv	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): szituációs gyakorlatok, szerepjáték, szövegértési és értelmezési helyzetgyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): folyamatos számonkérés</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy a 2020. évi általános felvételi eljárás követelményeként már középfokú nyelvvizsgálóval rendelkező hallgatók tudásszintjére építve az egészségügyi szaknyelvi kifejezések készsége szinten történő használatára fókuszál. Célja a szóbeli (mint kommunikációs készségek, szövegértés, szövegértés, szituációs készségek) és írásbeli (mint olvasási, írásbeli, nyelvhasználati) készségek elsajátítása.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló, érthető, szóbeli kommunikáció szakmai élethelyzetekben • Összefüggő, érthető szóbeli szövegalkotás • Egyszerű érvelés vagy elemzés szakmai témakörökben • A szóbeli kommunikáció lényegének megértése (globális és szelektív szövegértési technikák) • Összetettebb írott szakmai szöveg megértése, értelmezése (globális és szelektív szövegértési technikák), különösen <ul style="list-style-type: none"> • ápolási folyamat nemzetközi standardjaira vonatkozó nemzetközi irodalom • nemzetközi kutatási beszámolók • Világos, megfelelő nyelvhelyességű és lexikai szintű, önálló írásbeli szövegalkotás • Szakmai szókincs kialakítása és fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> • általános, napi kommunikációban (betegekkel, kollégákkal, hozzátartozókkal) • vizsgálatok, diagnózisok, kezelések során alkalmazott kommunikációban (betegekkel, kollégákkal, hozzátartozókkal) 	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	

Kötelező irodalom:

Tony Grice: *Oxford English For Careers: Nursing 1 SB.* Oxford University Press, 2007. ISBN: 9780194569774

Tony Grice: *Oxford English For Careers: Nursing 2 SB.* Oxford University Press, 2008 ISBN: 9780194569880

Ajánlott irodalom:

Kapornaki Györgyné: *Egészségügyi angol nyelvkönyv.* Szega Books, Pécs, 2015. ISBN: 978 963 9702 81 3

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.

b) képességei

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.

c) attitűdje

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; Dr. Jakubovits Edit, adjunktus, PhD; Dr. Czigler Balázs, egyetemi docens, PhD; Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD; Mile András Imre, nyelvtanár; Süléné Birta Katalin, nyelvtanár; Kocsis Judit Erzsébet, nyelvtanár

Tantárgy neve: Egészségügyi igazgatás és menedzsment 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): interaktív előadások, kommunikációs gyakorlatok	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségügyi ellátórendszer és népegészségügy 2., Jogi alapismeretek	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A tantárgy célja, hogy a hallgatók átfogó, rendszerszintű ismereteket szerezzenek az egészségügyi szervezetek működéséről, szervezés- és vezetésméletről. Az egészségügyi intézményi menedzsment kérdéseivel kapcsolatban tájékozottak legyenek, ismerjék az intézmény- és osztályvezetés feladatait, azok módszertanát. Ismerjék és értsék az intézményi szintű költségvetés rendszerét, az osztályos és betegszintű költségelemeket, az intézményi finanszírozás alapelveit. Legyenek projektvezetési alapismereteik. Elméletben ismerjék meg és gyakorlatban alkalmazni tudják az egészségügyi rendszer szereplői közötti, valamint a páciens- és társadalmi kommunikáció legfontosabb elemeit.	
A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Az egészségügyi menedzsment alapfogalmainak rögzítése. • Az intézményi menedzsment felépítése, igazgatási feladatkörök felosztása. Osztályos szintű vezetés, keladatok, kompetenciák. • Intézményi struktúra, feladatmegosztás, kommunikáció. • Az intézmények orvos-szakmai és ápolási menedzsmentje, hatáskörök. Kapcsolat az ápolási és orvosi vezetés között. • Jogi és igazgatási szempontok és feladatok az egészségügyi intézményben. Gazdasági és műszaki menedzsment. Az ápolásszakmai és gazdasági-műszaki vezetés kapcsolatrendszere. • Egészségügyi emberi erőforrás tervezés és gyakorlat intézményi szinten. • Intézményi egészségügyi minőségirányítási rendszerek, kontrolling, mint vezetői eszköz. Intézményi költségvetés tervezése, osztályos szintű költségelemek és bevételek. • Projektmenedzsment. Alternatív forrásteremtési lehetőségek, saját bevételek, pályázatok. • Intézményi identitás, küldetéstudat, kultúra, stratégia, működés és működtetés. 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

Boncz Imre (szerk.): *Egészségügyi finanszírozás, menedzsment és minőségbiztosítási alapismeretek*. Medicina, Budapest, 2012.

Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_boncz_eg_fin_ebook/adatok.html

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Ajánlott irodalom:

Bessie L. Marquis, Carol J. Huston: *Vezetői szerepek és menedzsment-funkciók az ápolásban*, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1999. ISBN 9634243992

Dobák Miklós, Antal Zsuzsanna: *Vezetés és szervezés*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2016. ISBN 9789630594479

Bakacsi Gyula: *A szervezeti magatartás alapjai*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2015. ISBN 9789633313138

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.

b) képességei

- Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humánerőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során.
- Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.
- Képes komplex vezetői feladatok ellátására, paramedicinális ellátó team munkájának szervezeti egység szintű, valamint az adott kliens egyéni ellátása során történő koordinálására, betegoktatási programok és tájékoztatók kidolgozására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.

- Képes a panaszkezelésre, az egészségszervezési szakmai irányelvek, tevékenységelemek és szolgáltatási folyamat menedzselésére, adatok kezelésére, jelentések értelmezésére, megosztására, az egyén elégedettségének nyomon követésére, fejlesztésére, a kapcsolattartásra az egyénnel, az orvos szakmai és segítő teamekkel.
- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre, az egészség-tanácsadással kapcsolatos tevékenységek kidolgozására, megvalósítására az egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási intézményekben, civil szervezetekben az egészségfejlesztés feltételeinek kialakítására, egészségfejlesztő projektek kidolgozására; egészségfejlesztő, életmódprogramok gyakorlati megvalósítására, a munkavégzés koordinálására, valamint a szakterületével kapcsolatos ismeretek és képességek oktatására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár; Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; Dr. Soós Ágnes, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): Interaktív előadás, esetismertetések, tematikus prezentációk.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egészséges csecsemő és gyermek testi fejlődését, a betegség megjelenésének tüneteit, az ápolói feladatokat a terápia megvalósítása során, az alap és speciális szükségletek kielégítésének lehetőségeit. A hallgatók empatikus készségének fejlesztése, a gyermekkel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. A tananyag ismeretével a hallgatók elsajátítják az újszülött, csecsemő, kisgyermek szomatikus- pszichés- és szociális fejlődés jellemzőit, képessé válnak a fiziológiás állapotok megítélésére és az attól eltérő kóros jelek megfigyelésére. A csecsemő és gyermek táplálásának korszerű módszereit megismerve, képesek azokat alkalmazni a gyakorlatban. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a gondozási műveleteket, melyek által képessé válnak az életkornak, a kisgyermek fejlődésének megfelelő ellátást biztosítani. A tananyag elsajátítása során képessé válnak a leggyakrabban előforduló újszülött, csecsemő- és gyermekkorai betegségek felismerésében, megelőzésében, diagnosztikájában, kezelésében és rehabilitációjában együttműködni. A szakmai gyakorlat teljesítésével olyan tudásra tesznek szert, mely után képessé válnak a vizsgálatokra történő szakszerű előkészítésre, a diagnosztikus eljárásokban a közreműködésre, a betegek megfigyelésére, a leggyakoribb szövődmények észlelésére.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az újszülött, csecsemő, kisgyermek, serdülő gyermek fejlődése; anatómiai, élettani, pszichés, és szomatikus sajátosságai, jellemzői. • Az újszülöttek élettani jellemzői, szülés utáni első ellátás, fejlettségük és állapotuk megítélése, szűrővizsgálataik. • A koraszülöttség problémaköre. • A csecsemő szomatikus, mozgás, értelmi, érzelmi és szociális fejlődése. Szoptatás, anyatejes táplálás jelentősége, módjai, csecsemők és gyermekek táplálása. • A kisdéd, óvodás gyermek, és az iskolás gyermek fejlődésének nyomon követése. • Praepubertás, pubertás korszak jellemzői. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Újszülött, csecsemő és gyermekkori megbetegedések előfordulása, etiológiája, tünetei, diagnosztikai lehetőségei, a kritikus állapotra utaló jelek felismerése, értelmezése, valamint ezen megbetegedésekben szenvedő gyermekek szükségleteken alapuló ápolása.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Ujhelyi Enikő (szerk.): <i>A gyermekápolás elméleti és gyakorlati alapjai</i>. Medicina, Budapest, 2019. ISBN 978 963 226 704 3</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Tulassay Tivadar (szerk.). <i>Klinikai gyermekgyógyászat</i>. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 9789632266398</p> <p>Vekerdy-Nagy Zsuzsanna (szerk.): <i>A gyermekrehabilitáció sajátosságai</i>. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 692 3</p> <p>Szél Éva: <i>Az egészséges gyermek fejlődése, táplálása, gondozása</i>. SE-ETK, Budapest, 2008. ISBN 9637152474</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját. - Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját. - Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét. - Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását). - Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét. - Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.

- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövödményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközzrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközzrendszerét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközzrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközzrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközzrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközzrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközzrendszerét és kivitelezésük menetét.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközzrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.
- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközzrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO₂ elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.
- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Fogarasi András Gyula, egyetemi docens, DSc**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Fogarasi András Gyula, egyetemi docens, DSc; Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat szakápolástana 1.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): Interaktív előadás, egyéni és csoportos feladatmegoldás, esetmegbeszélés, esetismertetések, tematikus prezentációk.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): hetente folyamatos számonkérés, írásban, szóban, gyakorlatban, beadandó feladatban.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat szakápolástana 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egészséges csecsemő és gyermek testi fejlődését, a betegség megjelenésének tüneteit, az ápolói feladatokat a terápia megvalósítása során, az alap és speciális szükségletek kielégítésének lehetőségeit. A hallgatók empatikus készségének fejlesztése, a gyermekkel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. A tananyag ismeretével a hallgatók elsajátítják az újszülött, csecsemő, kisgyermek szomatikus- pszichés- és szociális fejlődés jellemzőit, képessé válnak a fiziológias állapotok megítélésére és az attól eltérő kóros jelek megfigyelésére. A csecsemő és gyermek táplálásának korszerű módszereit megismerve, képesek azokat alkalmazni a gyakorlatban. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a gondozási műveleteket, melyek által képessé válnak az életkornak, a kisgyermek fejlődésének megfelelő ellátást biztosítani. A tananyag elsajátítása során képessé válnak a leggyakrabban előforduló újszülött, csecsemő- és gyermekkori betegségek felismerésében, megelőzésében, diagnosztikájában, kezelésében és rehabilitációjában együttműködni. A szakmai gyakorlat teljesítésével olyan tudásra tesznek szert, mely után képessé válnak a vizsgálatokra történő szakszerű előkészítésre, a diagnosztikus eljárásokban a közreműködésre, a betegek megfigyelésére, a leggyakoribb szövődmények észlelésére.</p> <p>A hallgatók képessé válnak</p> <ul style="list-style-type: none"> - az ápolási dokumentáció vezetésére, nosocomialis infekciók kivédésére és felismerésére a gyermekgyógyászati ellátásban; - a gyógyításban részt vevő team tagjaival, a beteg gyermekkel, és családtagjaival történő hatékony kommunikációra. A szülőkkel való hatékony együttműködés kialakítására, és közvetíteni feléjük az egészség, mint érték fogalmát a gyermek gyógyulása érdekében. - felismerni a gyermek szociális, pszichés, szükségleteit, értelmezni a családban lévő interakciókat; 	

- észrevételeikről, megfigyeléseikről a szakmai team tagjainak tájékoztatására.

A tantárgy rövid programja:

Az újszülött, csecsemő, kisgyermek, serdülő gyermek fejlődése; anatómiai, élettani, pszichés, és szomatikus sajátosságai, jellemzői.

Az újszülöttek élettani jellemzői, szülés utáni első ellátás, fejlettségük és állapotuk megítélése, szűrővizsgálataik. Csecsemő és kisgyermek szakszerű fogása, emelése, tartása az egyes beavatkozásokhoz, vizsgálatokhoz. A csecsemő szomatikus, mozgás, értelmi, érzelmi és szociális fejlődése; a csecsemő ápolásához, gondozásához szükséges kellékek ismerete, használata. Szoptatás, anyatejes táplálás jelentősége, módjai, csecsemők és gyermekek táplálása. A kisdéd, óvodás gyermek, és az iskolás gyermek fejlődésének nyomon követése. Praepubertás, pubertás korszak jellemzői. Újszülött, csecsemő és gyermekkori megbetegedések előfordulása, etiológiája, tünetei, diagnosztikai lehetőségei, a kritikus állapotra utaló jelek felismerése, értelmezése, valamint ezen megbetegedésekben szenvedő gyermekek szükségleteken alapuló ápolása.

Az ápoló feladatai a vizsgálatokhoz való előkészítésben, rögzítésben. A szülővel való kommunikáció, oktatás, a prevenció lehetőségeinek elsajátíttatása a szülőkkel, tanácsadás. Az ápoló speciális személyiségjegyei a gyermekápolásban.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Ujhelyi Enikő (szerk.): *A gyermekápolás elméleti és gyakorlati alapjai*. Medicina, Budapest, 2019. ISBN 978 963 226 704 3

Ajánlott irodalom:

Tulassay Tivadar (szerk.). *Klinikai gyermekgyógyászat*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 9789632266398

Vekerdy-Nagy Zsuzsanna (szerk.): *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 692 3

Szél Éva: *Az egészséges gyermek fejlődése, táplálása, gondozása*. SE-ETK, Budapest, 2008. ISBN 9637152474

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismezésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.

- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dózizálását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia

formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciók stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.

- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni

- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.

- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés

elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.

- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.

- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).

- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.

- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a

mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.

- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciók stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.

- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.

- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmelés folyamatát.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.

- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 1.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tudatosan alkalmazzák az oktatók és a személyzet segítségével, majd önállóan gyakorlati munkájuk során az elméletben tanultakra építve a beteg csecsemők, a gyermekek, a serdülőkorúak szükségletének felmérését, kielégítését, az ápolási műveletek kivitelezését és dokumentálását. Gyakorlati munkájuk során alkalmazni tudják holisztikus szempontok érvényesítésével az egyénre szabott ápolási tervet. Színvonalas, minőségi ellátásra irányuló egészségügyi munka, illetve erre való igény kialakulásának elősegítése. Együttműködnek, segédkeznek a vizsgáló- és gyógyító eljárásokban, gyakorolják azokat az ápolási eljárásokat, melyek a szakszerű gyermekgyógyászati ellátáshoz kapcsolódnak. Részt vesznek a gyermekgyógyászati osztályos munka ellátásában így pl. gyermekek megfigyelése; gyermekek osztályra való felvétele, teljes körű szükséglet kielégítése; a különböző diagnosztikus- és terápiás vizsgálatokra történő előkészítésben, a műtétekre történő előkészítésben és a műtét utáni megfigyelésben és ellátásban stb. A gyakorlatban alkalmazzák az asepsis és antisepsis szabályait. Gyermekebetegségek esetén a megfelelő ápolási modellek megválasztása és azok használata; a sajátos szükségletek feltárása, ápolási diagnózisok felállítása és a prioritások alapján történő szakszerű feladat ellátás; életmódbeli tanácsok nyújtása, a család, a környezet és a beteg edukációja.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges - pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt-. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Sebészet 3. (intenzív terápia)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Sebészet 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy oktatásának célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók elsajátítsák az intenzív ellátás, az életveszélyes állapotban szükséges beavatkozások elméleti és gyakorlati alapjait. A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Az intenzív betegellátás – az életveszélyes állapot megállapítása, kórállapotok, kórképek, az ellátás eszközei, az ellátás megszervezése, az ITO részei • Intenzív ellátást igénylő idegrendszeri betegségek, koponyasérültek ellátása • Légzőrendszer – akut légzési elégtelenség, gépi lélegeztetés, oxigénterápia • Keringési elégtelenségek és intenzív terápiájuk • Akut veseelégtelenség • Máj és gyomor-bélrendszer betegségek intenzív ellátása • Akut endokrin betegségek intenzív ellátása • Baleseti sérülések, baleseti sérültek ellátása • Mérgező kórképek • Mesterséges táplálás • Újraélesztés • Agyhalál • Donorgondozás • Gyermekeket intenzív ellátás 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Bogár Lajos.szerk.: <i>Aneszteziológia és intenzív terápia.</i> (kijelölt fejezetek) Medicina, Budapest, 2014. ISBN 978 963 226 498 1	

Ujhelyi Enikó (szerk.): *A gyermekintenzív ellátás elmélete és gyakorlata*. (kijelölt fejezetek) Medicina, Budapest, 2014. ISBN 978 963 226 489 9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az eszköz nélküli és az eszközös légútbiztosítási eljárások indikációs körét, kivitelezésük folyamatát és szakápolói teendőit.
- Ismeri a mesterséges lélegeztetési formákat és módokat, a lélegeztetett beteg ellátásához kapcsolódó szakápolói feladatokat, a légút átjárhatóságát fenntartó beavatkozásokat és azok kivitelezésének menetét (légúti váladéktisztítás, mellkasi fizioterápia), valamint a légúti mintavétel indikációs körét és kivitelezésének menetét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós

terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terapia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.

- Ismeri a malnutrició tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenció stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terapia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a dráncsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

b) képességei

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott

eredményeket értékelni, az egészségest a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.

- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.

- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).

- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.

- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.

- Képes a légúti átjárhatóság biztosítására és fenntartására műfogásokkal és eszközökkel, a légzés asszisztált támogatására vagy kontrollált pótlására, a gépi lélegeztetési mód megválasztására, a lélegeztetett beteg megfigyelésére, ellátására, a lélegeztetésről történő leszoktatásra, a légúti váladékleszívás, a mellkasi fizioterápia, emellett a légúti mintavétel elrendelésére és kivitelezésére.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődeményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülon keresztüli gyógyszerbeadásra.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási

és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műtéti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.

- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegség megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.

- Törekszik az önképzésre.

- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD; Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana 3. (intenzív terápia)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések, demonstrációs termi gyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb: gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): sikeres ZH dolgozat teljesítése</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Sebészet szakápolástana 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>Az intenzív terápia szakápolástanának célja megtanítani a hallgatókkal a sürgős ellátást igénylő betegek kezelését. Megismertetjük velük az intenzív terápiás lehetőségeket és alkalmazásukat. A hallgatóknak el kell sajátítani az intenzív osztályra való felvétel indikációit. Képesse kell válniuk az akut betegségek felismerésére, továbbá ezek terápiás lehetőségeinek elsajátítására a helyszíni ellátástól a végleges kezelésig. Meg kell, hogy ismerjék a diagnosztikus eszközök alkalmazásának indikációit, a technikai kivitelezést, további ágymelletti lehetőségeket. (POCT) A félév végére ismerniük kell az invazív beavatkozásokat illetve kompetencia körben történő alkalmazásukat.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intenzív betegellátás indikációi • Akut betegellátás folyamat jellege (mentőegységtől az intenzív osztályig) • Betegmegfigyelés: légzés, keringés, idegrendszer etc. • Vizsgálatok: invazív és non-invazív technikák, laborvizsgálatok • Intenzív terápiás eljárások: gépi lélegeztetés, volumenpótlás, parenterális táplálás, gyógyszeres terápiák, • Intenzív betegellátás speciális problémái, megoldási lehetőségek • Heveny kardiológiai kórképek és ápolói feladatai • Heveny pulmonológiai kórképek és ápolói feladatai • Keringési és légzési elégtelenség felismerése, terápiás megoldásai (gyógyszeres és eszközös légzéstartamogatók) • Heveny endokrin elégtelenségek, májelégtelenségben szenvedő beteg intenzív ellátása • Intenzív ellátásra szoruló neurológiai kórképek (stroke, koponyaüri nyomásfokozódás, gerincvelő sérülései) • Nozokomiális fertőzések kivédésének lehetőségei, súlyos fertőzések felismerése, fertőzőterheltség szintjének ellenőrzése 	

<ul style="list-style-type: none"> • A beteg életfontosságú működésének támogatása • Jellegzetes kórképek speciális ápolói feladatai (mérgeзések, shock, sokszervi elégtelenség, polytraumatizáció, agyhalál) • Akut hasi kórképek intenzív ápolása • Anesztetikumok farmakológiája • Helyi és regionális érzéstelenítések • Premedikáció • Szakmai kommunikáció, munkaszervezés az intenzív osztályon • Speciális ápolási dokumentáció az intenzív terápiában • Biztonsági szempontok (fertőzésveszély, elektromos és kémiai veszélyek)
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Bogár Lajos.szerk.:<i>Aneszteziológia és intenzív terápia</i>, Medicina, Budapest, 2014. ISBN 978 963 226 498 1</p> <p>Ujhelyi Enikó (szerk.): <i>A gyermekintenzív ellátás elmélete és gyakorlata</i>. Medicina, Budapest, 2014. ISBN 978 963 226 489 9</p> <p>M.Elkin- A. Perry- P.Potter: <i>Ápolói beavatkozások és műveletek</i>. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 226 415 8</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét. - Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását). - Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét. - Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén. - Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.

- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.
- Ismeri az eszköz nélküli és az eszközös légútbiztosítási eljárások indikációs körét, kivitelezésük folyamatát és szakápolói teendőit.
- Ismeri a mesterséges lélegeztetési formákat és módokat, a lélegeztetett beteg ellátásához kapcsolódó szakápolói feladatokat, a légút átjárhatóságát fenntartó beavatkozásokat és azok kivitelezésének menetét (légúti váladékleszívás, mellkasi fizioterápia), valamint a légúti mintavétel indikációs körét és kivitelezésének menetét.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.
- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.
- Ismeri a preoperatív, posztoperatív és intraoperatív vérmentési technikák eszközrendszerét és folyamatát, valamint a speciális ápolói feladatokat az eljárás során.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.
- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciósi stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.
- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a drainsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.
- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.
- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészségest a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet,

kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.

- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).

- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.

- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.

- Képes a légúti átjárhatóság biztosítására és fenntartására műfogásokkal és eszközökkel, a légzés asszisztált támogatására vagy kontrollált pótlására, a gépi lélegeztetési mód megválasztására, a lélegeztetett beteg megfigyelésére, ellátására, a lélegeztetésről történő leszoktatásra, a légúti váladékleszívás, a mellkasi fizioterápia, emellett a légúti mintavétel elrendelésére és kivitelezésére.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.

- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülon keresztüli gyógyszerbeadásra.

- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műtéti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, drainsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.
- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegség megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betarttatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár; Zelenyák Brigitta, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Sebészet szakápolástana területi gyakorlat 3. (intenzív terápia)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Az ITO gyakorlat célja megtanítani a hallgatókkal a sürgős ellátást igénylő betegek kezelését:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a felvétel indikációit ➤ terápiás lehetőségek megismerése az intenzív terápiás gyakorlatban ➤ diagnosztikus eszközök alkalmazásának indikációi, ágymelletti technikai lehetőségek (POCT) ➤ monitorozás, gépi lélegeztetés megismerése ➤ részvétel az ITO mindennapos feladataiban ➤ speciális ápolási dokumentáció megismerése ➤ invazív és non-invazív beavatkozások megismerése, kompetencia körben történő alkalmazása ➤ légzési és keringési elégtelenség felismerése, gyógyszeres és eszközös kezelése kompetencia határokon belül ➤ munkaszervezés és megismerése az intenzív osztályon ➤ részvétel az intenzív osztály mindennapi munkájában. 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Az összes elfogadható hiányzás száma: az elméleti órákon a részvétel kötelező, annak 20%-áról hiányozhat a hallgató hivatalos igazolás nélkül. 20-40% közötti hiányzásnál igazolás bemutatása kötelező. 40% -ot meghaladó hiányzás (még ha igazolt is) aláírás megtagadással jár. Az elfogadható hiányzások pótlásának módja: a gyakorlati helyen pótolandó.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Önkéntes munka egészségügyi/szociális ellátó intézményben	Kreditértéke: 1
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatóknak 40 óra önkéntes munkát kell teljesíteniük egészségügyi/szociális ellátó intézményben. Az intézmény befogadó nyilatkozatát a hallgatóknak be kell nyújtani a szakfelelőshöz, aki véleményezi a választott intézményt és a teljesítendő feladatok jellegét. A szakfelelős pozitív döntése esetén a hallgató felveheti a NEPTUN egységes tanulmányi rendszerben az Önkéntes munka tantárgyat. A 40 órás önkéntes munkáról a befogadó intézmény a teljesítés után igazolást ad ki. Az igazolást a szakfelelős ellenőrzi, megfelelés esetén pedig bejegyzí az ötfokozatú gyakorlati jegyet a NEPTUN egységes tanulmányi rendszerbe.</p> <p>Az önkéntes munka teljesítéséhez az Egyetem a hallgatóknak nyújtandó segítségként közzéteszi a Magyarországi Református Egyház által ajánlott ellátóhelyek listáját. A hallgatók az ajánlott intézményeken kívül máshol is teljesíthetik az önkéntes munkát.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD	

Tantárgy neve: Speciális élethelyzetek lelkipozítói megközelítése 1. (betegség, halálra készülés, gyász, függőség, öngyilkossági válság, társas konfliktus)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Bevezetés a lelkipozításba	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A hallgatók a tantárgy keretében megismerik a legfontosabb antropológiai, teológiai és pszichológiai témakörök vetületével a speciális élethelyzetekre vonatkozóan. Ezzel segítve a mélyebb emberismeretet és az adott élethelyzetre adaptálható teológiai és lelkipozítói értelmezéseket. A tantárgy célja olyan teológiai látásmód kialakítása, amelyben a lélektani ismeretanyag összhangba kerül a bibliai teológiai életszemlélettel az adott élethelyzetre vonatkozóan.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>A lelkipozítói terület behatárolása témafókuszált megközelítésben</p> <ul style="list-style-type: none"> • betegség, kórház, életérzés • halálra készülés, elválás • hospice szemlélet, • gyász, veszteség, • függőség, sodródás, • öngyilkossági válság, • társas konfliktus 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Németh Dávid: <i>Pasztorálanropológia</i> . L'Harmattan, Budapest 2012. ISBN 9789632366364 Hézszer Gábor: A pasztorálszichológia gyakorlati kézikönyve. Kálvin Kiadó, Budapest, 1995 ISBN 9633006317	

<p>Weiß, H.: Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia. Exit, Kolozsvár, 2011. ISBN 9786069246061</p>
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>
<p>a) tudása -</p> <p>b) képességei -</p>
<p>Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Németh Dávid, egyetemi tanár, PhD</p>
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Németh Dávid, egyetemi tanár, PhD; Prof. Dr. Kocsev Miklós, egyetemi tanár, PhD; Dr. habil. Siba Balázs, habilitált egyetemi docens, PhD</p>

Tantárgy neve: Egészségügyi igazgatás és menedzsment 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): interaktív előadások, kommunikációs gyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségügyi igazgatás és menedzsment 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A hallgatók legyenek tájékozottak az ágazati irányítási rendszerben. Ismerjék meg az egészségügyi irányítási rendszer alapvető elemeit, intézményeit és azok feladatait. Legyenek tájékozottak az ágazati szintű menedzsment rendszer tekintetében. Ismerjék az egészségügyi jogszabályalkotás és alkalmazás eszközeit, a hatósági irányítás intézményeit és módszereit, az intézményi tulajdonlási, fenntartói és működtetési formákat és szereplőket. Legyenek tájékozottak az ágazati finanszírozás legfontosabb kérdéseiben, az ágazati költségvetés alapelemeiben. Ismerjék meg az ápolásszakma irányítási, kamarai és érdekképviselési szereplőit. Ismerjék a betegjogi- és ellátottjogi rendszert. Ismerjék az ágazati szintű- és társadalmi kommunikáció elemeit, az egészségértés fogalmát és módszertanát.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A magyar egészségügyi ellátórendszer szerkezeti felépítése. Fekvő-, járó és alapellátási rendszerelemek. • Az egészségügyi adminisztratív irányítórendszer bemutatása (EMMI, ÁEEK, NEAK, OGYEI, stb.). • Egészségügyi emberi erőforrás tervezés és gyakorlat ágazati szinten. Posztgraduális képzési rendszer. • Egészségügyi minőségirányítási rendszerek, ágazati kontrolling és költségvetés. • Köz-és magánellátás formái, jellemzői. • Köz-és magánfinanszírozás ágazati és intézményi szinten. 	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Boncz Imre (szerk.): <i>Egészségügyi finanszírozás, menedzsment és minőségbiztosítási alapismeretek</i>. Medicina, Budapest, 2012.</p>	

Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_boncz_eg_fin_ebook/adatok.html

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Ajánlott irodalom:

Bessie L. Marquis, Carol J. Huston: *Vezetői szerepek és menedzsment-funkciók az ápolásban*, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1999. ISBN 9634243992

Gaál Péter: *Értékkonszenzus a magyar egészségügyben*. IME V.4. 2005. 11-15. oldal

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Átfogóan ismeri a menedzsment és ápolásvezetés szerepét, a team munka szervezésének alapelemeit, valamint ismeri a kliensek és hozzátartozóik egyéni és csoportos oktatására vonatkozó alapelveket.

b) képességei

- Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humánerőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során.
- Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.
- Képes komplex vezetői feladatok ellátására, paramedicinális ellátó team munkájának szervezeti egység szintű, valamint az adott kliens egyéni ellátása során történő koordinálására, betegoktatási programok és tájékoztatók kidolgozására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes az ügyfélmenedzsmentre, az egészségterv egyénre szabására, a betegút-menedzsmentre, szervez, támogat, ellenőriz.
- Képes a panaszkezelésre, az egészségszervezési szakmai irányelvek, tevékenységelemek és szolgáltatási folyamat menedzselésére, adatok kezelésére, jelentések értelmezésére, megosztására, az egyén elégedettségének nyomon követésére, fejlesztésére, a kapcsolattartásra az egyénnel, az orvos szakmai és segítő teamekkel.
- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre, az egészség-tanácsadással kapcsolatos tevékenységek kidolgozására, megvalósítására az egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási intézményekben, civil szervezetekben az egészségfejlesztés feltételeinek kialakítására, egészségfejlesztő projektek kidolgozására; egészségfejlesztő,

életmódprogramok gyakorlati megvalósítására, a munkavégzés koordinálására, valamint a szakterületével kapcsolatos ismeretek és képességek oktatására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.

- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.

- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.

- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.

- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár; Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD;

Dr. Soós Ágnes, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): Interaktív előadás, esetismertetések, tematikus prezentációk.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): témakidolgozások</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Gyermekgyógyászat 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egészséges csecsemő és gyermek testi fejlődését, a betegség megjelenésének tüneteit, az ápolói feladatokat a terápia megvalósítása során, az alap és speciális szükségletek kielégítésének lehetőségeit. A hallgatók empatikus készségének fejlesztése, a gyermekkel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. A tananyag ismeretével a hallgatók elsajátítják az újszülött, csecsemő, kisgyermek szomatikus- pszichés- és szociális fejlődés jellemzőit, képessé válnak a fiziológias állapotok megítélésére és az attól eltérő kóros jelek megfigyelésére. A csecsemő és gyermek táplálásának korszerű módszereit megismerve, képesek azokat alkalmazni a gyakorlatban. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a gondozási műveleteket, melyek által képessé válnak az életkornak, a kisgyermek fejlődésének megfelelő ellátást biztosítani. A tananyag elsajátítása során képessé válnak a leggyakrabban előforduló újszülött, csecsemő- és gyermekkori betegségek felismerésében, megelőzésében, diagnosztikájában, kezelésében és rehabilitációjában együttműködni. A szakmai gyakorlat teljesítésével olyan tudásra tesznek szert, mely után képessé válnak a vizsgálatokra történő szakszerű előkészítésre, a diagnosztikus eljárásokban a közreműködésre, a betegek megfigyelésére, a leggyakoribb szövődmények észlelésére.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>A leggyakoribb gyermekkori megbetegedések (légzőszervi-, kardiológiai-, urogenitális-, idegrendszeri-, immunrendszeri-, vérképzőrendszeri-, emésztőrendszeri-, sebészeti-, traumatológiai-, ortopédiai-, kisklinikumi-, endokrinológiai-, gyermekkori mérgezések-, és fertőző megbetegedések) kialakulása, tünettana, prevenciója, a betegségek felismeréséhez szükséges diagnosztikus módszerek, terápiás módszerek, valamint ezen megbetegedésekben szenvedő gyermekek szakápolástani vonatkozásai. Gyógyszeradag számítás.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

Ujhelyi Enikő (szerk.): *A gyermekápolás elméleti és gyakorlati alapjai*. Medicina, Budapest, 2019. ISBN 978 963 226 704 3

Ajánlott irodalom:

Tulassay Tivadar (szerk.). *Klinikai gyermekgyógyászat*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 9789632266398

Vekerdy-Nagy Zsuzsanna (szerk.): *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 692 3

Szél Éva: *Az egészséges gyermek fejlődése, táplálása, gondozása*. SE-ETK, Budapest, 2008. ISBN 9637152474

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a

BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.

- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a draincsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.
- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.
- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.
- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.
- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Fogarasi András Gyula, egyetemi docens, DSc

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Fogarasi András Gyula, egyetemi docens, DSc, Dr. Velkey György János, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat szakápolástana 2.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): Interaktív előadás, egyéni és csoportos feladatmegoldás, esetmegbeszélés, esetismertetések, tematikus prezentációk.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): hetente folyamatos számonkérés, írásban, szóban, gyakorlatban, beadandó feladatban.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Gyermekgyógyászat szakápolástana 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az egészséges csecsemő és gyermek testi fejlődését, a betegség megjelenésének tüneteit, az ápolói feladatokat a terápia megvalósítása során, az alap és speciális szükségletek kielégítésének lehetőségeit. A hallgatók empátikus készségének fejlesztése, a gyermekkel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. A tananyag ismeretével a hallgatók elsajátítják az újszülött, csecsemő, kisgyermek szomatikus- pszichés- és szociális fejlődés jellemzőit, képessé válnak a fiziológiás állapotok megítélésére és az attól eltérő kóros jelek megfigyelésére. A csecsemő és gyermek táplálásának korszerű módszereit megismerve, képesek azokat alkalmazni a gyakorlatban. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a gondozási műveleteket, melyek által képessé válnak az életkornak, a kisgyermek fejlődésének megfelelő ellátást biztosítani. A tananyag elsajátítása során képessé válnak a leggyakrabban előforduló újszülött, csecsemő- és gyermekkori betegségek felismerésében, megelőzésében, diagnosztikájában, kezelésében és rehabilitációjában együttműködni. A szakmai gyakorlat teljesítésével olyan tudásra tesznek szert, mely után képessé válnak a vizsgálatokra történő szakszerű előkészítésre, a diagnosztikus eljárásokban a közreműködésre, a betegek megfigyelésére, a leggyakoribb szövődmények észlelésére.</p> <p>A hallgatók képessé válnak</p> <ul style="list-style-type: none"> - az ápolási dokumentáció vezetésére, nosocomiális infekciók kivédésére és felismerésére a gyermekgyógyászati ellátásban; - a gyógyításban részt vevő team tagjaival, a beteg gyermekkel, és családtagjaival történő hatékony kommunikációra. A szülőkkel való hatékony együttműködés kialakítására, és közvetíteni feléjük az egészség, mint érték fogalmát a gyermek gyógyulása érdekében. - felismerni a gyermek szociális, pszichés, szükségleteit, értelmezni a családban lévő interakciókat; 	

- észrevételeikről, megfigyeléseikről a szakmai team tagjainak tájékoztatására.

A tantárgy rövid programja:

A leggyakoribb gyermekkori megbetegedések (légzőszervi-, kardiológiai-, vese-, idegrendszeri-, immunrendszeri-, vérképzőrendszeri-, emésztőrendszeri-, sebészeti-, traumatológiai-, ortopédiai, kisklinikumi-, és fertőző megbetegedések) kialakulása, tünettana, prevenciója, a betegségek felismeréséhez szükséges diagnosztikus módszerek, valamint ezen megbetegedésekben szenvedő gyermekek szakápolástani vonatkozásai. Újszülött, csecsemő, kisgyermek, testi higiéniájának biztosítása. Mindennapos beavatkozások gyermekeknél.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Ujhelyi Enikő (szerk.): *A gyermekápolás elméleti és gyakorlati alapjai*. Medicina, Budapest, 2019. ISBN 978 963 226 704 3

Ajánlott irodalom:

Tulassay Tivadar (szerk.). *Klinikai gyermekgyógyászat*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 9789632266398

Vekerdy-Nagy Zsuzsanna (szerk.): *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 692 3

Szél Éva: *Az egészséges gyermek fejlődése, táplálása, gondozása*. SE-ETK, Budapest, 2008. ISBN 9637152474

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás/kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invazív méréssel, valamint invazív mérés esetén az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vénás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a betegmegfigyelő monitorok alkalmazásának menetét, a lázcsillapítási eljárások, az Allen teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának

indikációs körét és a kivitelezés menetét, a vénás vérvétel, a vércukorszint mérés, valamint OGTT vizsgálat indikációs körét, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét.

- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.

- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.

- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.

- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.

- Ismeri az oxigénterápia indikációit, kontraindikációit és veszélyeit, az oxigénterápia és az inhalációs terápia eszközrendszerét.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.

- Ismeri a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline), és az intraosseális kanül indikációit, jellegzetes punkciós helyeit és eszközrendszereit, valamint a kanülok behelyezésének és alkalmazásának menetét.

- Ismeri az egyéb centrális vénás kanülok behelyezésének menetét, valamint a kanülgondozási feladatokat.

- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.

- Ismeri a vizeletgyűjtés, a mintavétel, a vizsgálat formáit, indikációit, eszközrendszerét és a kivitelezés menetét, ismeri a hólyag teltségi állapot vizsgálatának menetét, a vizeletinkontinencia formáit, a kapcsolódó diagnosztikus vizsgálatok indikációit és kivitelezésük menetét, prevenciós stratégiáit, az egészségfejlesztési feladatokat, kezelési módjait és az alkalmazható segédeszközöket.

- Ismeri a férfi és női kliens katéterezésének indikációit, a beavatkozás menetét és a katéter gondozási feladatokat, az urostoma és a suprapubicus katéter ápolási teendőit, valamint a betegoktatási feladatokat az önkatéterezés és hólyagtréning kapcsán.

- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás

és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét.

- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a draincsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.

- Ismeri a különböző punkciók eszközrendszerét és asszisztenciájának menetét, a hascsapolás és a sürgősségi detenzionálás indikációs körét és a kivitelezés menetét, a különböző punkciók utáni szakápolói feladatokat, a különböző típusú szívóberendezések működésének lényegét és azok alkalmazását.

- Ismeri az egyes megbetegedések kapcsán a vizsgálati, diagnosztikus étrendeket és a gyógyszer-táplálék interakciókat, valamint a betegélelmezési rendszereket.

- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.

- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni és elláttatni

- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában kórokozótól függően mintavétel alkalmazására.

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnézisfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képzővizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.

- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, oxigénszaturáció, vénás és artériás, kapilláris mintavétellel vérgáz paraméterek, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, kapilláris újratelítődési idő, non-invaszív mérés, valamint invazív mérés esetén, az artériás és centrális vénás kanülön keresztül a vérnyomás meghatározását) protokollok szerint önállóan elrendelni és kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni, az egészséget a kórostól, valamint az azonnali beavatkozást igénylő állapotot felismerni.

- Képes a betegmegfigyelő monitorok alkalmazására, a fizikális és gyógyszeres lázcsillapítás, az Allen-teszt, a carotis massage, a Valsalva manőver és a végtagok Doppler áramlás vizsgálatának elrendelésére és kivitelezésére, a vénás vérvétel eszközeinek önálló megválasztására, a beavatkozás kivitelezésére és a kapott eredmények értékelésére, vércukorszint mérés elrendelésére, a szükséges mintavétel kivitelezésére, a mérő eszköz használatára, valamint az OGTT vizsgálat kivitelezésére.

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.

- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).
- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes az alkalmazandó FiO_2 elrendelésére, az alacsony- és magas áramlású oxigénbeviteli rendszer, valamint inhalációs eszköz megválasztására és alkalmazására.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a transzfúziós terápiával kapcsolatos előkészítési és kivitelezési feladatok (vércsoport-meghatározás, biológiai próba, vérkészítmény beadása, betegmegfigyelés, szövődményekkel kapcsolatos sürgős beavatkozások, dokumentációs feladatok) ellátására, valamint a preoperatív-, postoperatív- és intraoperatív vérmentési technikák alkalmazására.
- Képes a kliens állapotával összhangban a táplálkozási szükséglet kielégítésével kapcsolatos ápolási feladatok megszervezésére és kivitelezésére, felismeri a malnutríciót és önállóan dönt a mesterséges táplálás elrendeléséről, a szonda típusáról, a táplálás formájáról, módjáról és a beadandó tápszerről, tápoldatról.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülok ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes a vizeletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.
- Képes alkalmazni a vizeletgyűjtési- mintavételi- vizsgálati eljárásokat, képes a hólyag teltségi állapotának vizsgálatára, a diagnózis megállapításához tartozó diagnosztikus vizsgálatok

indikálására és kivitelezésére, a vizeletinkontinenciával kapcsolatos prevenciós stratégiák kialakítására és alkalmazására, egészségfejlesztési feladatok elvégzésére.

- Képes elrendelni a vizeletinkontinencia kezelésének eszközeit, indokolt esetben a férfi és női kliens katéterezését, képes a beavatkozások kivitelezésére, a katéter gondozására, a leszoktatási és eltávolítási feladatok elrendelésére és kivitelezésére, önkatéterezés és hólyagtréning oktatására, az urostoma és a suprapubikus katéter ápolására, önállóan felírja az inkontinencia segédeszközeit.

- Képes a székletürítés szükségletével kapcsolatos ápolói feladatok ellátására és irányítására.

- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.

- Képes önállóan az enterostomák helyének meghatározására, a stoma állapotának felmérésére, a meglévő stomák ápolására, Koch rezervoir kezelés kivitelezésére, stoma irrigálására, beöntés, fistula-drain kezelés kivitelezésére és a segédeszközök felírására.

- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.

- Képes asszisztálni punkciók esetén, valamint orvosi rendelésre önállóan kivitelezni a hascsapolást, akut helyzetekben a sürgősségi detenzionálást, képes a punkciók utáni szakápolási feladatok ellátására, a különböző szívóberendezések alkalmazására.

- Képes a páciens számára alapvető étrendi javaslatok megfogalmazására és képes átlátni a betegélelmezés folyamatát.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

<ul style="list-style-type: none"> - Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi. - Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt. - Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően. - Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója. - Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.
Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Gyermekgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 2.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tudatosan alkalmazzák az oktatók és a személyzet segítségével, majd önállóan gyakorlati munkájuk során az elméletben tanultakra építve a beteg csecsemők, a gyermekek, a serdülőkorúak szükségletének felmérését, kielégítését, az ápolási műveletek kivitelezését és dokumentálását. Gyakorlati munkájuk során alkalmazni tudják holisztikus szempontok érvényesítésével az egyénre szabott ápolási tervet. Színvonalas, minőségi ellátásra irányuló egészségügyi munka, illetve erre való igény kialakulásának elősegítése. Együttműködnek, segédkeznek a vizsgáló- és gyógyító eljárásokban, gyakorolják azokat az ápolási eljárásokat, melyek a szakszerű gyermekgyógyászati ellátáshoz kapcsolódnak. Részt vesznek a gyermekgyógyászati osztályos munka ellátásában így pl. gyermekek megfigyelése; gyermekek osztályra való felvétele, teljes körű szükséglet kielégítése; a különböző diagnosztikus- és terápiás vizsgálatokra történő előkészítésben, a műtétekre történő előkészítésben és a műtét utáni megfigyelésben és ellátásban stb. A gyakorlatban alkalmazzák az asepsis és antisepsis szabályait. Gyermekebetegségek esetén a megfelelő ápolási modellek megválasztása és azok használata; a sajátos szükségletek feltárása, ápolási diagnózisok felállítása és a prioritások alapján történő szakszerű feladat ellátás; életmódbeli tanácsok nyújtása, a család, a környezet és a beteg edukációja.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Neurológia	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elmélet (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): előadás, esetismertetések	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium/írásbeli tesztvizsga Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia 2., Élettan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy során a hallgatók elsajátítják a neurológiai szakápolási feladatok orvosi hátterének alapjait: a neurológiai kórrajz szerkezetét, az idegrendszeri megbetegedésekben leggyakrabban alkalmazott diagnosztikai technikákat, a betegségekben jellemző tüneteket, kórélettani elváltozásokat, terápiás eljárásokat.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A neurológia tárgya. Fizikális vizsgálat neurológiai betegségekben. • Bevezetés: Neurológiai vizsgálatok áttekintése: műszeres (CT, MR, EEG, EMG, ultrahang), liquor-vizsgálat (LP) • Agyi érbetegségek (stroke) • Epilepsziák típusai, tüneteik • Agydaganatok, koponyaűri nyomásfokozódás, tudatzavarok • A központi idegrendszer kórokozók okozta gyulladásos megbetegedései • Autoimmun neurológiai megbetegedések: sclerosis multiplex, myasthenia gravis • Mozgászavarok (Parkinson-kór, dystoniák, tremor, stb) • Epilepsziák • Gerincbetegségek, polyneuropathiák, fájdalomszindrómák • Demenciák • Sürgősségi állapotok a neurológiában 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Márkus Attila - Czigler Balázs: *Neurológia*. Bővített, átdolgozott kiadás. Budapest, Akadémiai Kiadó. 2019. ISBN: 978 963 454 055 7

Ajánlott irodalom:

Komoly Sámuel, Palkovics Miklós: *Gyakorlati neurológia és neuroanatómia*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 681 7

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a neurológiai status, kórrajz fogalmát, a betegségek diagnosztikájában használatos fizikális, laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit
- Részletesen ismeri a neurológiai megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját
- Ismeri az általánosan alkalmazott gyógyszeres terápia elvi alapjait, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat, a jelentősebb interakciókat.

b) képességei

- Képes részt venni a fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel folyamatában, a neurológiában általánosan alkalmazott állapot-felmérő skálák alkalmazására, laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek alapvető értékelésére, az egyes megbetegedésekre jellemző állapot- és paraméterváltozás észlelésére, az azonnali beavatkozást igénylő helyzetek felismerésére és az ezeknek megfelelő cselekvésre.

c) attitűdje

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Czigler Balázs, egyetemi docens, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Czigler Balázs, egyetemi docens, PhD; Dr. Csókay András Károly, egyetemi docens, PhD; Dr. Fogarasi András Gyula, egyetemi docens, DSc

Tantárgy neve: Neurológia szakápolástana	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 30 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetés, demonstrációs termi foglalkozás	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): dolgozat, tesztírás	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Ápolástan 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók az eddigi elméleti és a gyakorlati ismeretekre építve, az ápolási folyamat alapelveit alkalmazva képesek legyenek a neurológiai szakápolási feladatok elvégzésére.</p> <p>A hallgatók ismerjék meg a szakápolási tevékenységhez kapcsolódó szakmai protokollokat, melyek tartalmazzák a diagnosztikus és terápiás beavatkozások előkészítését, kivitelezését, dokumentálását, valamint a betegoktatási és egészségnevelési feladatokat.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <p>Bevezetés: Munkarend a neurológiai osztályon, betegfelvétel, ellátás szervezése, hazabocsátás.</p> <p>A neurológiai ellátásban alkalmazható ápolási modellek.</p> <p>Neurológiai vizsgálatok áttekintése: műszeres (EEG, EMG, CT, MR), liquorvizsgálat (LP, CP) Ezekhez kapcsolódó ápolói feladatok, előkészítés.</p> <p>Az alább felsorolt főbb betegségcsoportok mindegyikénél megbeszélésre kerülnek az okok, tünetek, rizikófaktorok, speciális ápolási teendők, edukáció</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A koponya és az agy sérülései, a gerincvelő sérülései. 2. Koponyaűri nyomásfokozódás és agydaganatok. 3. A központi idegrendszer kórokozók okozta gyulladásos megbetegedései 4. Autoimmun neurológiai megbetegedések: sclerosis multiplex, myasthenia gravis 5. Az agy és burkainak véráramlási zavarai, vérzése (stroke) 6. Extrapiramidális betegségek 7. Epilepszia 8. Polyneuropathiák, fájdalomszindrómák 9. Demenciák 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Papp László: Neurológiai szakápolástan. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 2007. ISBN 978 963 7356 73 5

Ajánlott irodalom:

Márkus Attila - Czigler Balázs: *Neurológia*. Bővített, átdolgozott kiadás. Budapest, Akadémiai Kiadó. 2019. ISBN: 978 963 454 055 7

Komoly Sámuel, Palkovics Miklós: *Gyakorlati neurológia és neuroanatómia*. Medicina, Budapest, 2018. ISBN 978 963 226 681 7

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek**(tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó

vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.

- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.

- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.

- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.

- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.

- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályielőírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Laczkófi Ágnes, gyakorlati tanár**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak)(*név, beosztás, tud. fokozat*):

Laczkófi Ágnes, gyakorlati tanár; Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Neurológia szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Agy- és gerincvelősérültek speciális ellátása: fektetés, mobilizáció, hólyagkondicionálás (bemutatás, kivitelezés gyakorlása) 2. Koponyaűri nyomásfokozódásban szenvedő beteg speciális ellátása: fektetés (bemutatás, kivitelezés gyakorlása) 3. Stroke beteg speciális ellátása fektetés az egyes fázisoknak megfelelően (bemutatás, kivitelezés gyakorlása) 4. A beteg előkészítése lumbálpunkció esetén. Betegmegfigyelés és az ellátás szempontjai (szituációs gyakorlat) 5. Állapotfelmérő skálák alkalmazása a neurológiai ellátásban. (bemutatás) 6. Ápolási dokumentáció: Rövid és hosszú távú ápolási terv készítése stroke, sclerosis multiplexben, Parkinson kórképben szenvedő betegnél (esettanulmány) 7. Neurológiai beteg hazabocsátásának tervezése. (esettanulmány) 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: jelenlét 80%, 2 db ápolási terv megírása.	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Laczkófi Ágnes, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Oxyológia	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: szem. és óraszám: 60 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): Frontális oktatás, tematikus prezentációk, esetismertetés</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): dolgozatok, esszék, témakidolgozások</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Elsősegélynyújtás	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A tantárgy célja, hogy ezt a hazánkban is egyre nagyobb jelentőséggel bíró szakterületet didaktikus, gyakorlati oldalról mutassa be. Témája a sürgősségi ellátásra kerülő akut és kevésbé akut beteg ellátásának elmélete és gyakorlata. Az új ismeretek révén a hallgatók képessé válnak a kompetencia határokon belül a kritikus állapotú betegek ellátására.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Általános oxyologia • Általános szempontok a helyszíni ellátásban • A sürgősségi ellátás rendszere Magyarországon • Részletes oxyológiai ismeretek • Légzési elégtelenség oxyológiája • A keringés oxyológiája 1-2 • Újraélesztés • Eszmélet és tudatzavarok • Anyagcserekrízisek • A fájdalom • Láz • Traumatologia 1-2. • Belgyógyászati balesetek • Toxicológiai alapismeretek • Gyermekgyógyászat az oxyológiában 	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Göbl Gábor: *Oxiológia*. Medicina, Budapest, 2006. Elérhető online: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Oxiologia/index.html

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

A Magyar Resuscitatio Társaság hivatalos honlapján (www.reanimatio.com) megtalálható aktuális irányelvek

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az EKG vizsgálat indikációs körét, típusait, a kivitelezésük menetét, a főbb ritmuszavarok EKG jeleit, a sürgős ritmuszavarok gyógyszeres, elektromos terápiájának kivitelezését (cardioversio, defibrilláció, külső pacemaker), a klinikai és biológiai halál jeleit, a BLS és ALS folyamatát, valamint a kardiológiai kórképekkel kapcsolatos szakápolói feladatokat.
- Ismeri az eszköz nélküli és az eszközös légútbiztosítási eljárások indikációs körét, kivitelezésük folyamatát és szakápolói teendőit.
- Ismeri a mesterséges lélegeztetési formákat és módokat, a lélegeztetett beteg ellátásához kapcsolódó szakápolói feladatokat, a légút átjárhatóságát fenntartó beavatkozásokat és azok kivitelezésének menetét (légúti váladékleszívás, mellkasi fizioterápia), valamint a légúti mintavétel indikációs körét és kivitelezésének menetét.
- Ismeri a malnutríció tüneteit, a mesterséges táplálás indikációs körét, a mesterséges enterális (gyomorba és vékonybélbe) és parenterális táplálási formákat, módokat, eszközrendszereket, a tápszertípusokat, ismeri továbbá a nasogastricus Sengstaken-Blakemore, Linton szonda, és bizonyos postpylorikus szondák alkalmazásának menetét, és a szondák ápolásával kapcsolatos feladatokat, valamint a gyomoröblítés és gyomormosás indikációs körét, eszközrendszerét és kivitelezésük menetét.
- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapcsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Bioptron lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.

b) képességei

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a klinikai és biológiai halál felismerésére, EKG vizsgálat önálló elrendelésére és kivitelezésére, a főbb ritmuszavarok felismerésére, továbbá az életet veszélyeztető ritmuszavarok megszüntetésére elektroterápiával (automata külső defibrillátor alkalmazása, életet veszélyeztető állapotban defibrilláció).

- Képes önállóan eszköz nélküli és eszközös alapszintű újraélesztés kivitelezésére (BLS), az ALS kivitelezésében történő közreműködésre, valamint képes alkalmazni a kiterjesztett újraélesztés eszközeit és gyógyszereit.
- Képes a légúti átjárhatóság biztosítására és fenntartására műfogásokkal és eszközökkel, a légzés asszisztált támogatására vagy kontrollált pótlására, a gépi lélegeztetési mód megválasztására, a lélegeztetett beteg megfigyelésére, ellátására, a lélegeztetésről történő leszoktatásra, a légúti váladékleszívás, a mellkasi fizioterápia, emellett a légúti mintavétel elrendelésére és kivitelezésére.
- Képes nasogastricus és meghatározott körű postpyloricus szondák levezetésének és eltávolításának, valamint gyomoröblítés és gyomormosás elrendelésére és kivitelezésére, a szondák, kanülök ápolására, valamint a kanülön keresztüli gyógyszerbeadásra.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapcsok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Bioptron lámpa alkalmazására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvési) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Törekszik az önképzésre.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse *(név, beosztás, tud. fokozat): Zelenyák Brigitta, gyakorlati tanár*

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) *(név, beosztás, tud. fokozat):*
Zelenyák Brigitta, gyakorlati tanár; Dr. Sz. Kovács István, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Kisklinikum és szakápolástana	Kreditértéke: 9 (4+5)
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 44% elmélet – 66% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: ea.+szem. és óraszám: 150 (60+90) az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): esetismertetések, demonstrációs termi gyakorlatok</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):</p> <p>1. folyamatos számonkérés szakterületenként/témakörönként, 2. a szemináriumon minden témakörből zárthelyi dolgozat és gyakorlati feladat megoldása, a minden témakört sikeresen teljesítő hallgató bocsátható vizsgára</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat 1-2., Belgyógyászat szakápolástana 1-2., Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 1-2., Sebészet 1-3., Sebészet szakápolástana 1-3., Sebészet szakápolástana területi gyakorlat 1-3.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>PSZICHIÁTRIA</p> <p><i>A tantárgy oktatásának célja:</i></p> <p>A tantárgy célja a pszichiátria elméleti és gyakorlati alapjainak megismerése. Ide tartozik a pszichiátriai megbetegedések részletes megismerése, az e megbetegedésekben szenvedők ellátásával kapcsolatos teendők, szükségletek felismerése, a gyógyszeres és pszichoterápián kezelések ismerete. A tantárgy kiemelkedően fontos célja személyiségközpontú betegellátás ismerete.</p> <p>A szemináriumokon a hallgatók megismerik a mentális zavarokkal küzdő betegek szakszerű ápolásához–gondozásához szükséges ismereteket. A hallgató a képzés során részt vesz a pszichiátriai betegek kompetencia szintű szükségleteinek felmérésében, a célzott megfigyelésben, az elrendelt gyógyszeres terápia végrehajtásában, az ápolási – gondozási folyamat tervezésében és kivitelezésében.</p> <p><i>A tantárgy rövid programja:</i></p> <p>Előadás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pszichiátria fogalma, története, irányzatok. Pszichiátriai vizsgálatok. Pszichiátriai betegségek kóroktana. • Hangulatzavarok fajtái, tünetei. Öngyilkos magatartás. Szorongásos zavarok. Alvászavarok • Schizophrenia fogalma, fajtái, tünetei, 	

- Alkohol illetve drog által okozott állapotok, alkoholos pszichózisok, delírium. Dementia fogalma, tünetei, lefolyása
- Személyiségzavarok, evészavarok
- Pszichiátriai gyógyszerek, mellékhatásaik. Pszichoterápiák alkalmazása.

Szeminárium

- Az értelmi fogyatékoság okai, fokozatai, ápolási feladatok, a korai fejlesztés lehetőségei.
- A szkizofrénia formái, a kezelés, ápolás-gondozás szempontjai. A pszichiátriai betegek jogai, alap-és szakellátás lehetőségei.
- A pszichoszomatikus betegségek formái, megelőzés lehetőségei. A neurózisok, személyiségzavarok okai, tünetei az életminőség javításának lehetőségei.
- A depresszió-szindróma tünetei, terápiás lehetőségek, az ápoló szerepe az ellátásban.
- Az időskori pszichés sajátosságok, betegségek. A szellemi hanyatláshoz vezető kórfolyamatok. A szellemi hanyatlás kezelhető formái, az ápoló szerepe a korai felismerésben és kezelésben. A demencia felosztása, stádiumai, tünetei. A személyközpontú gondozás előnyei az ellátás során. Megfelelő ápolói attitűd jelentősége az agresszió megelőzésében. A hozzátartozók segítése a betegség elfogadásában és a tünetek értelmezésében. A folyamatos betegmegfigyelés, és állapotértékelés szempontjai, a megfigyelési eredmények dokumentálása, az akut betegségek felismerése (fájdalom nonverbális jelei). Az ápoló szerepe a palliatív terápia biztosításában. A hozzátartozók pszichés támogatása az ellátás során.

SZEMÉSZET

A tantárgy oktatásának célja:

A szemészet területén olyan klinikai ismeretek elsajátítása, melyek szükségesek egyrészt szemészeti betegek ápolási, gondozási feladatainak ellátására, másrészt hozzájárulnak egyéb betegek ápolása, gondozása, rehabilitációja során az esetleges kísérő szemészeti betegségek megfelelő ellátásához, esetlegesen jelentkező szemészeti betegségek felismeréséhez. Mindezek mellett kiemelten fontos, hogy az egészségügyi diplomát szerző hallgatók rendelkezzenek egy általános, átfogó tudásanyaggal a fénytörési hibák, leggyakoribb szemészeti kórképek kialakulásáról, előfordulásáról, tüneteiről, diagnosztikai és kezelési lehetőségeiről, valamint az általános és speciális szemészeti szakambulanciák tevékenységéről.

A szemináriumokon a hallgatók olyan ismereteket kapnak, melyek alkalmassá teszik őket a szemészeti betegek ápolására, gondozására. A hallgatók megismerik a szemészeti beavatkozást igénylő kórképeket, azok diagnosztikai vizsgálómódszereit, a szemészeti kezelés módjait, az ápolás és a rehabilitáció speciális feladatait. Ezen ismeretek birtokában a hallgatók képessé válnak a szemészeti betegek holisztikus megközelítésű, individualizált ápolására és a perioperatív ellátásra a szemészeti ellátás különböző területein. A hallgatók megismerik és alkalmazzák a nosocomiális fertőzések megelőzésének, felismerésének és elhárításának módszereit, eszközeit. Képesek a team munkában való együttműködésre, valamint a dokumentációk alkalmazására. A hallgatók empátikus készségének fejlesztése, a beteggel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a szemészet területén lévő speciális műveleteket, melyek által képessé válnak a beteg embernek megfelelő ellátást biztosítani. Képessé válnak a gyógyításban részt vevő team tagjaival, a beteg emberrel, és családtagjaival történő hatékony kommunikációra. Képessé válik felismerni a beteg szociális, pszichés, szükségleteit. Észrevételeiről, megfigyeléseiről a szakmai team tagjait tájékoztatja.

A tantárgy rövid programja:

Előadás

- A látószerv, a látóideg, látópálya, látóközpont felépítése, működése, a pupillareflexek, akkomodáció, a szem külső izmainak, és a szemhéjak beidegzése, működése.
- Az általános és speciális szemészeti vizsgáló módszerek bemutatása.
- A fénytörési hibák fizikája, előfordulása, gyakorisága, klinikai megjelenése, kezelési lehetősége.
- A látószerv egyes részeinek betegségei, elváltozásai, ezek diagnosztikai és kezelési lehetőségei. (Szemháj, kötőhártya, szaruhártya, ínhártya, uvea, üvegtest, retina, látóideg, szemlencse, csarnokvíz-termelés és keringés zavarai, glaucoma, könnyszervek)
- Belgyógyászati betegségek szemészeti vonatkozásai, differenciáldiagnosztikai kérdések.

Szeminárium

- Alapvető optikai fogalmak, emetropia, myopia, hypermetropia, valamint ezek korrigálási lehetőségei, a szemüvegírás, kontaktológiai, műtétek és a laser technológiai segítségével.
- Szemészeti vizsgálómódszerek.
- A szemészet kapcsolata a társszakmákkal (fül-orr-gégészet, neurológia, belgyógyászat, infektológia, nőgyógyászat, stb....).
- A legfontosabb ér- és ideg összeköttetések az intracraniummal.
- A szürkehályog kórélettana és korrigálási lehetőségei.
- A zöldhályog, kórélettana és korrigálási lehetőségei.
- A szemhéjak a könnyelvezető rendszer és a kötőhártya betegségei.
- A száraz szem szindróma.
- A legfontosabb diagnosztikus lehetőségek a szemészet tárgykörében.
- A legfontosabb szemészeti műtétek, beleértve a plasztikákat is.
- A legmodernebb technológiák, és kilátásaink a jövőre a szemészet tárgykörében.
- A szem sérülései.
- Fejlődési rendellenességek, a szemgödör betegségei.
- Strabismus.

BŐRGYÓGYÁSZAT

A tantárgy oktatásának célja, hogy hallgató a képzés során megismerje:

- a hám és a bőr függelékeinek felépítését, a bőr élettani funkcióit
- a bőrbetegségek főbb csoportjainak jellegzetességeit: gyulladásos bőrbetegségek, papulosquamosus bőrbetegségek, hólyagos bőrbetegséget, autoimmun kórképek bőrgyógyászati vonatkozásait, a bőrfüggelékek betegségeit, a hám kóros elszarusodásának típusait, gyógyszerek bőrgyógyászati mellékhatásait, a bőr és a bőrfüggelékek bakteriális, vírusos és gombás fertőzései, a szexuális úton terjedő betegségek, a bőr jó és rosszindulatú növedékeit, a szisztémás betegségek bőrtüneteit.
- az egészséges és a beteg bőr ápolását, a bőrgyógyászati betegségek speciális ápolási feladatait, a helyi kezelésben alkalmazott externákat. és a bőrgyógyászati betegségek kezelésében szisztémásan alkalmazott gyógyszerek hatásmechanizmusát és mellékhatásait.
- a bőrsebek kialakulásának okait, a különféle bőrsebek jellegzetességeit
- az akut és krónikus, nehezen gyógyuló sebek komplex ellátásának nemzetközi standardoknak megfelelő folyamatát, a decubitus rizikó felmérés, megelőzés és kezelés

szakmai irányelvét, az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.

- a modern sebkezelés és kompressziós kezelés eszközeit (*kötszerek, kompressziós eszközök, VAC kezelés, fénykezelés, antidecubitus eszközök, égett beteg kezelésénél alkalmazott speciális ágyak*), azok alkalmazásának szabályait, sebkezelés dokumentálásának szabályait.
- a sebkezelés során fellépő szövődeményeket, azok megelőzésének és kezelésének szabályait, különös tekintettel a sebfertőzésekre, a sebváladék mintavétel indikációjára és menetére. *antimikrobiális stewardship jelenőségére.*

A szemináriumok célja a dermatológiai alapsmeretek elsajátításán túl képessé tenni a hallgatót a kültakaró működésének és épségének fizikális vizsgálatának elvégzésére, valamint megismertetni a hallgatókat a bőr betegségeinek klinikai, epidemiológiai sajátosságaival, valamint a bőrgyógyászati kezelési eljárások, különös tekintettel a termikus sérülések ápolási specialitásaival.

A tantárgy rövid programja:

Előadás

- A hám és a bőr függelékeinek felépítése, a hámsejtek újraképződésének és az elszarusodásnak a menete, a bőr élettani funkciói, a bőr mint immunszerv
- Az elemi bőrjelenségek. A klasszikus gyulladásos, fertőzőes és neoplasztikus bőrbetegségek tünetei, szövődeményei, a kezelések alapelvei, ápolási feladatok
- A bőrápolás, bőrgyógyászati kezelések során alkalmazott externák, gyógyszerek.
- A sebgyógyulás fázisai. A sebgyógyulás zavarának okai.
- Az akut és krónikus sebek okai és jellegzetességei.
- Akut sebek ellátása. Krónikus sebek komplex ellátása, nemzetközi szakmai standardok. Decubitus rizikó felmérés, megelőzés és kezelés szakmai irányelve. Az égésbetegség, az égett beteg ápolási feladatai. Sebkezelés dokumentálása.
- A nedves sebkezelésben alkalmazott kötszerek és speciális eljárások (VAC kezelés, fénykezelés), kompressziós kezelés
- A sebkezelés során fellépő szövődemények: megelőzés és kezelés. *Antimikrobiális stewardship fogalma*

Szeminárium

- A kültakaró vizsgálatának, megfigyelésének ápolási szempontjai
- Bőrbetegek vizsgálata, kezelése, ápolási specialitásai
- Elsődleges, másodlagos elemi bőrjelenségek
- Nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek ápolása
- Termikus sérülések ellátása, ápolása és gondozása
 - speciális ágyak
 - fürdetési módszerek
 - bőrátültetés utáni ápolási teendők

SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT

A szüléset-nőgyógyászat tárgykörében a női nemi szervek és a kismencede anatómiájának megismerését követően, az élettani és kóros állapotok bemutatása. A női beteg vizsgálatának módjai, fizikális és eszközös vizsgálatok. A meddőség vizsgálata és kezelési lehetőségei, korszerű asszisztált reprodukciós technikák. A fogamzásgátlás lehetőségei. Fogamzás, a várandós nők

gondozása, a vajúadás és a szülés élettani és kóros változásainak ismertetése mind a járó beteg, mind a fekvőbeteg ellátás keretein belül. A különböző típusú gyulladásos és daganatos betegségek megelőzésének lehetőségei, korai állapotban történő kórismézés, majd kezelési lehetőségei, a nőgyógyászati műtétek áttekintése. A félév során a nőekkel kialakítandó kapcsolatok, különös tekintettel a női személyiségre és az empatikus viselkedési formák ismertetése. Fontos felkészítést adni az életet veszélyeztető nőgyógyászati sürgősségi kórképek felismeréséről és az azonnali ellátás lehetőségeiről.

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgatókkal megismertetni: a női nemi szervek anatómiai, élettani és kóros működését, a női nemi szervi betegségek kialakulásának és gyógyszeres és sebészi kezelésének lehetőségeit, a járó beteg ellátás és a fekvő osztályokon történő betegek magas szintű és beteg központú ellátását napjainkban.

A tantárgy rövid programja:

- A női nemi szervek és a kismedence anatómiája, a női nemi szervek élettani működése és funkcionális zavarai. Szülészet-nőgyógyászati rutinvizsgálat, ultrahang vizsgálat. A beteg személyiségi jogainak védelme
- Meddőség és fogamzásgátlás. Fogamzás. Élettani és kóros terhesség. Terhesgondozás
- Élettani és kóros vajúadás és szülés. Terhességbefejező műtétek
- Élettani és kóros gyermekágy. Az újszülött ellátása
- A női nemi szervek gyulladásai. A női nemi szervek jó és rosszindulatú daganatai és kezelésük. Daganat megelőzés lehetőségei. Nőgyógyászati műtétek és perioperatív ellátás

ONKOLÓGIA

Előadás

A tantárgy oktatásának célja:

Daganatos betegségek epidemiológiájának, etiológiájának, biológiai tulajdonságainak, megelőzésének (primer és szekunder prevenció), diagnosztikájának, multidiszciplináris (sebészi-, gyógyszeres- és sugárkezelés) terápiájának és rehabilitációjának megismerése, a komplex onkológiai szemlélet elsajátítása.

A tantárgy rövid programja:

Daganatok etiológiája, megelőzés és szűrés módszerei.

A daganatok epidemiológiája, osztályozása, stádiumba sorolása (TNM-rendszer).

Daganatok szövettani, molekuláris patológiai és képalkotó diagnosztikájának alapjai.

A korszerű kezelés (sebészi-, sugár-, kemo-, hormon-, immun- és biológiai terápia) és azok eredményei a leggyakoribb szolid daganattípusoknál.

Szeminárium

A tantárgy oktatásának célja: megismertetni a hallgatókat az onkológiai sebészet fogalmaival, a daganatok klinikai és biológiai viselkedésével, a daganatmegelőzéssel (prevenció szintjeinek ismerete), a daganatos betegek kivizsgálásával, a daganatok osztályozásával, az onkológiai sebészet alapelveivel és a gondozás fontosságával.

A tantárgy rövid programja:

- Daganat definíciója, epidemiológiája, etiológiája. A daganatok klinikai és biológiai jellemzői, terjedésük.
- Metastasis és recidiva, praecancerosisok. Daganatmegelőzés szintjei.

- Daganatos betegek kivizsgálása (műtéti teherbíróképesség, daganat stádium meghatározása).
- Daganatok osztályozása (daganat típus; differenciáltság foka, TNM-rendszer és stádiumbeosztás, R-osztályozás)
- Onkológiai sebészet feladatai és lehetőségei (beavatkozások – műtétek), alapelvei (multimodális terápiák)
- Prognózis, gondozás.

FÜL-ORR-GÉGÉSZET

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgatók elméleti és gyakorlati órák keretében megismerik a fül-orr-gégészet területén belül előforduló kórképeket, és ezek ellátását, szakszerű ápolását, képesek sürgősségi betegellátást, szakszerű elsősegély ellátást nyújtani. A modern szemlélet birtokában helyesen tudják értékelni a beteg panaszait és tüneteit, gondolnak a differenciált diagnosztikus problémákra. Ismerik a sürgősségi betegellátásban – célzottan a kisklinikumban – használatos legfontosabb és legmegfelelőbb gyógyszereket és eszközöket. Oktatás célja a megfelelő szinten áttekintést nyújtani az fül-orr-gégészeti rendszer működéséről, a betegségek jellegéről, természetéről. Fül-orr-gégészeti diagnosztika legmodernebb eszközeit és a gyógyszeres terápia országosan is elfogadott ajánlás szerinti irányelveit megismerik.

A hallgatók empatikus készségének fejlesztése, a beteggel való egyéni bánásmód hangsúlyozása kiemelkedően fontos. Demonstrációs teremben lévő gyakorlatok kapcsán elsajátítják a fül-orr-gégészet területén lévő speciális műveleteket, melyek által képessé válnak a beteg embernek megfelelő ellátást biztosítani. A tananyag elsajátítása során, képessé válnak a leggyakrabban előforduló fül-orr-gégészeti betegségek felismerésében, megelőzésében, diagnosztikájában, kezelésében és rehabilitációjában együttműködni. A szakmai gyakorlat teljesítésével olyan tudásra tesznek szert, amely után képessé válnak a vizsgálatokra történő szakszerű előkészítésre, a diagnosztikus eljárásokban a közreműködésre, a betegek megfigyelésére, a leggyakoribb szövödmények észlelésére. Képes az ápolási dokumentáció vezetésére, nosocomiális infekciók kivédésére és felismerésére a fül-orr-gégészeti ellátásban.

Képessé válnak a gyógyításban részt vevő team tagjaival, a beteg emberrel, és családtagjaival történő hatékony kommunikációra. Képessé válik felismerni a beteg szociális, pszichés, szükségleteit. Észrevételeiről, megfigyeléseiről a szakmai team tagjait tájékoztatja.

A tantárgy rövid programja:

Előadás

- A külső-közép-belsőfül, orr-és orrmelléküregek, szájüreg, garat-gége, nyak betegségei és fejlődési rendellenességei
- Szédülés-otoneurológia
- Audiológia
- Phoniátria
- Bronchológia-nyelőcsőbetegségek-idegentestek
- Allergiológia fül-orr-gégészeti vonatkozásai és kezelésük (operatív, és gyógyszeres)

Szeminárium

- A fül-orr-gégészet tárgya, összefüggései más szakmákkal.
- A fül-orr-gégészet munkaterületei, vizsgálóeszközei.
- A fül, orr, garat, gége, nyelőcső fizikális, és eszközös vizsgálata, és azok ápolói vonatkozásai. Hallásvizsgálatok.

- Otoneurologia alapjai, vestibuláris rendszer működése és vizsgálata.
- A külső fül betegségei, fejlődési rendellenességei, dobhártya betegségei.
- Középfül heveny gyulladásai, s ezek kórspecifikus gyakorisága és különböző kezelési módjai. A középfül krónikus gyulladása és kezelésük.
- Középfül gyulladásai, szövődményei és ezek kezelése.
- Fülműtétek, posztoperatív ápolói feladatok. Belső fül betegségei. Az orr és melléküregek betegségei és kezelések.
- A garat betegségei.
- Tonsillitis és tonsillektomia és adenotomia, ezek műtétei, javallatai, szövődményei, műtét utáni speciális ápolói feladatok.
- Nyálmirigyek vizsgálata és betegségei.
- A gége betegségei, azok kezelése, ápolási vonatkozások.
- Fejlődési rendellenességek.
- A gége gyulladásos betegségei, sérülései, daganatai.
- A nyaki terimék differenciál diagnosztikája, nyelőcső, trachea betegségei, kezelése, speciális ápolói feladatok.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

PSZICHIÁTRIA

Kötelező irodalom:

Németh Attila, Füredi János, Tariska Péter: *A pszichiátriai rövidített kézikönyve*. Medicina, Budapest, 2016, ISBN: 978 963 226 321 2

Irinyi Tamás: *Pszichiátriai szakápolástan*. Medicina, Budapest 2006. ISBN 963 242 3607. Elérhető online: <http://www.pszichiapolas.hu/data/pszichiapolas20130324.pdf>

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Ajánlott irodalom:

Juhász Ágnes: *Demencia szakápolás*. Balassi Kiadó, Budapest, 2018. ISBN 9789634560265

SZEMÉSZET

Kötelező irodalom:

Süveges Ildikó (szerk.): *Szemészet*. Medicina, Budapest, 2015. ISBN 978 963 226 5391

Kornáth Anikó: *Kisklinikumi szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 978 963 226 213 0

Ajánlott irodalom:

Nagy Zoltán Zsolt (szerk.): *Gyermekekszemészet*. Medicina, Budapest, 2016. ISBN 978 963 226 602 2

Németh János: *Szemészeti diagnosztikus képalkotó eljárások*. Semmelweis Kiadó Budapest 2011. ISBN 9789633311639

BŐRGYÓGYÁSZAT

Kárpáti Sarolta, Kemény Lajos, Remenyik Éva (szerk.): *Bőrgyógyászat és venerológia*. Medicina, Budapest, 2013. ISBN 9789632263922

Kornáth Anikó: *Kisklinikumi szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 978 963 226 213 0

Ajánlott irodalom:

Cseplák György: *Gyakorlati bőrgyógyászat*, Medicina, Budapest, 2011. ISBN 9789632263267

SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT

Kötelező irodalom:

Papp Zoltán *A szülészeti-nőgyógyászati tankönyv*. Medicina, Budapest, 2017. ISBN 978 963 331 418 0

Kornáth Anikó: *Kisklinikumi szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 978 963 226 213 0

Ajánlott irodalom:

Lampé László *Szülésznők könyve*. Medicina, Budapest, 2013 ISBN 978 963 226 420 2

ONKOLÓGIA

Kötelező irodalom:

Polgár Cs.: (szerk.) *Onkológia és sugárterápia*. Budapest, Semmelweis Kiadó (2018) ISBN: 9789633314401

Szalai Márta (szerk.): *A felnőtt onkológiai szakápolás alapjai*. Springmed Kiadó Kft., Budapest, 2016. ISBN 9786155166594

Ajánlott irodalom:

Kásler M. (szerk.): *Az onkológia alapjai*. Egyetemi tankönyv (2. kiadás); Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest (2016); ISBN: 978 963 226 653 4

Polgár Cs.-Major T. (szerk.): *Sugárterápia*. Egyetemi jegyzet, Semmelweis Egyetem ETK (2015)

FÜL-ORR-GÉGÉSZET

Kötelező irodalom:

Répassy Gábor (szerk.): *Fül-orr-gégészeti, fej-nyak sebészet*. Medicina, Budapest, 2011. ISBN 978 963 226 311 3

Kornáth Anikó: *Kisklinikumi szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2009. ISBN 978 963 226 213 0

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövödményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri a széklet mintavételi és a székletvér vizsgálatok formáit, indikációs körét, azok eszközrendszerét és kivitelezését, a székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio tüneteit, terápiás és ápolási lehetőségeit (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések, bőrápolási teendők, gyógyszeres terápia), és ezek alkalmazásának menetét
- Ismeri az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátás menetét, a sebtisztítás, a debridement különböző formáit és a sebkimetszés folyamatát, eszközrendszerét, a varratok, kapsok, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazásának és eltávolításának indikációit és kivitelezését, a kompressziós kezelés, a VAC terápia és a Bioptron lámpa indikációs körét és azok alkalmazásának lehetőségeit.
- Ismeri a nehezen gyógyuló sebek, decubitus és műtéti sebek típusait, valamint azok komplex ellátásának folyamatát, az alkalmazható kötszertípusokat, ismeri a sebváladék mintavétel indikációit és menetét, a draincsövek alkalmazásának, drainpalack cseréjének indikációit és menetét, valamint az ezzel kapcsolatos bőrápolási feladatokat.
- Ismeri az égett beteg bőrápolásával kapcsolatos ápolási teendőket, speciális ágyakat, fürdetési módszereket és a bőrátültetés utáni ápolási teendőket.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait, meghatározott megbetegedések (így egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak indikációs körét (például méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prostata vizsgálata - RDV, egyes laboratóriumi vizsgálatok), kivitelezésük menetét és a kapott vizsgálati eredmények értékelésének a menetét.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnéziszfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képzővizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.

- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes a légúti átjárhatóság biztosítására és fenntartására műfogásokkal és eszközökkel, a légzés asszisztált támogatására vagy kontrollált pótlására, a gépi lélegeztetési mód megválasztására, a lélegeztetett beteg megfigyelésére, ellátására, a lélegeztetésről történő leszoktatásra, a légúti váladékkleszívás, a mellkasi fizioterápia, emellett a légúti mintavétel elrendelésére és kivitelezésére.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosseális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a széklet mintavétel, a székletvérvizsgálat elrendelésére, székletinkontinencia, diarrhoea, obstipatio esetén önállóan dönt a szükséges terápiáról (anális eszközök, skybalum eltávolítás, beöntések formái, gyógyszeres), továbbá képes a megfelelő beavatkozások kivitelezésére, bőrápolási teendők ellátására.
- Képes kivitelezni az elsődleges vérzéscsillapítási eljárásokat és az elsődleges sebellátást.
- Képes a sebtisztítás, a debridement különböző formái, és protokollok alapján varratok, kapszok behelyezésére és eltávolítására, és egyéb szövetegyesítő eljárások alkalmazására, kompressziós kezelés, VAC terápia, Biopton lámpa alkalmazására.
- Képes a nehezen gyógyuló sebek, dekubitus és műteti sebek komplex ellátására, sebváladék mintavételre, a kötszerek megválasztására és felírására, draincsövek behelyezésére és eltávolítására, a bőrápolásra, a drainpalack cseréjére.
- Képes az égési sérülés mértékének megfelelő betegség megválasztására, a súlyosan égett beteg terápiás fürdetésére és a sebkezelés elvégzésére.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására, meghatározott megbetegedések (például.: egyes daganatos megbetegedések) szűrővizsgálatainak kivitelezésére (például.: méhnyakrákszűrés, emlők vizsgálata, prosztata vizsgálata - RDV), illetve egyes laboratóriumi vizsgálatok protokoll alapján történő indikálására.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók,

protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.

- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.

- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.

- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.

- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.

- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.

- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.

- Törekszik az önképzésre.

- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Kovács Dóra Csilla, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Kovács Dóra Csilla, adjunktus, PhD; Prof. Dr. Polgár Csaba, vendégoktató (V), PhD, DSc; Dr. Szánthó András, megbízott oktató (AE), PhD; Dr. Drexler Donát, megbízott oktató (AE); Dr. Sz. Kovács István, megbízott oktató (AE); Dr. Rédling Marianna, megbízott oktató (AE), Dihelné Tóth Anikó, gyakorlati tanár; Kiss Judit, megbízott oktató (AE); Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár; Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár; Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Pszichiátria szakápolástana területi gyakorlat	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A pszichiátriai betegek személyiségének változásai, a változások szomatikus és pszichés vonatkozásai, a beteg megfigyelés speciális szempontjai.</p> <p>Aktív közreműködés az ápolási, gondozási szükségletek felmérésében, és a gondozási/ápolási anamnézis felvételében.</p> <p>A nonverbális és verbális kommunikáció jelentősége az ellátás során.</p> <p>A gondozási, alapápolási feladatokban történő részvétel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - segédkezés az öltöztetésben, - táplálkozás szükségletének kielégítése, az ellátottak állapotának megfelelő tálalás, étel elkészítése, az étkezésben való segítségnyújtás, a szükségletnek megfelelő folyadékpótlás, - az ürítéssel járó problémáknak megfigyelése, az inkontinencia termékek gyakorlatban történő használata, a bőrvédő krémek alkalmazása, - higiénés szükségletek felmérése, és kielégítése, - segédkezés a hely és helyzetváltoztatásban, a biztonsági szükséglet fontossága a gondozása során, elesések, sérülések, balesetek kialakulásának megelőzése érdekében tett ápolói kompetenciák, - az aktivitás fontossága, fenntartása, ebben való közreműködés, a depresszióban szenvedő betegek programokon történő részvételének elősegítése - a mentális zavarokkal küzdő ellátottak foglalkoztatásának alapelvei, gyakorlata, a kivitelezésben történő segédkezés, a mentálhigiénés és foglalkoztató munkatársakkal való együttműködés <p>Szakápolási feladatokban való részvétel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyógyszerek tárolásának szabályai intézményi körülmények között, gyógyszerelés egyéni gyógyszerelőlap alapján, gyógyszerbeadás az egyéni szükségletek figyelembevételével, - a kardinális tünetek megfigyelésének ápolói teendői, pulzus, vérnyomás értékek mérése, értékelése, dokumentálása, - állandó katéter cseréjéhez, hólyagöblítéshez kapcsolódó szakápolási feladatok, - az intravénás folyadék- és elektrolit pótláshoz kapcsolódó szakápolási feladatok, - betegmozgatás, betegemelés helyes gyakorlata, segédkezés az aktív és passzív mobilizálásban (gyógyászati segédeszközök használata), - a korlátozó intézkedések alkalmazásának lehetőségei - segédkezés a terminális állapotú betegek hospice szemléletű ápolásában, gondozásában, a fájdalom nonverbális jeleinek felismerése. <p>A dokumentációs feladatok végzése: az elvégzett gondozási, ápolási tevékenységek dokumentálása, közreműködés gondozási és ápolási terv készítésében.</p> <p>Az intézmény munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályzatának megismerése, és betartása.</p>	

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei
Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (ápolási terv) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. acut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.
Szakmai részgyakorlat felelőse: Kiss Judit, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Bőrgyógyászat szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A bőrgyógyászati ápolás területén az elméleti oktatáson megszerzett ismeretek – irányított klinikai gyakorlatok keretében történő – alkalmazása, megszilárdítása, készségek, jártasságok kialakítása, amelyek a bőrgyógyászati betegségben, illetve kültakaró sérülésben szenvedő betegek ellátása során alkalmazásra kerülnek. Cél a következő kompetenciák interiorizálása: sajátos betegsúlységelek feltárása, ápolási modellek alkalmazása, ápolási diagnózisok felállítása és a prioritások alapján történő szakszerű feladatellátás, betegek felvilágosítása saját kompetencián belül.</p> <p>A hallgatók kompetensek az információk gyűjtésében, a család és a környezet oktatásában, a dokumentáció vezetésében. Ismerik és alkalmazzák a nosocomialis fertőzések megelőzésének, felismerésének és elhárításának módszereit, eszközeit. Kompetensek a bőrbetegségben, bőr sérülésben szenvedő betegeket ellátó osztályok munkafolyamatainak elvégzésében, a team tagjaival történő folyamatos és hatékony kommunikációban. A gyakorlat keretében a hallgatók megismerik a bőrgyógyászati/égéssebészeti osztály felépítését, működését, az ápolói munka sajátosságait, az ápolás speciális szempontjait. Megismerik továbbá a szakambulancia munkáját, az ambuláns ellátás feltételeit, az ott elvégzendő beavatkozásokat, azok speciális ápolási vonatkozásait. Az ápolási folyamat alkalmazása (szükségletfelmérés, ápolási diagnózisok megállapítása, ápolási terv készítése rövid-, közép- és hosszú távra). A hallgatók legyenek felkészülve a betegjogok és etikai elvek alkalmazására.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (ápolási terv) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Krimmer-Schoblocher Tünde, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Fül-orr-gégészet szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 1
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tudatosan alkalmazzák az oktatók és a személyzet segítségével, majd önállóan gyakorlati munkájuk során az elméletben tanultakra építve a fül- orr- gégészeti megbetegedésben szenvedő betegek szükségletének felmérését, kielégítését, az ápolási műveletek kivitelezését és dokumentálását. Gyakorlati munkájuk során alkalmazni tudják holisztikus szempontok érvényesítésével az egyénre szabott ápolási tervet. Színvonalas, minőségi ellátásra irányuló egészségügyi munka, illetve erre való igény kialakulásának elősegítése. Együttműködnek, segédkeznek a vizsgáló- és gyógyító eljárásokban, gyakorolják azokat az ápolási eljárásokat, melyek a szakszerű fül- orr- gégészeti ellátáshoz kapcsolódnak. A hallgatók megismerik a fül- orr- gégészeti betegségben szenvedő egyének vizsgálatához szükséges speciális eszközöket. Képesek a beteget megfelelő helyzetben tartani a fül- orr- gégészeti vizsgálatokhoz. Részt vesznek a fül- orr- gégészeti osztályos munka ellátásában, így pl. beteg megfigyelése; hallásvizsgálatok, egyensúlyozó szerv vizsgálata, betegek osztályra való felvétele, teljes körű szükséglet kielégítése; a különböző diagnosztikus- és terápiás vizsgálatokra történő előkészítésben, a műtétekre történő előkészítésben és a műtét utáni megfigyelésben, speciális posztoperatív ellátásban stb. A gyakorlatban alkalmazzák az asepsis és antisepsis szabályait. Fül- orr- gégészeti betegségek esetén a megfelelő ápolási modellek megválasztása és azok használata; a sajátos szükségletek feltárása, ápolási diagnózisok felállítása és a prioritások alapján történő szakszerű feladat ellátás; életmódbeli tanácsok nyújtása, a család, a környezet és a beteg edukációja.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Szemészet szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 1
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tudatosan alkalmazzák az oktatók és a személyzet segítségével, majd önállóan gyakorlati munkájuk során az elméletben tanultakra építve a szemészeti megbetegedésben szenvedő egyének szükségletének felmérését, kielégítését, az ápolási műveletek kivitelezését és dokumentálását. Gyakorlati munkájuk során alkalmazni tudják holisztikus szempontok érvényesítésével az egyénre szabott ápolási tervet. Színvonalas, minőségi ellátásra irányuló egészségügyi munka, illetve erre való igény kialakulásának elősegítése. Együttműködnek, segédkeznek a szemészeti vizsgáló- és gyógyító eljárásokban, gyakorolják azokat az ápolási eljárásokat, melyek a szakszerű szemészeti ellátáshoz kapcsolódnak. Részt vesznek a szemészeti osztályos munka ellátásában így pl. betegek megfigyelése; osztályra való felvétele, teljes körű szükséglet kielégítése; a különböző diagnosztikus- és terápiás vizsgálatokra történő előkészítésben, a műtétekre történő előkészítésben és a műtét utáni megfigyelésben és speciális ellátásban stb. A gyakorlatban alkalmazzák az asepsis és antisepsis szabályait. Szemészeti betegségek esetén a megfelelő ápolási modellek megválasztása és azok használata; a sajátos szükségletek feltárása, ápolási diagnózisok felállítása és a prioritások alapján történő szakszerű feladat ellátás; életmódbeli tanácsok nyújtása, a család, a környezet és a beteg edukációja.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszere:	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Nyergesné Závodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Onkológia szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlatok célja: a hallgatók megismertetése az onkológiai sebészet alapelveivel, a különféle terápiás lehetőségekkel, a prognózissal valamint a gondozás fontosságával, feladataival, melynek célja a beteg életének meghosszabbítása, az életminőség javítása és a gyógyulási esélyek növelése. A hallgatók legyenek képesek, az onkológiai betegellátásban is elengedhetetlenül fontos és szükségszerű holisztikus megközelítésű, individualizált ápolásra.</p> <p>Az onkológiai-, sebészeti-onkosebészeti-, pathológiai-, dietetikai osztályokon a hallgatók megismerik a daganatsebészet ápolói feladatait, úgymint terápiás kezelések, daganat eltávolítási formák, pathológusi feladatok, dietetikai tanácsok, daganatos betegeket segítő alapítványok, klubok, non-profit szervezetek munkája, működése.</p> <p>Szakmai követelmények:</p> <p>A hallgató – mivel az onkológiai ápolás az egyik leggyorsabban fejlődő és bővülő szakápolási forma, melyben az ápoló szerepe és felelőssége állandóan növekszik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sajátítsa el az onkológiai sebészet alapelveit - ismerje a multimodális terápia részeit - ismerje a tüneti, támogató kezelés formáit - ismerje a gondozás elemeit, fontosságát - ismerje a daganatos betegek dokumentációját. 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 5-10 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Bukodi Edit, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Szülészeti-nőgyógyászati szakápolástana területi gyakorlat	Kreditértéke: 1
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlat célja, hogy a hallgatók megismerjék a szülészeti-nőgyógyászati osztály felépítését és alkalmazni tudják elsajátított elméleti ismereteiket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Speciális higiénés előírások megismerése • Szülészeti-nőgyógyászati vizsgálat menetének követése • Magzatvizsgálat • Újszülöttellátás • Ultrahang vizsgálat • Szülészeti események követése és rögzítése • Ápolási protokollgyakorlatok • Nőgyógyászati műtétek 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszere:	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (házi dolgozat, 3-5 oldalnyi terjedelmű) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.</p>	
Szakmai részgyakorlat felelőse: Viziné Molnár Anna, gyakorlati tanár	

Tantárgy neve: Szakdolgozati konzultáció 1.	Kreditértéke: 10
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: konz. és óraszám: 5 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): személyes konzultáció a témavezetővel</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): ötfokozatú értékelést kap a hallgató a szakdolgozat témavázlatának elkészítésére</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Kutatásmódszertan	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A Szakdolgozati konzultáció 1-2. tantárgyak célja a szakdolgozat elkészítésének támogatása. A hallgatóknak min. 30, max. 60 oldalas szakdolgozatot kell készíteniük a szakfelelős által jóváhagyott témakörben. Az ajánlott témaköröket a 6. félév elején ismerteti az Intézet, a választott témakört a választott konzulenssel történt egyeztetés után kell a témaválasztási íven leadni jóváhagyásra. A 6. félév végén jóváhagyott szakdolgozati témával kapcsolatos konzultáció a Szakdolgozati konzultáció 1-2. keretében történik félévenként 5-5 alkalommal.</p> <p>A Szakdolgozati konzultáció 1. tantárgy során a hallgatók elkészítik a szakdolgozat témavázlatát és a tervezett felhasznált irodalom jegyzékét, az esettanulmány kutatási módszertanát egyeztetik konzulensükkel.</p> <p>A szakdolgozattal kapcsolatos technikai információkat részletesen a KRE SZMSZ Hallgatói követelményrendszer III. Tanulmányi és vizsgaszabályzat (TVSZ) tartalmazza.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Majoros Pál: <i>A kutatásmódszertan alapjai</i>. Perfekt, Budapest, 2004. ISBN 963-394-584-4</p> <p>Umberto Eco: <i>Hogyan írjunk szakdolgozatot?</i> Partvonal, Budapest, 2012. ISBN 978-963-9910-89-8</p>	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása</p> <p>-</p>	

b) képességei

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.
- Képes munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív személettel rendelkezik.
- Értékelné tud lehetőségeket, mérlegelné tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére és alkalmazására.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; a szakfelelős által jóváhagyott szakdolgozati témakörök konzulensei

Tantárgy neve: Idősek gondozása, geriátria és szakápolástana	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 90 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): évközi számonkérés (1 tesztvizsga és 2 hallgató közös projektmunkája választható témából a geriatria területéről), félév végi számonkérés (teszt, eredményesség 60% felett)	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A geriatriai ellátás elméleti és gyakorlati ismereteinek áttekintése. Képessé válnak a hallgatók az ápolási feladatok önálló végzésére, mint fizikai állapotfelmérés, szakmai irányelvek ismerete, gyógykezelés gyakorlati kivitelezése, dokumentációs feladatok elsajátítása.</p> <p>A tantárgy rövid programja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geriátria fogalma, feladatköre • ”Őszülő világegyetem”-demográfiai, epidemiológiai ismeretek • Egészséges öregedés fázisai, feltételei, öregedés-elméletek: “Ketyeg az óra...” • Idősek életminőségének jellemzői, modellek • Időskor kórélettana • Gyógyszeres kezelés sajátosságai időseknél (felszívódás, megoszlás, kiválasztódás) • Érzékszervi károsodások időskorban • Táplálkozási zavarok időskorban, idősek táplálása, folyadékpótlás • Cardiovascularis betegségek idős korban • Légzőszervi betegségek idős korban • Emésztőszervek betegségei idős korban • Urogenitalis betegségek idős korban, incontinencia • Traumatológiai problémák idős korban • Mozgásszervi betegségek idős korban, immobilitás • Betegmozgatás, betegemelés helyes gyakorlata • Életkorral összefüggő hematológiai változások • Időskori anyagcsere és endokrin betegségek, cukorbetegség • Időskori neurológiai betegségek, demenciák • Időskori bőrgyógyászati problémák, sebkezelés • Időskori pszichiátriai betegségek 	

- Egészségi állapot felmérése idős korban (Standard Geriátriai Állapotfelmérés =SGA)
- Ápolás tervezés a geriátriai szakápolásban
- Időskori rehabilitáció
- Időseknek járó ellátások
- Támogatási formák: intézményi (geriátriai osztály, időotthon) és területi ellátás (otthonápolás, nappali ellátás)
- Időotthonba való beilleszkedés fázisai
- Kommunikáció idős beteggel
- Haldoklás folyamata, terminális állapotú beteg gondozása
- Hospice mozgalom, lehetőségek
- Idősek családtagjainak vezetése
- Jogi és etikai vonatkozások idősek ellátásában: cselekvőképesség, gondnokság alá helyezés
- Tanulságos kórtörténetek a geriátriából
- Geriátriai területen dolgozók lelki egészsége

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Papp Katalin: *Geriátriai ismeretek és ápolástana*. Debreceni Egyetem EK, Debrecen, 2014.

Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010_0020_geriatria_magyar/adatok.html

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Németh Anikó (szerk.): *Hospice szakápolástan*. Medicina, Budapest, 2015. ISBN 978 963 226 529 2

Ajánlott irodalom:

Callone P. Kudlacek C., Vasiloff B., Manternach J., Brumback R.: *300 jó tanács Alzheimer kórral élőknek és gondozóiknak*. Zafír Press, Budapest, 2011. ISBN 9786155005107

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., **KKK 7. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását,

ennek eszközzrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.

- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközzrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközzrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes komplex fizikális betegvizsgálat, anamnézisfelvétel, betegvizsgálati algoritmusok kivitelezésére, tudatállapot felmérő skálák alkalmazására, egyes laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek értékelésére, állapot- és paraméterváltozás észlelésére és megfelelő cselekvésre.
- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszer-csoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.
- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközzrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.

- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemező pontrendszerek alkalmazására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó

szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.

- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkor hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Török Virág, gyakorlati tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Török Virág, gyakorlati tanár; Kiss Judit, megbízott oktató (AE); Lőrinczné Demeter Katalin, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Idősek gondozása, geriátria és szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Az idős emberek személyiségének változásai, a változások szomatikus és pszichés vonatkozásainak megfigyelése.</p> <p>Az emberi szükségletek felmérése az ellátás során, gondozási, ápolási anamnézis készítése.</p> <p>Segédkezés az időskorúak speciális ápolási igényeinek felmérésében, kivitelezésében.</p> <p>Gondozási, alapápolási feladatokban történő részvétel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - segédkezés az öltöztetésben, - táplálkozás szükségletének kielégítése, az ellátottak állapotának megfelelő táplálás, étel elkészítése, az étkezésben való segítségnyújtás, a szükségletnek megfelelő folyadékpótlás, - az ürítés életkorral járó problémáinak megfigyelése, az inkontinencia termékek gyakorlatban történő használata, a bőrvédő krémek alkalmazása, - higiénés szükségletek felmérése, és kielégítése, - segédkezés a hely és helyzetváltoztatásban, a biztonsági szükséglet fontossága az idősek gondozása során, esések, sérülések, balesetek kialakulásának megelőzése érdekében tett ápolói kompetenciák, - az érzékszervi, és mozgásszervi károsodások hatása az önellátásra, az ápoló szerepe a minél teljesebb önellátó képesség megőrzésében, segédeszközök használatának jelentősége, - az aktivitás fontossága, fenntartása az idősek foglalkoztatásának alapelvei, gyakorlat kivitelezésben történő segédkezés. <p>Szakápolási feladatokban való részvétel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyógyszerek tárolásának szabályai intézményi körülmények között, gyógyszerelés egyéni gyógyszerelőlap alapján, gyógyszerbeadás az egyéni szükségletek figyelembevételével, - a cardiovasculáris betegek megfigyelésének ápolói teendői, pulzus, vérnyomás értékek mérése, értékelése, dokumentálása, - a krónikus légzőszervi betegek (COPD), megfigyelésének, ápolásának szempontjai, - dekubitalódott területek, fekélyek szakápolási feladatai: a megelőzés lehetőségei, és az intelligens kötszerek használata a sebellátásban, - az inzulinos cukorbetegség ellátásával kapcsolatos teendők, - állandó katéter cseréjéhez, hólyagöblítéshez kapcsolódó szakápolási feladatok, - az intravénás folyadék- és elektrolit pótláshoz kapcsolódó szakápolási feladatok, - betegmozgatás, betegemelés helyes gyakorlata, segédkezés az aktív és passzív mobilizálásban (gyógyászati segédeszközök használata), 	

- a demens betegek speciális ápolásával kapcsolatos teendők: betegmegfigyelés, alap- és szakápolási feladatok kivitelezése,

- segédkezés a terminális állapotú betegek hospice szemléletű ápolásában, gondozásában.

A dokumentációs feladatok végzése: az elvégzett gondozási, ápolási tevékenységek dokumentálása, közreműködés gondozási és ápolási terv készítésében.

Az intézmény munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályzatának megismerése, és betartása.

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei

Ötfokozatú gyakorlati jeggyel. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (ápolási terv) elkészítése és határidőig történő leadása. A gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. acut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.

Szakmai részgyakorlat felelőse: Kiss Judit, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Községi ápolás (alapellátás és otthonápolás) és szakápolástana	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 90 az adott félévben. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): évközi számonkérés (1 tesztvizsga és 2 hallgató közös projektmunkája választható témából az alapellátás, közösségi ellátás témaköréből területéről), félév végi számonkérés (vizsga, eredményesség 60% felett)	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat 2., Belgyógyászat szakápolástana 2., Belgyógyászat szakápolástana területi gyakorlat 2.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása A tantárgy oktatásának célja: A kurzus célja a képzés során szerzett ismeretek integrált alkalmazása egy adott közösség egészségének megőrzése, fejlesztése, helyreállítása érdekében, és az intézményi ápolás során szerzett képességek átültetése az otthonápolási gyakorlatba. A tantárgy rövid programja: <ul style="list-style-type: none"> • Egészség fogalma, egészséget meghatározó tényezők. Szegénység és egészség kapcsolata • Alapellátás kialakulása, fejlődése, sajátosságai • Alapellátás formái, szerkezete, finanszírozása • Alapellátó teamek működése, praxisközösségek • Községi ápolás elméleti modelljei, etikai alapelvek • Házi orvos kapcsolatrendszere, konzílium, betegnavigálás • Körzeti községi ápoló kompetenciái • Prevenció, mint a körzeti ápoló munkamódszere • Gondozás, mint a körzeti ápoló munkamódszere • Szűrővizsgálatok jelentősége az alapellátásban • Családokban előforduló szociális-egészségi problémák (családon beéüli erőszak) és azok megoldása 	

- Speciális közösségek: hajléktalan ellátás, roma lakosság egészségügyi problémái
- A problémás beteg (alkohol, drog, pszichiatriai betegek)
- Kommunikáció a körzetben: szóval gyógyítani
- Körzeti ápoló adminisztratív feladatai, dokumentációs kötelezettségek
- Körzeti ápoló táska felszerelés
- Képző és endoszkópos vizsgálatok előkészítése a beteg otthonában
- Védőoltások
- Szakértői feladatok az alapellátásban
- Vidéki praxis sajátosságai: ügyelet, vegyes praxis
- Továbbképzési lehetőségek a családvádosi rendszerben
- Otthonápolás fogalma, célja, jelentősége
- Otthonápolás helye az egészségügyben
- Otthonápolási szolgálat létrehozása: szervezeti formák, finanszírozási formák
- Otthonápolás szakmai, jogi feltételei
- Otthonápolás tárgyi és személyi feltételei
- Otthonápolásra jogosultság, kezdeményezés, elrendelés
- Otthonápolás keretében ellátható feladatok
- Beteg otthoni környezetének kialakítása, higiénés rendszabályok a beteg otthonában
- Otthoni ápolás során előforduló leggyakoribb feladatok
- Gyógyászati segédeszközök
- Fájdalomcsillapítás az otthonápolásban
- Sebészeti ellátás az otthonápolásban (sebkezelés, stoma, katéter, csonkolt végtag)
- Család bevonása az otthonápolásba, öngondozás tanítása
- Ápolási dokumentáció
- Otthonápoláshoz kapcsolódó jogszabályok és etikai kérdések
- Érdekes esetek az otthonápolás tárgyköréből

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kalabay László, Torzsa Péter, Vörös Krisztián: *Családvádosi ismeretek*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2017. ISBN 9789633314029

Ujváriné Dr. Siket Adrienn, Szögi Nóra: *Közösségi ápolás*. Debreceni Egyetem EK, Debrecen, 2014. Elérhető online:

https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop412A/2010_0020_kozossegi_magyar/1_az_alapvető_egszsggyi_elltsalapellts_az_egszsggyi_ellrendszer_felptse_mkdse.html

(Letöltés időpontja: 2019. március 20.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Széleskörűen ismeri a fizikális állapotfelmérés fogalmát, a betegségek kórismézésében használatos fizikális, laboratóriumi és modern képalkotó vizsgálatok alapelemeit, alkalmazási lehetőségeit, indikációit, kivitelezési technikáit, az egyes vizsgálatok korlátait, a vizsgálatok során nyert paraméterek helyes értékelését, az eltérések értelmezését, valamint a különböző állapotfelmérő standard skálákat és ezen skálák alkalmazásának menetét.
- Részletesen ismeri a megbetegedések okát, tüneteit, diagnosztikáját, terápiáját, szakápolástanát, transzkulturális aspektusait, valamint az ezekkel kapcsolatos betegoktatási feladatokat az ellátás minden szintjén.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az ápolási folyamat hazai és nemzetközi elemeiről, standardjairól.
- Széleskörűen ismeri a gyógyszeres terápia indikációját, a hatásmechanizmusokat, szövődményeket, mellékhatásokat és interakciókat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét, a gyógyszerek dozírozását, és a gyógyszereléssel kapcsolatos ápolói feladatokat.
- Ismeri az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciózás célját, a beadás lehetséges helyeit, a beadás szögét, a szükséges eszközrendszert és a beadás menetét, az infúziós terápia indikációit, céljait, eszközrendszerét (infúziós pumpák, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia) és azok alkalmazását, a cseppszám kiszámításának menetét, az infúziós oldatok típusait, a kanülön keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel folyamatát, valamint az EDA kanül alkalmazásának menetét.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját.
- Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei

- Képes a megbetegedések okainak, tüneteinek, diagnosztikájának, terápiájának komplex megértésére, az azokkal kapcsolatos kliensoktatási és szakápolási feladatok önálló elvégzésére az ellátás minden szintjén.
- Képes önállóan komplex hazai és nemzetközi standardoknak megfelelő ápolási terv és folyamat összeállítására, az ápolók e munkájának irányítására.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, interakcióival, mellékhatásaival kapcsolatos munkaszervezési, tárolási, kliensoktatási és alkalmazási feladatok ellátására, képes protokollok alapján gyógyszer- és dózisrendelésre.
- Képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos önálló koordinatív (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások, folyamatszervezés, az adott kliens esetében a kivitelezés elrendelésére) és közvetlen feladatok ellátására, a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására, valamint a folyamat koordinálására.

- Képes az előkészítési, gyógyszerfelszívási, gyógyszer adagolási feladatok ellátására, az intracutan, subcutan, intramuscularis, intravénás injekciók beadási helyének, szögének, a szükséges eszközrendszernek a megválasztására, valamint az injekció beadására.
- Képes az infúziós terápiával, a vénabiztosítással kapcsolatos felmérési feladatok ellátására, a kapott adatok értékelésével dönteni a hypodermoclysis, a perifériás vénabiztosítás (short, midline) szükségességéről, a punkció helyéről és eszközeiről.
- Képes kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, intraosszeális kanül behelyezésére, használatára, ápolására és eltávolítására, centrális vénás kanül esetén képes asszisztálni a beavatkozáshoz, képes használni, ápolni és eltávolítani.
- Képes az infúziós terápia előkészítésére és kivitelezésére, a cseppszám kiszámítására, beállítására, infúziós pumpák használatára, másodlagos, túlnyomásos infúziós terápia, kanülon keresztül történő gyógyszerelés és vérvétel kivitelezésére, EDA kanül alkalmazására, dehidráció esetén önállóan folyadékpótlás megkezdésére fiziológiás összetételű oldattal intravénás úton.
- Képes a napi ápolói vizitek vezetésére, a helyi infekciókontroll szabályainak alkalmazására, a beteg és a személyzet biztonságának elősegítésére, a kritikus, nem várt események, szövődmények felismerésére, minimalizálására, esetmegbeszélések szervezésére, útmutatók, protokollok, ápolási csomagok kialakítására és alkalmazására, a súlyossági, állapotjellemző pontrendszerek alkalmazására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatóására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembe vételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.
- Munkáját az emberi élet védelmét, a beteg jól létét középpontba állítva korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit.
- Elkötelezett a magas szintű ellátás megvalósításában.
- Törekszik az önképzésre.
- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.
- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Munkáját a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.
- Munkáját hivatásszerűen, felelősen, a szakmája etika normáinak betartásával, a mindenkori hatályos jogszabályi előírásokat betartva önállóan vagy team-tagjaként végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, önállóan dönt.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.
- Önállóan alkalmazza szakterületén a különböző jogszabályokban rögzített eljárásokat, módszereket hatás- és feladatkörében folyamatos önellenőrzés mellett.

Tantárgy felelőse <i>(név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Török Virág, gyakorlati tanár</i>
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha van(nak) <i>(név, beosztás, tud. fokozat):</i> Dr. Török Virág, gyakorlati tanár; Kiss Judit, megbízott oktató (AE); Lőrinczné Demeter Katalin, megbízott oktató (AE)

Tantárgy neve: Községi ápolás (alapellátás, otthonápolás) és szakápolástan területi gyakorlat	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
Tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A területi gyakorlaton a hallgatók 80 órát az otthonápolás, 80 órát a közösségi ápolás területén töltenek el.</p> <p>Otthonápolási területi gyakorlaton az MRE Szereteszolgálati Iroda által fenntartott intézmények otthonápolási feladataiba kapcsolódnak be. A gyakorlat során megismerik az otthonápolás rendszerét és részt vesznek a szakápolók napi feladataiban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyváltoztatás segítése - táplálás, folyadékpótlás - katéterezés - gyógyszerbeadás - sebkezelés - műtek utáni szakápolási feladatok - oxigén/légzés/inhalációs terápia - fájdalomcsillapítás - haldokló beteg ápolása <p>Közösségi ápolási feladataikat házi orvos mellett teljesítik, ahol megismerik a házi orvosi rendelő működését, a praxis dokumentációs rendszerét, az egészségügyi intézményekkel, a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálattal és az önkormányzatokkal való együttműködés rendszerét. A közösségi ápolók munkájába bekapcsolódva végzik feladataikat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - betegadatok, kezelések rögzítése, beutalók, receptek előkészítése a házi orvos számára, - a házi orvos utasítása szerint sebkötözési, mintavételi, gyógyszeradagolási, ápolási feladatokat látnak el, - előkészítik a leleteket a házi orvos számára, az azokkal kapcsolatos szakápolási feladatokat végzik, - részt vesznek a betegtájékoztatásban és a betegoktatásban, - részt vesznek a beteg otthoni ápolási környezetének kialakításában, a család, a hozzátartozók tájékoztatásában, oktatásában, betegápolási tanácsot adnak. 	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>Ötfokozatú gyakorlati jegy. Félév végi aláírás követelményei: A gyakorlatok eredményes letöltése. A beadandó írásbeli feladat (ápolási terv) elkészítése és határidőig történő leadása. A</p>	

gyakorlatokon a részvétel kötelező. Hiányzás csak nagyon indokolt esetben lehetséges pl. akut megbetegedés, mely akadályozza a gyakorlaton történő részvételt. A hiányzás tényét az első napon jeleznie kell a hallgatónak a felelős oktató és az intézeti szakoktató felé is, orvosi, hivatalos igazolás fogadható el.

Szakmai részgyakorlat felelőse: Dr. Török Virág, gyakorlati tanár

Tantárgy neve: Szakdolgozati konzultáció 2.	Kreditértéke: 10
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra típusa: konz. és óraszám: 5 az adott félévben.</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): személyes konzultáció a témavezetővel</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): ötfokozatú értékelést kap a hallgató a szakdolgozat-tervezetre</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szakdolgozati konzultáció 1.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy oktatásának célja:</p> <p>A Szakdolgozati konzultáció 1-2. tantárgyak célja a szakdolgozat elkészítésének támogatása. A hallgatóknak min. 30, max. 60 oldalas szakdolgozatot kell készíteniük a szakfelelős által jóváhagyott témakörben. Az ajánlott témaköröket a 6. félév elején ismerteti az Intézet, a választott témakört a választott konzulenssel történt egyeztetés után kell a témaválasztási íven leadni jóváhagyásra. A 6. félév végén jóváhagyott szakdolgozati témával kapcsolatos konzultáció a Szakdolgozati konzultáció 1-2. tantárgyak keretében történik félévenként 5-5 alkalommal.</p> <p>A Szakdolgozati konzultáció 2. célja a leadandó szakdolgozat elkészítése.</p> <p>A szakdolgozattal kapcsolatos technikai információkat részletesen a KRE SZMSZ Hallgatói követelményrendszer III. Tanulmányi és vizsgaszabályzat (TVSZ) tartalmazza.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Majoros Pál: <i>A kutatómódszertan alapjai</i>. Perfekt, Budapest, 2004. ISBN 963-394-584-4</p> <p>Umberto Eco: <i>Hogyan írjunk szakdolgozatot?</i> Partvonal, Budapest, 2012. ISBN 978-963-9910-89-8</p>	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása</p> <p>-</p> <p>b) képességei</p>	

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

- Képes munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.

c) attitűdje

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegeli tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

- Nyitott a szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére és alkalmazására.

- Szakmai kihívásokra relevánsan reagál.

- Korrekt szakmai kapcsolatokra törekszik és etikusan viszonyul mások szakmai eredményeihez.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mogyorósi András, egyetemi docens, PhD; a szakfelelős által jóváhagyott szakdolgozati témakörök konzulensei

